

Jaunimo reikalų departamentas
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

ŠIAULIAI

MOKSLAS • EKONOMIKA • SANGLAUDA

EUROPOS SAJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

KOMPLEKSINĖS PAGALBOS PRIEMONĖS NEORGANIZUOTAM JAUNIMUI

Šiauliai
2010

Autoriai:

Ramutė Gaučaitė ir Rytis Vilkonis.

Leidiny s parengtas pagal 2009 m. lapkričio 13 d. sutartį Nr. 3F-47-(6.25).

Užsakovas

Jaunimo reikalų departamentas
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Sodų g. 15, LT-01313 Vilnius
Tel. (8 5) 249 7002, faks. (8 5) 249 6354
El. paštas info@jrd.lt
www.jrd.lt

Leidiny s parengtas ir išleistas įgyvendinat projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinio sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą JP“, projekto kodas Nr. VP1-4.1-VRM-07-V-01-001.

Projektas įgyvendinamas pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonę „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinio sektorių skatinimas“ projekto kodas Nr. VP1-4.1-VRM-07-V.

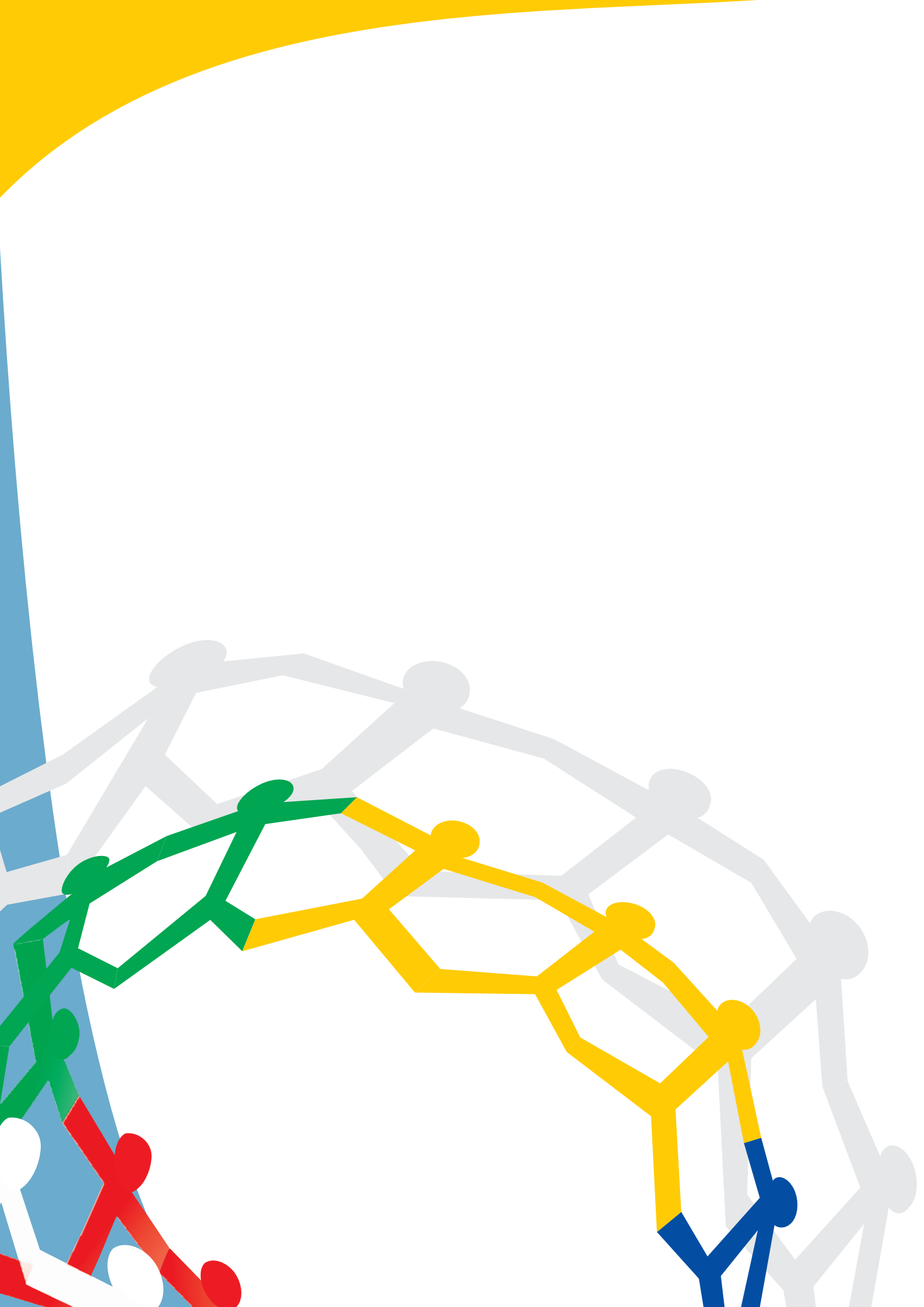
Projektas įgyvendinamas nuo 2009 m. gegužės 29 d. iki 2012 m. gegužės 29 d.

Projektas finansuojamas iš 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos.

TURINYS

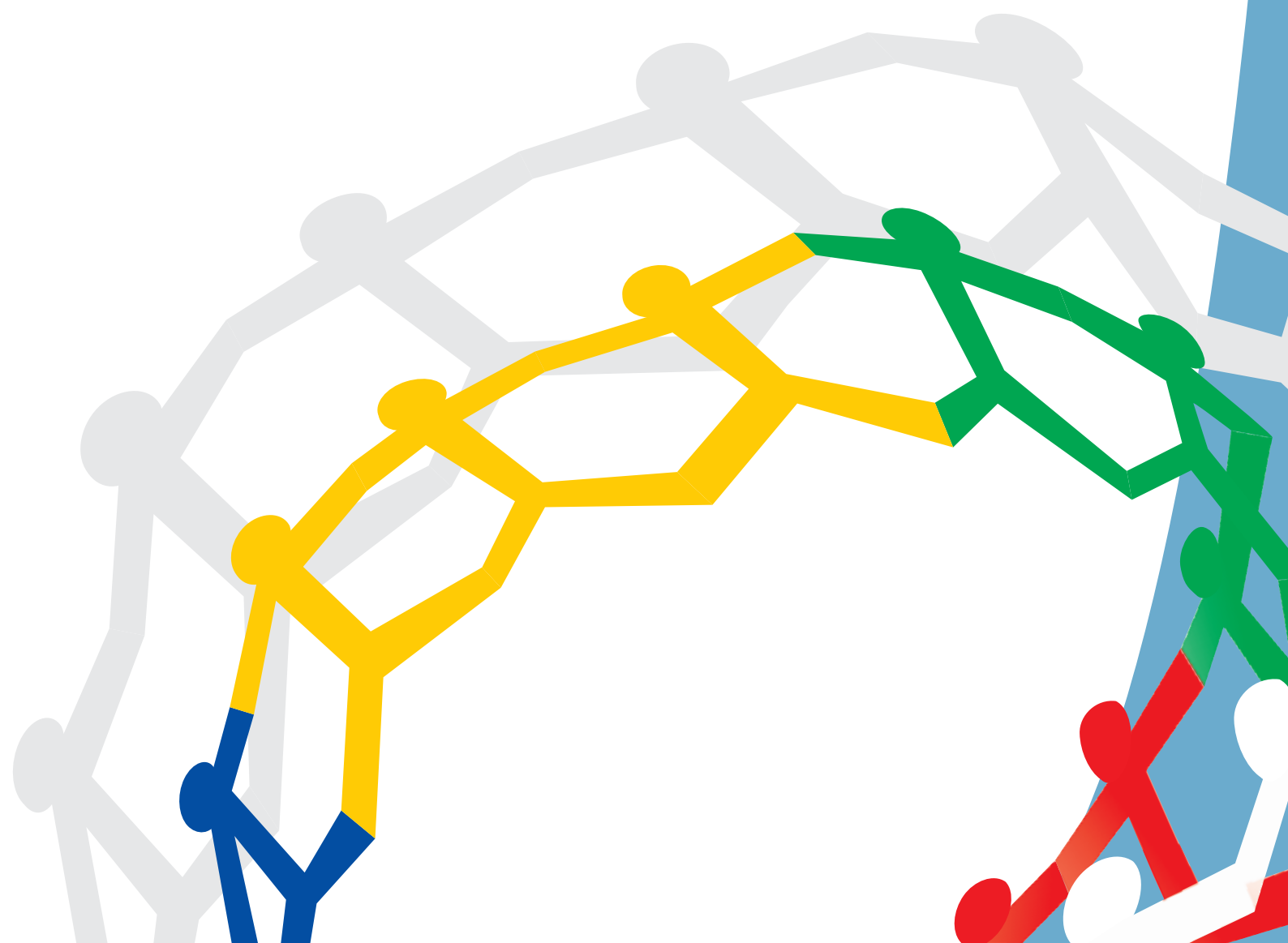
Darbe naudojami trumpiniai	3
1. Įvadas	7
2. Situacijos analizė	8
2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas	8
2.2. Tyrimo metodai ir instrumentai	8
2.3. Tyrimo imtis ir tiriamųjų charakteristikos	9
2.4. Tyrimo rezultatai	11
2.4.1. Dokumentų analizės rezultatai	11
2.4.2. Anketinės apklausos rezultatai	12
2.4.3. Ekspertinės apklausos rezultatai	25
2.4.4. Informacijos jaunimui internete analizės rezultatai	26
2.5. Apibendrinimas	28
3. Kompleksinės priemonės, skirtos neorganizuotam jaunimui	28
3.1. Pratarinė	28
3.2. Neorganizuoto jaunimo socialinės atskirties mažinimas tobulinant savivaldybės institucijų, organizacijų ir neorganizuoto jaunimo informacijos bei komunikacijos sistemą	30
3.3. Tarpinstitucinio ir tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklų kūrimas siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą ir įtraukti neorganizuotą jaunimą	33
3.4. Asmeninis dalyvavimas visuomenės gyvenime ir jo palaikymas	37
4. Kompleksinių priemonių kaštų atsiperkamumas	41
5. Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimas	42
6. Kompleksinių priemonių įgyvendinimo stebėseną	45
6.1. Stebėsenos metodika	45
6.2. Stebėsenos rezultatai ir jų apibendrinimas	47
6.3. Rekomendacijos dėl kompleksinių pagalbos priemonių įgyvendinimo	51
7. Rekomendacijos dėl kompleksinės pagalbos priemonės neorganizuotam jaunimui kūrimo kitose savivaldybėse	51
Naudoti informacijos šaltiniai	52
Priedai	55

DARBE NAUDOJAMI TRUMPINIAI

JRK	Jaunimo reikalų koordinatorius
JRT	Jaunimo reikalų taryba
JRD	Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
KPPNJ	Kompleksinės pagalbos priemonės neorganizuotam jaunimui
NJ	Neorganizuotas jaunimas
MT	Miesto taryba
NVO	Nevyriausybines organizacijos
JP	Jaunimo politika
BVM	Bendrasis vertinimo modelis

1. ĮVADAS

Darbo esmė

Šiuo darbu siekta parengti KPPNJ paketą, kuriuo vadovaujantis būtų galima paskatinti įvairių įstaigų bei organizacijų bendradarbiavimą siekiant padėti NJ integruotis į visuomenę, didinti veiklos efektyvumą. KPPNJ Šiaulių miesto savivaldos lygmenyje analizė parengta realizuojant projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą JP“ (projekto kodas Nr. VP1-4.1-VRM-07-V-01-001) ir prisideda prie 3 tikslo įgyvendinimo – „kurti, skatinti ir stiprinti bendradarbiavimo formas tarp nevyriausybinių ir valstybinių sektorių“.

Siekiant parengti KPPNJ, pritaikytas konkrečiam jaunimui konkrečioje aplinkoje, tai yra Šiauliuose gyvenančiam jaunimui, atlikta Šiauliuose veikiančių organizacijų bei savivaldos lygmeniu dirbančių institucijų pagalbos teikimo NJ situacijos analizė. Situacija analizuota pagalbos teikimo NJ patirties ir nepanardotų galimybių aspektais. Situacijos analizės rezultatų pagrindu parengtos rekomendacijos organizacijoms ir savivaldos lygmeniu veikiančioms institucijoms. Jomis taip pat remtasi rengiant pagalbos teikimo NJ kompleksines priemones. Analizuojant situaciją bei rengiant KPPNJ didelis dėmesys skirtas organizacijų ir institucijų bendradarbiavimui.

Nors pagalbos NJ priemonės skirtos Šiaulių jaunimui, organizacijoms ir institucijoms, tikėtina, kad situacija kitose vietovėse gali būti panaši, o priemonės – universalios. Taikant šiame darbe parengtas priemones kitose vietovėse rekomenduotina prieš tai atlikti situacijos analizę. Situacijos analizei gali būti panaudoti ar adaptuoti šiame darbe parengti situacijos tyrimo instrumentai.

Aktualumas

Lietuvoje įgyvendinamos JP paskirtis yra ugdyti intelektualią, pilietišką, demokratišką asmenybę, padėti jaunam žmogui integruotis į šalies politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą. Remiantis 2007 m. Lietuvoje atliktu jaunimo situacijos tyrimu galima teigti, kad didesnis dėmesys įgyvendinant JP tenka jauniems žmonėms, aktyviai įsitraukusiems į formalijų jaunimo organizacijų veiklą, didesnė dalis socialinių programų yra orientuotos į specifines rizikos grupes. Tuo tarpu net 82–84 % Lietuvos jaunimo yra laikomi „NJ“, kuris suprantamas kaip jaunimas, neįsitraukęs į formalijų jaunimo organizacijų veiklą (prieiga per internetą www.jrd.lt). Tai leidžia daryti prielaidą, kad JP įgyvendinimas vyksta apimant tik kevirtadalį visos generalinės Lietuvos jaunimo aibės. Tačiau tai nereiškia, kad toks jaunimas nėra įtraukiamas į įvairias veiklas, nedalyvauja šalies politiniame, ekonominiame, socialiniame, kultūriniame gyvenime – šis dalyvavimas yra daugiau epizodinio pobūdžio, trūksta sisteminių tokio jaunimo įtraukties į aktyvų pilietinį gyvenimą modelių, o tai sukuria jų sociokultūrinės raiškos galimybių apribojimus.

Be nacionalinio lygmens, JP plėtojama ir savivaldybių lygmeniu. „JP pagrindų įstatyme nustatyta, kad savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės JP, o joms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės JRK.<....>. Daugelyje savivaldybių veikia sprendimų priėmimo ir patariamąją funkciją atliekančios regioninės JRT, į kurias pariteto principu įtraukiami valdžios ir jaunimo organizacijų atstovai.“ (Jaunimo galimybių plėtros strategija, 2007; prieiga per internetą www.ndt.lt/files/File/.../Jaunimo_galimybiu_pletros_strategija.doc). Tačiau kiek bebūtų sukurta įvairių struktūrų, jos bus neveiksmingos, jei nebus tarpinstitucinio, tarpžinybinio bendradarbiavimo, kuris čia suprantamas kaip tikslingai koordinuojami skirtingų institucijų, organizacijų veiksmai, sprendžiantys tiek organizuotam, tiek ir NJ aktualius klausimus, problemas bei vieninai siekiantys užsibrėžto tikslo.

Kadangi tyrėjams nepavyko aptikti Šiaulių savivaldybėje tarpinstitucinio, tarpžinybinio bendradarbiavimo proceso stebėsenos įrodymų, tai galima daryti prielaidą, kad Šiaulių savivaldybėje šis procesas vyksta inertiškai, nėra valdomas ir koreguojamas. Bendradarbiavimo procesas vyksta daugiau pačių NVO institucijų iniciatyva ir pasireiškia epizodiškai.

Socialinių tyrimų instituto atlikto 2009 m. „JP plėtros savivaldybėse tyrimo“ apie „Jaunimo informavimo apie JP septyniose savivaldybėse“ tyrimo ataskaitoje teigiama, kad „JRK savo veikloje žymiai daugiau dėmesio skiria aktyviam, motyvuotam, organizuotam jaunimui, nei neaktyviam, neorganizuotam, nemotyvuotam ir mažiau galimybių turinčiam jaunimui.<....>. Savivaldybės ne tik dažniau skiria prioritetus aktyviam, motyvuotam, organizuotam jaunimui, bet taip pat žymiai dažniau skiria priemones šios grupės

prioritetams įgyvendinti bei vertina priemonių atlikimo efektyvumą, palyginus su priemonėmis neaktyvaus, neorganizuoto, nemotyvuoto ir mažiau galimybių turinčio jaunimo grupei.“

Remiantis J. Abariūtės 2009 m. atlikto magistrinio tyrimo „JP įgyvendinimo vertinimas ir plėtotė Šiaulių mieste“ duomenimis, tik 13,5 % Šiaulių jaunimo dalyvauja jaunimo organizacijose¹. Galima daryti prielaidą, kad didžioji Šiaulių miesto jaunimo dalis yra būtent NJ, tačiau dėmesio JRK ir JRT skiria jam mažiau.

Ataskaitoje pateikiamos kompleksinės pagalbos priemonės buvo rengiamos dviem etapais:

1 etapas. Situacijos analizė.

2 etapas. Preliminarių kompleksinių pagalbos priemonių sukūrimas.

Priemonės yra pateikiamos pasiūlymų forma, kurios yra rekomendacinio pobūdžio, svarstytinės ir tobulintinos.

Sukūrus KPPNJ būtų galima suburti vietos savivaldos lygmenyje dirbančias institucijas, organizacijas ir kitus pavienius specialistus dirbti išvien, įtraukiant jas į bendradarbiavimo mechanizmą, taip užtikrinant jų vykdomos veiklos efektyvumą.

2. SITUACIJOS ANALIZĖ

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Šiauliuose veikiančių organizacijų bei savivaldos lygmeniu dirbančių institucijų pagalbos teikimo NJ situacijos analizė atlikta, siekiant KPPNJ pritaikyti konkrečiam jaunimui konkrečioje aplinkoje.

Tyrimo probleminis laukas ir klausimai

1. Ar Šiauliuose veikiančios organizacijos teikia pagalbą NJ?
2. Ar Šiauliuose savivaldos lygmeniu veikiančios institucijos teikia pagalbą NJ?
3. Ar Šiauliuose veikiančios organizacijos ir institucijos bendradarbiauja teikdamos pagalbą NJ?
4. Kaip analizuojama situaciją vertina Šiaulių jaunimas?
5. Kokie veiksniai trukdo teikti pagalbą NJ?
6. Kokie veiksniai trukdo bendradarbiauti teikiant pagalbą NJ?

Tyrimo objektas

Šiauliuose veikiančių organizacijų bei savivaldos lygmeniu dirbančių institucijų paramos teikimo NJ patirtis ir nepanaudotos galimybės.

Tyrimo uždaviniai

1. Išanalizuoti Šiauliuose veikiančių organizacijų ir savivaldos lygmeniu dirbančių institucijų pagalbos teikimo NJ ir bendradarbiavimo šiame procese patirtį.
2. Išanalizuoti veiksnius, ribojančius pagalbos teikimą NJ ir bendradarbiavimą šiame procese.
3. Išanalizuoti neišnaudotas pagalbos teikimo ir bendradarbiavimo teikiant pagalbą NJ galimybes.
4. Iširti NJ poreikius ir požiūrį į situaciją.

2.2. Tyrimo metodai ir instrumentai

Situacijos analizei pasitelkta anketinė apklausa, ekspertinė apklausa, dokumentų ir interneto šaltinių turinio analizė, antrinė analizė.

Dokumentų analizė

Siekiant atskleisti Šiaulių miesto savivaldybės aktyvumą teikiant pagalbą NJ, analizuoti JRT veiklą nusakantys dokumentai – 2009 m. posėdžių protokolai, Šiaulių miesto savivaldybės administracijos JRK 2009 metų veiklos ataskaita. Protokolų turinys atspindi Šiaulių miesto JRT posėdžių periodiškumą, aktualizuotas jaunimo problemas, priimtus sprendimus.

¹ Su magistrinio tyrimo rezultatais, pateiktais rankraščio forma, išsamiau galima susipažinti Šiaulių universiteto bibliotekoje.

Antrinė analizė

Siekiant nedubliuoti tyrimų, analizuoti 2005–2009 m. Šiauliuose ir kituose Lietuvos regionuose vykdytų tyrimų rezultatai. Jais remtasi modeliuojant tolimesnius tyrimo etapus, konstruojant tyrimo instrumentus.

Anketinė apklausa

Anketinė apklausa taikyta siekiant išsiaiškinti Šiaulių jaunimo požiūrį į analizuojamą situaciją, grįsta asmenine patirtimi. Anketinė apklausa pasirinkta kaip ekonomiškai laiko atžvilgiu tyrimo metodas. Tyrimo instrumentas – anketa, sudaryta didžiąja dalimi iš nuostatų skalių „Taip“, „Galbūt“ ir „Ne“.

Atsižvelgiant į iškeltus uždavinius struktūriniu požiūriu anketa sukonstruota iš trijų teminių blokų:

- Sociodemografinis blokas, skirtas vėlesniam pagalbos priemonių pritaikymui atskiroms tikslinėms grupėms.
- Gyvenimo ir saviraiškos sąlygų bei egzistuojančių problemų įvertinimas jaunimo požiūriu.
- Jaunimo siūlomi problemų sprendimo būdai.

Ekspertinė apklausa

Siekiant išsiaiškinti Šiaulių mieste veikiančių organizacijų pagalbos teikimo NJ, bendradarbiavimo su kitomis organizacijomis bei savivaldos lygmenyje dirbančiomis institucijomis patirtį, veiksniais, ribojančius pagalbos teikimą NJ ir bendradarbiavimą, pasitelktas ekspertų metodas, kuris nereikalauja didelio skaičiaus respondentų, o patikima informacija gaunama, pasitelkiant kompetentingus tam tikroje srityje asmenis. Šiuo atveju buvo kreiptasi į aktyviausiai veikiančių mieste organizacijų vadovus.

Tyrimo instrumentas – anketa, sudaryta iš 1 pusiau uždaro ir 4 – atviro tipo klausimų, siekiant išsiaiškinti:

1. veiksmų sritis, kuriose organizacija/institucija kokią pagalbą teikia NJ ir koku intensyvumu;
2. neišnaudotas galimybes teikiant pagalbą NJ;
3. veiksniais, trukdančius teikti pagalbą NJ;
4. veiksniais, trukdančius bendradarbiauti su kitomis Šiaulių organizacijomis/institucijomis teikiant pagalbą NJ;
5. neišnaudotas organizacijų ir savivaldos lygmeniu dirbančių institucijų bendradarbiavimo galimybes teikiant pagalbą NJ Šiauliuose.

Atsakymams į pirmąjį klausimą fiksuoti pateikta lentelė, talpinanti veiksmų sritis, veiksmų dažnio įvertinimo skalę bei vietą veiksmams aprašyti. Atsakymams į antrą ir trečią klausimus duotos lentelės, leidžiančios laisvai aprašyti neišnaudotas galimybes pagal kiekvieną veiksmų sritį. Ketvirtas ir penktas klausimai taip pat atviro tipo, atsakant ne lentelėje, bet eilutėje.

Informacijos internete analizė

Sprendimas dėl šio tyrimo metodo taikymo priimtas analizuojant jaunimo anketinės apklausos rezultatus, kai pradėjo aiškėti informacijos ir komunikacijos trūkumo problema. Siekiant patikrinti tiriamųjų teiginius apie nepakankamą informavimą, organizacijų veiklą ir jaunimo saviraiškos galimybes mieste, išanalizuota Šiaulių miesto savivaldybės interneto puslapyje teikiama informacija jaunimui apie jaunimą ir organizacijas (<http://www.siauliai.lt>). Informacijos analizė patikslinta 2010-03-29.

2.3. Tyrimo imtis ir tiriamųjų charakteristikos

Ekspertinė apklausa

Ekspertų apklausoje dalyvavo 13 aktyviausių Šiauliuose organizacijų vadovai. Formuojant ekspertų grupę remtasi M. Turoffo ir H. Linstono (2002) rekomendacija, kad grupės neturėtų būti mažesnės kaip 10 tiriamųjų. Tyrimas organizuotas tarpininkaujant Šiaulių savivaldybės JRT.

Anketinė apklausa

Anketinėje apklausoje dalyvavo 412 jaunimo, gyvenančio Šiauliuose, atstovų. Anketų išdalinta 500 (grįžtamumas – 82,4 %). Tyrimo imtis sudaryta derinant lizdinį ir sluoksninį imties atrankos metodus. Pastarasis metodas taikytas siekiant į tyrimo imtį įtraukti įvairaus amžiaus ir įvairių socialinių grupių jaunimo atstovus: besimokančius ir nesimokančius, dirbančius ir nedirbančius, sukūrusius šeimas ir dar nespėjusius to

padaryti. Sluoksninis imties sudarymo metodas įtakojo ir „lizdus“ (bendrojo lavinimo mokyklų, profesinių mokyklų mokiniai, kolegijų ir universiteto studentai, vaikų lopšelių-darželių auklėtinių tėvai). Atliekant anketinę apklausą taikytas anonimiškumo ir savanoriško dalyvavimo tyrime principai. Mažamečių tėvai anketas pildė namuose, kas sumažino anketų grįžtamumo procentą, tačiau padidino tyrimo duomenų patikimumą ir atsakymų sąžiningumo laipsnį. Žemiau pateikiamos pagrindinės tiriamųjų charakteristikos.

Respondentų pasiskirstymas pagal amžių nėra tolygus, tačiau jo nebuvo siekiama sąmoningai (1 lentelė). Mažiausiai į tyrimą įtraukta bendrojo lavinimo mokyklos mokinių, turint galvoje sąlyginai mažesnę gyvenimo patirtį, lyginant su 20–29 metų amžiaus jaunimu. 20–24 ir 25–29 metų amžiaus respondentų grupės apylygės.

1 lentelė

Tiriamųjų pasiskirstymas pagal amžių (n/%)

18–19 metų	20–24 metai	25–29 metai
77///19 %	156///38 %	179///43 %

Pagal darbinės veikos patirtį tiriamieji pasiskirsto visose numatytose kategorijose (2 lentelė). Dirbantys bei derinantys darbą su mokslu tiriamieji sudaro beveik pusę visos tyrimo imties. Likusią dalį sudaro nedirbantys, besimokantys ir nesimokantys. Pastarųjų dalis 15 procentų. Todėl galima teigti, kad nuomonę apie įsidarbinimą ir darbo sąlygas mieste pateikė turintys asmeninės patirties asmenys.

2 lentelė

Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbą ir mokymąsi (n/%)

Dirbantys	Dirbantys ir besimokantys	Besimokantys	Nedirbantys ir nesimokantys
127///31 %	50///12 %	171///41 %	64///15 %

Pagal šeimyninio gyvenimo patirtį tiriamieji pasiskirsto taip pat gana tolygiai (3 lentelė). Susituokę ir išsituokę sudaro 46 % dalyvių. Tad skirtumas tarp turinčių patirties ir neturinčių yra 8 %. Mažesnis nei 10 % skirtumas rodo, kad reikšmingo skirtumo tarp grupių nėra.

3 lentelė

Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimines padėtis (n/%)

Nesusituokę	Susituokę	Išsituokę
222///54 %	161///39 %	28///7 %

Nors analizuojama pagalbos teikimo NJ situacija, imties sudarymo metodika neleido atriboti organizacijų narių dalyvavimo apklausoje. Todėl siekta išsiaiškinti, kokia dalis respondentų yra organizacijų nariai arba turi narystės patirties. Pastarųjų dalyvavimas apklausoje ne tik neiškreipia tyrimo rezultatų, bet suteikia naudingesnės informacijos, ypač rekomendacijų forma. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad daugiau nei pusė tiriamųjų pageidautų įsitraukti į organizacijų veiklą.

4 lentelė

Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimą organizacijų veikloje (n/%)

Organizacijų nariai	38///9 %
Buvę organizacijų nariai	52///13 %
Nebuvę, bet pageidaujantys	227///55 %
Nebuvę ir nepageidaujantys	95///23 %

2.4. Tyrimo rezultatai

2.4.1. Dokumentų analizės rezultatai

Šiaulių miesto JRT nuostatuose (prieiga per internetą www.siauliai.lt), nurodoma, kad viena tarybos funkcijų yra formuluoti pasiūlymus savivaldybės tarybai, savivaldybės merui, savivaldybės administracijos padaliniams dėl Šiaulių miesto JP formavimo. Atliekant dokumentų analizę, buvo laikomasi nuostatos, kad pagrindinė informacija, susijusi su NJ kaip bendrosios JP dalimi, bus užfiksuoti JRT veiklos dokumentuose, kad bus galima aptikti ir teikiamus pasiūlymus skirtingiems Šiaulių miesto administracijos padaliniams dėl NJ. Todėl analizuojant dokumentus nebuvo skyrium gilintasi į atskirų savivaldybės administracijos padalinių veiklos dokumentus.

Šiaulių miesto JRT posėdžių protokolų turinio analizė parodė, kad NJ nėra išskiriamas kaip dėmesio objektas, jo interesai nebuvo atstovaujami. Svarstomi klausimai siejami tik su organizuotu jaunimu, kuris sudaro mažąją Šiaulių jaunimo dalį. Tuo tarpu situacijos tyrimas parodė, kad didelė dalis NJ norėtų būti aktyvūs.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas sprendžiant JP įgyvendinimo klausimus paliestas tiek, kiek apima informavimas apie prasidėjusį projekto „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą JP“ realizavimą. Priimti abstraktūs, nieko neįpareigojantys nutarimai: „Padėti įgyvendinti ir aktyviai dalyvauti įgyvendinant šį projektą“ (protokolas Nr. 1, 2009-04-22) ir „Dalyvauti šio projekto numatomose veiklose“ (protokolas Nr. 2, 2009-06-10). Pastebėta tai, kad po pirmo posėdžio priimto nutarimo ir jo vykdymo nekilo jokių konkretesnių probleminių klausimų ir kitame posėdyje, analogiškai prieš tai buvusiame, vėl priimtas taip pat abstraktus pobūdžio nutarimas be pasiskirstymo atsakomybėmis, laiko limitų, konkretaus veiksmų plano, vykdymo grupių numatymo ir pan. Taip pat nebuvo keliami klausimai dėl daugiašalių bendradarbiavimo sutarčių sudarymo, galimybės aktyviam jaunimui įtraukti į savo veiklą NJ.

Verta pabrėžti ir tai, kad svarstomi konkretesnio pobūdžio su jaunimo veikla susiję klausimai yra labiau informatyvūs nei sprendžiantys. Tai patvirtina protokolo Nr. 2 ketvirto klausimo svarstymas, kai nebuvo priimamas joks nutarimas. Be to, numatant lėšas jaunimo programoms įgyvendinti, lėšos skiriamos konkrečiam renginiui, nepagrindžiant jo išskyrimo iš visų renginių spektro (gal tik protokole nepaminėtas 2010 metų Šiaulių miesto jaunimui skirtų renginių planas). Nepavyko aptikti Šiaulių miesto jaunimo teikiamų renginių, projektų bendro plano, finansuojamų jaunimo renginių projektų atrankos, tvirtinimo ar bent jau svarstymo JRT. Tad lieka neaišku, kokiais kriterijais remiantis yra remiami vieni ar kiti renginiai, kodėl numatomos būtent tokios, o ne kitokios lėšos, ar tai vyksta planingai, ar stichiškai.

Sprendžiant iš protokoluose pateikto trumpo klausimų inicijavimo apibūdinimo, didelė dalis klausimų yra inicijuojama JRT pirmininko, kitų tarybos narių. JRK, kaip turinti daugiausia informacijos apie tarpžinybinį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, atstovaujanti visam Šiaulių jaunimui – tiek organizuotą, tiek ir neorganizuotą, klausimų inicijavo labai nedaug. JRK iniciatyva konkrečiai sprendžiant jaunimo veikos planų įgyvendinimo problemas užfiksuota tik protokole Nr. 2, pateikiant informaciją (beje, joks sprendimas nepriimtas). Tai leidžia manyti, kad JRK arba neturi realios informacijos apie Šiaulių miesto jaunimo problemas, arba laikosi informanto pozicijos ir nemato savęs kaip jaunimo reikalams atstovaujančio asmens, rodančio iniciatyvas kelti probleminius klausimus, tarpininkauti ir ieškoti galimų sprendimų. Todėl būtina vykdyti ne tik NJ įtraukimo į veiklą, tarpsektorinio bendradarbiavimo įgyvendinant JP Šiauliuose stebėseną, bet apskritai JP įgyvendinimo Šiauliuose kokybės periodiškus tyrimus, savo veiklos kokybės analizę.

Analizuojant Šiaulių miesto savivaldybės administracijos JRK 2009 metų veiklos ataskaitą matyti, kad JRK aktyviai dalyvauja įvairių komisijų, darbo grupių veikloje.

Dirbo 7 komisijose: „Nevyriausybinių organizacijų aplinkosaugos projektų vertinimo komisijoje“, įvertino 15 projektų; „Šiaulių miesto švietimo įstaigų aplinkosaugos švietimo ir ugdymo projektų vertinimo komisijoje“, įvertino 26 projektus; „Aplinkos apsaugos programos gyvūnų (šunų, kačių) populiacijos ir priežiūros reguliavimo tikslinių programų projektų vertinimo komisijoje“, įvertino 7 projektus; „Vaikų socializacijos programų rėmimo konkurso vykdymo komisijoje“, „Pilietinio ir tautinio ugdymo programų konkurso vykdymo komisijoje“, Šiaulių miesto nevyriausybinių organizacijų Konsultacinėje taryboje, įvertino 131 NVO projektus; Šiaulių miesto savivaldybės antikorupcijos komisijoje. Dirbo 3 darbo grupėse: „Šiaulių miesto savivaldybės administracijos prevencinio darbo koordinavimo grupėje“, „Darbo grupėje viešosios tvarkos problemoms mieste spręsti“, „Darbo grupėje korupcijos tikimybei nustatyti“.

Sprendžiant iš aukščiau pateikto nuveiktų darbų aprašo, JRK turėtų susidaryti labai platų Šiaulių miesto jaunimui aktualių klausimų spektrą, matyti visuminį jaunimo problemų vaizdą ir tikslingai jaunimo interesams atstovauti JRT, koordinuoti veiksmus tarp NVO, įstaigų, kitų organizacijų padedant spręsti jaunimui aktualias problemas. Kompetentingai atstovauti jaunimo interesams Šiaulių MT prielaidos lyg ir yra sukurtos, tačiau, kaip parodė JRT protokolų analizė, tai nėra daroma. Beje, apie patį JRK dalyvavimo turinį gauti išsamesnės informacijos tyrėjams nepavyko.

JRK veiksmų koordinavimas įgyvendinant JP galėtų pasireikšti per konkrečių daugiašalių sutarčių pasirašymą, pasidalinimą atsakomybėmis, subūrimą bendrai veiklai ir pan. Kaip rodo kitų savivaldybių patirtis, formų yra įvairių, galima pasiremti šia patirtimi. Ataskaitoje paminėta, kad „Koordinavo Šiaulių miesto JRT darbą“, tačiau iš surengtų posėdžių dažnio, protokoluose užfiksuotų keliamų klausimų ir priimtų sprendimų galima spręsti, kad koordinavimo veikla galėtų būti tobulinama.

2.4.2. Anketinės apklausos rezultatai

Jaunimo anketinės apklausos rezultatai pateikiami 11 bloku, kurių pirmieji 8 yra grįsti tiriamųjų atsakymais į uždaro tipo klausimus (5–12 lentelėmis), likusieji trys grįsti atsakymų į atviro tipo klausimus kokybine analize. Teiginiai visose lentelėse suranguoti pagal teigiamo atsakymo reikšmę („Taip“), pradedant nuo didžiausių reikšmių ir baigiant mažiausiomis. Spalva pažymėtos reikšmės, viršijančios 50 procentų.

Kaip matyti žemiau pateiktoje 5 lentelėje, vos vieną gyvenimo ir saviraiškos sritį gerai vertina daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusio jaunimo. Tai sąlygas sportuoti. Abejojantys greičiausiai neteikia sportui didelės reikšmės. Vertinimai, pateikti šioje lentelėje neteikia didelio optimizmo, kad jaunimas nepasitrauks iš miesto pirmai progai pasitaikius.

5 lentelė

Jaunimo gyvenimo ir saviraiškos sąlygų Šiaulių mieste vertinimas (%)

Teiginys	Taip	Galbūt	Ne
Šiaulių mieste geros sąlygos jaunimui sportuoti	52,4	39,3	8,3
Šiaulių miestas patrauklus mokytis jaunimui	48,3	44,2	7,5
Šiaulių miestas patrauklus gyventi jaunimui	40	46,8	13,1
Šiaulių mieste geros sąlygos jaunimo kūrybinei, meninei saviraiškai	30,3	52,9	16,7
Šiaulių mieste geros sąlygos jaunimui rūpintis sveikata	30,1	53,4	15,5
Šiaulių mieste geros sąlygos jaunimui dalyvauti savanoriškoje veikloje	25,7	57,3	17
Šiaulių mieste geros sąlygos jaunimui apsirūpinti gyvenamu plotu	17,5	31,1	51,5
Šiaulių miestas patrauklus dirbti jaunimui	12,6	51,7	35,7
Šiaulių mieste geros gyvenimo sąlygos jaunoms šeimoms	10,7	46,1	43,2
Šiaulių mieste geros sąlygos aktyviam jaunimo dalyvavimui bendruomenės gyvenime	18	63,8	18,2
Šiaulių miestas jaunam žmogui yra saugus gyventi	10	52,2	37,9
Šiaulių mieste jaunimui geros sąlygos kilti karjeros laiptais	8,7	44,2	47,1

Žemiau esančioje 6 lentelėje pateikta jaunimo nuomonė apie tai, kas riboja jaunimo aktyvumą mieste.

Problemos, trukdančios Šiaulių miesto jaunimui būti aktyvesniam (%)

Teiginiai	Taip	Galbūt	Ne
Per menkai finansuojamos veiklos	72,1	25	2,9
Trūksta informacijos apie jaunimo saviraiškos galimybes	71,1	28,2	0,7
Nepasitikėjimas jaunimu kaip neturinčiu patirties	68,2	30,6	1,2
Informacija apie jaunimo galimybes pateikiama išbarstyta, nėra vieningos informavimo sistemos, interaktyvaus portalo	66,3	31,1	2,7
Per didelis biurokratizmas (didelis popierizmas), daug biurokratinių kliūčių	62,6	35,4	1,9
Valdininkijos abejingumas jaunimo iniciatyvoms	50,7	44,7	4,6
Lyderiaujantys (organizacijų, institucijų) asmenys nėra pasirengę dirbti su jaunimu, jį įtraukti į aktyvią veiklą	46,8	48,5	4,4
NVO dirba prastai, nėra bendradarbiavimo su kitomis institucijomis, organizacijomis	45,6	47,8	6,6
Nėra dialogo tarp jau veikiančių jaunimo organizacijų ir valdžios institucijų	43,2	50,7	6,1
Skirtingos institucijos, organizacijos nežino kas už kokias jaunimo veiklas atsakingi	39,6	56,1	4,4
Nėra skirtingus požiūrius vienijančios veiklos	39,1	52,4	8,5
Nėra ryškių lyderių	33,5	54,9	11,7

Jaunimo nuomone, jų aktyvumą mieste daugiausia riboja nepakankamas jaunimo veikloms skiriamas finansavimas. Be to nurodoma, kad jaunimo aktyvumą taip pat ženkliai riboja ir informacijos stygius apie jaunimo saviraiškos galimybes, nepasitikėjimas jaunimu, vertinant juos kaip neturinčius patirties, valdininkų abejingumas jaunimo iniciatyvoms. Galima daryti prielaidą, kad pastarieji veiksniai lemia ir pirmąjį veiksnį ir iš dalies parodo, kad jaunimo aktyviam gyvenimui plėtoti trukdo ne tik finansinių resursų stygius.

Jaunimo nuomonė, užfiksuota žemiau pateiktoje 7 lentelėje, atskleidžia veiksmų kryptis, kurios galėtų padėti spręsti jaunimui aktualias problemas.

7 lentelė

Priemonės, kurios teigiamai paveiktų jaunimo problemų sprendimą (%)

Teiginys	Taip	Galbūt	Ne
Specialiai Šiaulių jaunimo informavimo, jų problemoms spręsti skirtas interneto portalas su galimybėmis rūpimais klausimais tiesiogiai kontaktuoti su specialistais	74,5	24,0	1,5
Jau esančių institucijų, organizacijų aktyvesnė veikla	73,5	26,0	0,5
Jau esančių institucijų, jaunimo organizacijų, nevyriausybinių organizacijų aktyvesnis bendradarbiavimas	68,2	30,3	1,5
Ankstyvas (vyresnėse klasėse) jaunų žmonių įtraukimas į įvairių organizacijų veiklą	67,4	20,2	2,4
Renginius remiančių įmonių, organizacijų motyvacijos skatinimo sistemos sukūrimas (mokesčių mažinimas, pagarsinimas ir pan.)	66,7	31,1	2,2
Reguliariai atliekami jaunimo poreikių tyrimai ir, atsižvelgiant į juos, rengiamos pagalbos priemonės	62,6	34,5	2,9
Gerų pavyzdžių (pvz., savanoriškos veiklos) viešinimas, garsinimas	62,1	34,7	3,2
Naujų, specialiai jaunimui skirtų institucijų, struktūrų įkūrimas	61,9	32,8	5,3
Specialiai jaunimui organizuojami įvairių valstybinių institucijų (policijos, mokesčių inspekcijos, darbo biržos ir kt.) renginiai	61,9	32	6,1
Aktyvus jaunimo renginių populiarinimas laikraščiu, televizijos pagalba	59,7	37,9	2,7
Miesto JRK aktyvesnis darbas	58,3	38,8	2,9
Reguliarūs atsakingų savivaldybės darbuotojų individualūs susitikimai su jaunais miesto gyventojais, jaunimo organizacijų atstovais (pvz., „Valanda su jaunimu“)	57,0	37,9	5,1

Teiginys	Taip	Galbūt	Ne
Miesto jaunimo reikalus koordinuojančios komandos sudarymas ir pasiskirstymas atsakomybėmis	56,3	41,3	2,4
Įvairūs nevyriausybinų organizacijų veiklos populiarinimo renginiai, kurie padėtų geriau susipažinti su jaunimo veiklos juose galimybėmis	55,8	42	2,2
Daugiausia jaunimo labai nuveikusių asmenų, organizacijų viešas pagerbimas, skatinimas	53,4	42,7	3,9
Įsteigti jaunimo nakvynės namai, su juose dirbančiais specialistais, kurie ten patekusiems padėtų nustatyti problemų priežastis ir pagelbėtų jas šalinant	53,2	42	4,9
Miesto seniūnijose specialiai su jaunimu dirbančių asmenų komandos	50,7	41,3	8

Kaip matyti iš 7 lentelės, visi teiginiai palaikyti daugiau nei pusės respondentų. Visų pirma kaip vieną svarbiausių priemonių, jaunimas mato geresnės informavimo-komunikavimo sistemos sukūrimą atskiro portalo forma, kuris būtų skirtas Šiaulių miesto jaunimui. Taip pat matyti, kad jaunimas tikisi ir didesnio organizacijų aktyvumo, pritaria organizacijas ir jaunimą skatinančioms priemonėms, kurias galėtų taikyti aktyviosios organizacijos ir miesto valdžios institucijos. Be to, jaunimo požiūriu, tikslinga nuolat skatinti, motyvuoti įvairias verslo įmones, organizacijas, nusprendusias remti įvairias jaunimo veiklas, iniciatyvas, renginius.

Toliau apklausos rezultatai pateikiami nagrinėjat juos pagal atskiras veiksmų sritis:

- darbo ir būsto (8 lentelė),
- mokymosi ir švietimo (9 lentelė),
- jaunimo kūrybinės saviraiškos (10 lentelė),
- jaunimo sveikos gyvensenos ir aktyvios fizinės veiklos (11 lentelė) bei
- socialinės įtraukties (12 lentelė) srityse.

Darbo ir būsto klausimams skirtoje anketos dalyje didžioji dalis apklausoje dalyvavusio jaunimo pritarė daugumai teiginių. Daugiausia pritarimo sulaukė teiginys „Dėl įmonių skatinimo įdarbinti jaunos, patirties dar neturinčius žmones“. Taip pat didelio pritarimo sulaukė ir teiginiai, susiję su mokesčių politikos tobulinimu, geresniu informavimu, mokymu, parama pradedant individualią veiklą, prižiūrint dirbančiųjų tėvų vaikus.

8 lentelė

Jaunimo nuomonė apie pagalbos priemones sprendžiant jaunimo darbo ir būsto problemas (%)

Teiginys	Taip	Galbūt	Ne
Skatinti įmones įdarbinti jaunos, patirties neturinčius žmones	87,1	12,6	0,2
Jauniems dirbantiems žmonėms taikyti lankstesnę mokesčių lengvatos sistemą	82,8	17,2	0
Gauti žinių, kaip susirasti darbą	77,4	19,4	3,2
Išsamios, vienoje vietoje pateiktos informacijos apie darbo vietas	76,9	21,1	1,9
Pagalbos pradėti individualiai veiklai	72,6	26,5	1,0
Atliekantiems įmonėse, organizacijose praktiką jauniems žmonėms mokėti užmokestį	72,6	25	2,4
Kvalifikacinių mokymų, seminarų, kursų	71,6	24,5	3,9
Teisinių konsultacijų	70,4	26,2	3,4
Draugiško palaikymo	69,7	27,4	2,9
Jaunoms šeimoms įsteigti vaikų dienos (priežiūros) centrus, kur būtų galima palikti vaiką ir būtų mokama tik už realiai centre praleistą laiką	66	32	1,9
Aktyvinti veiklą jaunimo darbo centrui, praplėsti teikiamų paslaugų spektrą	59	40,5	0,5
Reikia žmogaus, kuris būtų neabejingas mano problemoms	58,7	35	6,3
Reikia daugiau informacijos apie galimybes dirbti užsienyje	57,8	35,9	6,3

Teiginys	Taip	Galbūt	Ne
Reikia įsteigti nakvynės namus jaunimui, kur kartu dirbtų psichologai, socialiniai darbuotojai, medikai ir padėtų žmogui spręsti jo problemas	48,8	44,7	6,6
Psichologinių konsultacijų	31,3	45,4	23,3
Pagalbos nereikia, tik nuo tavęs viskas priklauso	12,4	20,6	67

Visi teiginiai, susiję su jaunimo švietimu ir mokymu (-si) palaikyti teigiamai daugumos respondentų (9 lentelė). Atsižvelgiant į pakankamai reprezentatyvų dirbančiojo jaunimo atstovavimą apklausoje, galima teigti, kad jaunimas susiduria su darbdavių neigiama nuostata dėl darbuotojų mokymosi, kadangi daugiausia pritarimo sulaukė teiginys „Dėl palankaus darbdavių požiūrio į besimokantį jaunimą ir jo palaikymo“. Be finansinės paramos, jaunimui aktualus ir geresnis informavimas, ir paprasčiausias palaikymas. Beje, palaikymo poreikis ypatingai aktualizuojamas visose apklausos dalyse. Jaunoji karta pasigenda paprasčiausio vyresniosios kartos pozityvaus požiūrio į juos kaip lygiavertius partnerius.

9 lentelė

Jaunimo nuomonė apie pagalbos priemones sprendžiant jaunimo mokymo (-si) / švietimo problemas (%)

Teiginys	Taip	Galbūt	Ne
Reikia palankaus darbdavių požiūrio ir palaikymo besimokančiųjų atžvilgiu	81,3	18,2	0,5
Reikia geros informavimo sistemos apie formalus, neformalus švietimo teikiamas paslaugas, jaunimo galimybes toliau mokytis	78,6	21,4	0,2
Jaunam žmogui reikia suteikti beprocentę finansinę paramą, kad galėtų sumokėti už neformalaus ar formalus švietimo paslaugas	76,2	21,8	1,9
Reikia neformaliu būdu įgytų žinių, gebėjimų oficialaus pripažinimo, įteisinimo (pažymos priimamos įsidarbinant)	76,2	22,3	1,5
Besimokantiems teikti transporto lengvatas	74,5	22,8	2,4
Sudaryti lankstesnius darbo grafikus norintiems toliau mokytis	71,8	27,2	0,7
Besimokantiems teikti sveikatos priežiūros lengvatas	71,8	25,7	2,4
Būtina suteiktų vaikų priežiūros pagalba jaunoms šeimoms, kad galėtų toliau mokytis	71,4	27,4	1,2
Reikia artimų žmonių padrąsinimo, palaikymo, supratimo	66,3	31,6	2,2
Reikia palankaus visuomenės požiūrio į neformalųjį ugdymą kaip labai svarbų visuomenės tobulėjimui reiškinį	65,8	32,5	1,7
Reikia konsultacijų, kad padėtų susigaudyti švietimo sistemoje	64,3	32,8	2,9

Dėl jaunimo kūrybiškumo, saviraiškos skatinimo daugiausia pritarimo sulaukė teiginiai, susiję su bendravimu ir bendradarbiavimu tarp organizacijų, tarp organizacijų ir savivaldos institucijų, ir vienu ir kitu bendradarbiavimu su jaunimu, jaunimo įtraukimu į sprendimo priėmimo procesus, jaunimo darbų garsinimu visuomenėje, aktyviausių jaunuolių ir juos palaikančių organizacijų skatinimu viešinti informaciją, jaunimo poreikių analizę.

10 lentelė

Jaunimo nuomonė apie pagalbos priemones skatinant jaunimo kūrybinę saviraišką

Teiginiai	Taip	Galbūt	Ne
Reikia sudaryti geresnes sąlygas (finansines, socialines ir kt.) gabaus jaunimo tobulėjimui	86,4	12,4	1,2
Kad aktyviau veiktų ir tarpusavyje bendradarbiautų jau esančios NVO, už jaunimą atsakingos institucijos	74,3	25,5	0,2
Aktyvesnio jaunimo kūrybinių iniciatyvų palaikymo ir skatinimo	74	25,7	0,2
Reikia aktyviau skatinti jaunimo dalyvavimą priimant svarbius sprendimus savivaldybės lygiu	71,8	26,7	1,5

Teiginiai	Taip	Galbūt	Ne
Sugalvoti būdų, kaip miesto visuomenei pristatyti jaunų gabių žmonių darbus, kaip juos garsinti	72,6	26,7	0,7
Aktyvesnio jaunimo kūrybinėms iniciatyvoms palaikyti skirtų fondų kūrimo ir jų veiklos plėtojimo	71	28,7	0,2
Kad jaunimui aktyviau padėtų daugiau patirties turintys asmenys	68,7	30,8	0,5
Padėti jaunimui rašyti projektus, kad galėtų įgyvendinti savo sumanymus	67,2	31,8	1
Didesnio jaunimo kūrybinių iniciatyvų moralinio palaikymo kiekvienoje institucijoje, organizacijoje	65,8	34	0,2
Dažniau organizuoti jaunimo kūrybinių idėjų Šiaulių miestui mugės	65,3	33,5	1,2
Valdžios struktūrų ir jaunimo organizacijų, atskirų jaunuolių bendradarbiavimo sprendžiant jaunimui aktualius laisvalaikio, poilsio, kultūros klausimus	64,3	34,2	1,5
Reikėtų sukurti Šiaulių jaunimo kūrybinių iniciatyvų banką	64,3	33,7	1,9
Sudaryti jaunimo ir verslo, kultūros, sporto, socialinių ir kitų organizacijų bendradarbiavimo tinklus	64,1	35,4	0,5
Didesnės jaunimo kultūrinę saviraišką skatinančių renginių įvairovės	63,3	35,3	1,4
Sistemiškai tyrinėti Šiaulių jaunimo poreikius socialinei-kultūrinei saviraiškai	60,4	38,1	1,5
Kad būtų sukurta jaunimo rengiamų renginių, kūrybinių iniciatyvų kuravimo sistema	58,7	38,6	2,7

Jaunimas neabejingas ir sveikai gyvensenai (11 lentelė). Daugiausia palaikyti teiginiai, susiję su jaunimo skatinimu aktyviai sportinei veiklai, ieškant naujų skatinimo formų, sudarant tam palankias sąlygas, pasitelkiant vaikų neformalaus ugdymo įstaigas bei miesto erdves po atviru dangumi. Kaip viena ryškiausių linijų – tai sporto centrų, klubų, mokyklų „atvirumas ir prieinamumas“.

11 lentelė

Jaunimo nuomonė apie pagalbos priemones sprendžiant jaunimo sveikatos problemas ir skatinant sportinę veiklą

Teiginiai	Taip	Galbūt	Ne
Reikėtų, kad sporto centrai, mokyklos, sveikatingumo centrai inicijuotų įvairias savanorystės akcijas, susijusias su jaunimo įtraukimu į aktyvų sportą	77,9	21,1	1,0
Būtinai jaunimo fizinio aktyvumo skatinimas sugalvojant naujas, patrauklias formas	77,7	20,4	1,9
Sudaryti sąlygas baigusiam mokyklai jaunimui sportuoti sporto mokyklose, sporto bazėse ir pan.	76,2	23,1	0,7
Aktyviau organizuoti sportines laisvalaikio programas, tokias, kaip gatvės krepšinis, laisvalaikio futbolas ir pan.	74,5	24,3	1,2
Reikėtų, kad sporto organizacijos, centrai, sporto mokyklos vykdytų atvirų durų dienas, kurių metu pristatytų savo veiklas, pasiekimus ir pan.	69,2	28,8	2,0
Būtina sukurti jaunimo švietimo programas, skirtas palaikyti psichinei ir fizinei sveikatai	68,4	30,3	1,2
Svarbus sveikatos ir sporto specialistų tarpusavio bendradarbiavimas pasidalinant pareigomis, atsakomybėmis, išipareigojimais	67,5	31,1	1,5
Reikia sudaryti sąlygas, kad iš priklausomybių išsivadavę žmonės galėtų dalintis savo patyrimu su jaunimu, būtų aktyviau kviečiami į susitikimus	67,2	29,6	3,2
Aktyviau turi veikti sveika jaunimo gyvensena besirūpinančios miesto visuomeninės sveikatos organizacijos	65,8	30,1	4,1
Reikia stiprinti jaunimo sporto klubų veiklą, kur galėtų ateiti sportuoti priklausomybių turintys jauni žmonės	63,8	33,3	2,9
Reikia daugiau šviečiamosios veiklos apie narkotikų, alkoholizmo daromą žalą jaunam organizmui	60,7	30,8	8,5

Visi teiginiai, skirti jaunimo socialiniam aktyvumui skatinti, buvo palaikyti daugumos respondentų, išskyrus aktyvumą religinėje veikloje (12 lentelė). Tačiau ir pasisakančių kategoriškai prieš tokį aktyvinimą buvo mažiau nei 1/5. Kita vertus, tokie rezultatai gali būti vertintini kaip savitas signalas, rodantis kylančias grėsmes jaunimo tolerancijos vertybinėms nuostatomis ir būtinybę į tai atkreipti dėmesį (galbūt daugiau organizuojant atitinkamo pobūdžio renginių, vykdant tam tikras šviečiamojo pobūdžio kampanijas, akcijas ir pan.).

12 lentelė

Jaunimo nuomonė apie pagalbos priemones sprendžiant jaunimo socialinio aktyvumo problemas

Teiginiai	Taip	Galbūt	Ne
Reikėtų didesnės reklamos apie jaunimo organizacijų veiklą, jaunimo aktyvaus dalyvavimo galimybes	79,6	20,1	0,2
Svarbu, kad įvairių renginių organizatoriai dažniau kreiptųsi į jaunimo organizacijas, mokyklas dėl galimybės jaunimui dalyvauti savanoriškoje veikloje	68,2	31,1	0,7
Reikia inicijuoti daugiau labdaros, savanoriškų akcijų (aplinkos tvarkymo, aikštynų įrengimo, paramos akcijų ir pan.)	67,2	31,3	1,5
Siekiant geresnio saugumo Šiauliuose, reikia didinti policijos bendradarbiavimą su jaunimo organizacijomis, jaunimo klubais ir kt. saugumo	67	31,3	1,7
Reikėtų, kad NVO būtų labiau atviros naujiems nariams	65,7	34,3	0
Reikia sudaryti bendradarbiavimo tinklus tarp mokyklų, jaunimo organizacijų ir kultūros, sporto, labdaros organizacijų dėl savanorystės	65	33,7	1,2
Organizuoti pasyvaus jaunimo bendrus kūrybinius susitikimus su aktyviu, nevyriausybinių organizacijų veikloje dalyvaujančiu jaunimu	60,8	37,5	1,7
Reikia, kad jaunimo organizacijų lyderiai būtų specialiai apmokomi kaip aktyvinti organizacijos veiklą, įtraukti naujus narius	57,7	42,2	0,2
NVO galėtų organizuoti akciją, kurioje aktyvus jaunimas įtrauktų į veiklą bent po vieną pasyvų jaunuolį (-ę)	57	38,6	4,4
Siekiant jaunimo politinio aktyvumo, reikia daugiau susitikimų ir bendravimo su politikais, įvairaus rango valdžios atstovais	55,8	40,8	3,4
Kad pritraukti jaunimą dalyvauti nevyriausybinių organizacijų veikloje, reikia dažniau organizuoti agitacines, informacines kampanijas	53,9	43,9	2,2
Reikia aktyvinti jaunimo religinę veiklą ją propaguojant ir reklamuojant, organizuojant daugiau religinio pobūdžio renginių	35,9	48,8	15,3

Žemiau analizuojami jaunimo atsakymai į anketos atviro tipo klausimus. Tai itin vertingi tyrimo duomenys, nes atsakymų formulavimas raštu reikalauja daugiau laiko ir intelektualinio darbo sąnaudų, nei atsakant į uždaro tipo klausimus. Be to, respondentai yra visiškai laisvi nuspręsti ar rašyti atsakymą į klausimą, ar ne. Vien tai, kad respondentai nusprendė atsakyti į atviro tipo klausimus rodo, kad anketoje paliesta problematika yra jaunimui aktuali. Atviro tipo klausimais prašyta pateikti pasiūlymų kaip spręsti problemas gerinant jaunimo gyvenimo ir saviraiškos sąlygas mieste. Atsakymai buvo kategorizuojami. Kategorijų išskyrimas leido spręsti ne tik apie problemų specifiką mieste, bet ir apie jų sprendimo kelius, priimtinus pačiam jaunimui.

Siūlant pagalbos priemones NJ buvo remiamasi pateiktais jaunimo norais. Siekiant toliau tobulinti, koreguoti siūlomas priemones ar adaptuoti konkrečiam kontekstui, tikslinga gautus rezultatus detaliau analizuoti, taikant atitinkamas poliarizacijas.

Žemiau pateikiami jaunimo pasiūlymai dėl įvairių jaunimo problemų sprendimo būdų. Tai atsakymai į anketos atviro tipo klausimus, kuriuose prašyta parašyti, ką jie bandytų daryti, turėdami sprendimo teisę ar pakankamą įtaką sprendžiantiems miesto reikalus.

13 lentelėje pateikiamos jaunimo mintys jaunimo darbo ir būsto problemoms spręsti. Didžiąja dalimi kalbėta apie įdarbinimo/įsidarbinimo problemas. Tai rodo, kad jaunimas nenori būti prašytoju, išlaikyti-

niu. Būsto klausimą sieja su asmeninėmis pajamomis, kurios priklauso nuo darbo, galimybės įsidarbinti jauniems žmonėms ir gaunamo atlygio dydžio.

Jaunimo mintys suklasifikuotos. Tai leidžia išryškinti tam tikras problemų sprendimo strategijas.

13 lentelė

Jaunimo įsidarbinimo ir būsto problemų sprendimas

Kategorija	Jaunimo pasiūlymai
Darbdavių skatinimas įdarbinti jaunimą	<p>„Darbdaviams mažinti mokesčius priimant į darbą jaunos žmones“;</p> <p>„Skatinčiau žmones įdarbinti jaunos neturinčius patirties žmones, mažinčiau jiems mokesčius“;</p> <p>„Didesnis darbdavių finansavimas steigiant darbo vietas“;</p> <p>„Atleidimas nuo mokesčių“;</p> <p>„Mokesčių sumažinimas darbdaviams, įdarbinantiems jaunimą“;</p> <p>„Gerų pavyzdžių viešinimas“;</p> <p>„Skirčiau apdovanojimus, sumažinčiau mokesčius arba, gal, nemokamai reklamuočiau tų įmonių produkciją, kurios daugiausia įdarbina jaunimą“.</p>
Nuostatų į jauno žmogaus atžvilgiu keitimas	<p>„Labiau pasitikėti jaunimu“;</p> <p>„Žiūrėti kitomis akimis į jaunimo darbą“;</p> <p>„Skatinčiau darbdavių pasitikėjimą jaunimu“;</p> <p>„Leisčiau darbe daugiau reikštis jaunimui“;</p> <p>„Gerinamas požiūris suaugusiųjų į jaunimą, jų norą dirbti ir ryžtą“;</p> <p>„Gerų pavyzdžių viešinimas“.</p>
Jaunimo verslumo skatinimas	<p>„Mažinčiau mokesčius individualiai veiklai, subsidijos jauniems verslininkams“;</p> <p>„Paskolų garantijos jauniems verslininkams“;</p> <p>„Verslumo skatinimas, atleidimas nuo mokesčių“;</p> <p>„Gerų pavyzdžių viešinimas“.</p>
Užmokesčio už darbą jaunimui padidinimas	<p>„Sąžiningai mokėti atlyginimą“;</p> <p>„Gerinčiau atlyginimus ir juos kelčiau už pastangas gerai dirbti“;</p> <p>„Užmokesčio už darbą turėtų užtekti išgyventi“;</p> <p>„Kad mokėtų normaliai, o ne centus“;</p> <p>„Nediskriminuoti jaunimo ir atlyginti už atliktą darbą“;</p> <p>„Algos būtų visiems maždaug vienodos“;</p> <p>„Algos su seniau dirbančiais būtų vienodos“.</p>
Švietimas, mokymas	<p>„Daryčiau daugiau seminarų“;</p> <p>„Daugiau teikti informacijos apie verslo kūrimą“;</p> <p>„Gauti žinių, kaip surasti darbą“;</p> <p>„Surengti miesto jaunimui nemokamus verslo pradėjimo mokymus“;</p> <p>„Organizuočiau daugiau įvairių profesinio rengimo kursų“;</p> <p>„Savivaldybėje paskirčiau už tai atsakingą žmogų“;</p> <p>„Organizuočiau verslumo ugdymo kursus, kurie padėtų ir patiems įsidarbinti, ir kurti darbo vietas“;</p> <p>„Pasiūlyčiau darbdaviams mokyti jaunimą darbo vietose“;</p> <p>„Sudaryti sąlygas kelti kvalifikaciją darbo vietose“;</p> <p>„Jaunimui darbo vietose būtų skiriamos lėšos tolesniam mokymuisi“;</p> <p>„Skatinčiau darbdavius, priėmusius į darbą studijuojantį jaunimą ar sudariusius puikias sąlygas studijuoti“;</p>
Informavimas, komunikavimas, parama	<p>„Daugiau informacijos spaudoje“;</p> <p>„Vienoje vietoje pateikčiau jaunimui žinias apie laisvas darbo vietas“;</p> <p>„Šviesčiau jaunimą apie darbus, supažindinčiau apie galimybes, perspektyvas“;</p> <p>„Padėčiau jaunimui lengviau įsidarbinti“;</p> <p>„Pagalba pradedant individualią veiklą“;</p> <p>„Teikčiau paramą jaunuoliams, norintiems pradėti savo verslą“;</p> <p>„Iteisinti galimybę tiesiogiai per internetą vienoje vietoje pasišnekėti su darbdaviais ir rasti darbą“;</p>

Kategorija	Jaunimo pasiūlymai
Informavimas, komunikavimas, parama	<p>„Įkurčiau pagalbos įsidarbinimui centrą su visa informacija apie darbus Šiauliuose“;</p> <p>„Jaunimo koordinatorės aktyvesnis darbas“;</p> <p>„Isteigti įstaigas, kurios padėtų įsidarbinti jauniems žmonėms“;</p> <p>„Suburčiau grupes, kad padėtų jaunam žmogui“;</p> <p>„Pasirūpinčiau, kad jaunam žmogui pasisektų darbą susirasti norimoje srityje“;</p> <p>„Rasčiau darbo jaunimui pagal jų išsilavinimą“;</p> <p>„Suteikti užimtumą ir informuoti apie laisvas darbo vietas jaunimą“.</p> <p>„Išleisčiau mokinių pomėgių ir noro ką dirbti laikraštį ir išsiuntinėčiau“;</p> <p>„Sukurčiau aktyvistų grupę, kuri padėtų jaunam žmogui sužinoti apie galimybę gauti darbo“;</p> <p>„Leisčiau daugiau lankstinukų, straipsnių laikraštyje apie vietas, kur būtų galima gauti darbo“;</p> <p>„Stengčiausi aktyviai dalyvauti susijimuose, kuriuose vyriausybės įmonės ieško darbuotojų“;</p> <p>„Informuočiau apie naujas darbo vietas“;</p> <p>„Esančių įsidarbinimo institucijų veikla turėtų būti aktyvesnė“;</p> <p>„Jaunimo skatinimui dirbti sukurčiau institucijas“;</p> <p>„Įkurčiau spec. tarnybas, kurios jaunimui padėtų greičiau surasti darbą“;</p> <p>„Teikti daugiau informacijos apie darbą“;</p> <p>„Isteigti jaunimui daugiau informacijos centrų, susijusių su darbu“;</p> <p>„Organizuoti daugiau renginių“;</p> <p>„Aktyvinti jaunimo renginių populiarinimą“;</p> <p>„Geriau skleisti informaciją“;</p> <p>„Daugiau draugiškų palaikymų“;</p> <p>„Tobulinti universiteto studentų informavimą apie galimybes įsidarbinti“;</p> <p>„Universitete skatinti palaikymo akcijas ir pagalbą siekiantiems rasti darbą“;</p> <p>„Suteikti darbą pagal žmonių galimybes“;</p> <p>„Sudaryti sąlygas jaunimui stebėti veiklą jų įstaigoje“;</p> <p>„Produktyviausiai dirbantį jaunimą siųsčiau į tarptautinius kursus, tobulinimosi seminarus nemokamai“;</p> <p>„Reguliarai atliekami jaunimo poreikių darbui tyrimai“;</p> <p>„Gerų pavyzdžių viešinimas“;</p> <p>„Sudaryčiau tiesioginio kontakto su darbdaviais galimybes“;</p> <p>„Leisčiau specialių laikraštį su darbo skelbimais“;</p> <p>„Sudaryčiau galimybes namudininkams lengvai parduoti savo prekes (dailininkams, muzikantams save reklamuoti), tam reikia specialios mugės“;</p> <p>„Reikia sukurti gerą tinklalapį apie darbą, kur tiesiogiai darbdaviai pasiūlytų (ne visi nori rodytis, kad yra bedarbiai)“;</p> <p>„Pirmiausia įteisinčiau tiesioginį ryšį tarp jaunimo ir darbdavio elektroninėje erdvėje. Darbo birža seniai neatitinka norinčio dirbti poreikių“.</p>
Susipažinimas su darbo specifika darbo vietose	<p>„Skatinčiau jaunimą susipažinti su potencialiomis darbovietėmis“;</p> <p>„Įvairių supažindinimo su darbo vietomis renginių“;</p> <p>„Organizuočiau daugiau susitikimų su darbdaviais“;</p> <p>„Gerų pavyzdžių viešinimas“.</p>

Kaip matyti iš 13 lentelės, jaunimo siūlymai, susiję su jaunų žmonių įsidarbinimo, darbo ir būsto problemų sprendimo pasiūlymai pateko į 7 pasiūlymų kategorijas, pagal problemos sprendimo pobūdį.

Nors daugiausia pasiūlymų buvo susiję su informavimo sistemos tobulinimu, nemažas dėmesys skirtas ir veiklai skatinti, vertybinėms nuostatoms ugdyti darbdavių ir jaunimo tarpe. Tai dar kartą patvirtina, kad jaunimui svarbu būti įvertintais ir pripažintais lygiaverčiais vyresniųjų partneriais, o jaunystė būtų suvokiama ne kaip trūkumas, o privalumas kaupiant profesinės veiklos patirtį.

Žemiau esančioje 14 lentelėje pateikti jaunimo samprotavimai apie jaunimo kūrybiškumo skatinimo būdus. Apibendrinus tyrimo duomenis, išskirtos 9 kategorijos.

Daugiausia pasiūlymų susiję vėlgi su informavimo ir komunikavimo sistemos tobulinimu, jaunimo nuomonės išklausa, dialogu, rėmimusi jaunimo idėjomis sprendžiant jo paties problemas.

Jaunimo kūrybiškumo skatinimas

Kategorija	Teiginiai
Komunikavimas	<p>„Pateikčiau internetu daug anketų“;</p> <p>„Duočiau anketas, klausčiau ko jie nori“;</p> <p>„Sukaupčiau ir su visais dalinčiau jaunimo idėjomis“;</p> <p>„Kad būtų galimybė pareikšti pačiam jaunimui nuomonę, ką jie nori veikti laisvu laiku“;</p> <p>„Daugiau atsižvelgčiau į jaunimo poreikius organizuojant laisvalaikį, skatinant kūrybiškumą“;</p> <p>„Sudaryti sąlygas, kad valdžios žmonės gautų geras jaunimo idėjas dėl įvairių miesto renginių“;</p> <p>„Palaikyti jaunimo idėjų realizavimą, aktyviau jas pristatyti miesto valdžiai“;</p> <p>„Įtraukti jaunimą į sprendimų priėmimą, kad būtų svarbūs tie pasiūlymai“;</p> <p>„Jaunimui tegu siūlo jaunimas, o ne seniau dirbantys viską už juos nusprendžia“;</p> <p>„Reikia dažniau paklausti jaunimo, ar jie nori tokių renginių“;</p> <p>„Paprašyti, kad jaunimas pats pasiūlytų renginius“;</p> <p>„Daugiau bendraučiau su jaunimu, klausčiau jų nuomonės dėl renginių“;</p> <p>„Sugalvočiau, kad jaunimas galėtų išsakyti savo nuomonę“.</p> <p>„Isteigčiau jaunimo kūrybinę veiklą koordinuojantį centrą, kuris organizuotų būrelius, rūpintųsi jaunimo informavimu apie galimas kūrybines veiklos sferas mieste“;</p> <p>„Sudaryti bendradarbiavimo tinklus tarp mokyklų ir įvairių organizacijų“;</p> <p>„Leisčiau jaunimui teikti pasiūlymus apie norimas laisvalaikio leidimo formas“;</p> <p>„Suteikti jaunimui galimybę išsakyti savo nuomonę“.</p>
Informavimas	<p>„Stiprinti viešumą, informacijos sklaidą“;</p> <p>„Nėra informacijos apie renginius, vienoje vietoje visų renginių“;</p> <p>„Portalo (internete) sukūrimas apie Šiaulių laisvalaikio organizacijas ir pan.“;</p> <p>„Informacijos plėtra“;</p> <p>„Rasti informaciją“;</p> <p>„Informacijos sklaidos didinimas (pvz., užsakyti straipsniai)“;</p> <p>„Reklamavimas“.</p>
Kūrybinio jaunimo verslumo ugdymas / ugdymasis, palankių sąlygų sudarymas	<p>„Daryčiau kuo daugiau mugių kur galėtų pasakyti“;</p> <p>„Daugiau parodų, kur visi galėtų dalyvauti“;</p> <p>„Daugiau renginių, skirtų jaunimui (mugės, koncertai, renginiai ir t. t.)“;</p> <p>„Daryčiau daugiau renginių, kuriuose būtų įmanoma kiekvienam parodyti savo kūrybą ir labiau pasireikšti“;</p> <p>„Stovyklų“;</p> <p>„Rengti daugiau konkursų“;</p> <p>„Savo kūrinių parodas“;</p> <p>„Rengčiau ir organizuočiau daugiau renginių jaunimui“;</p> <p>„Reikia organizuoti galimybes jaunimui paroduoti savo sukurtus gaminius alėjoje per jaunimo darbų mugės, kad nemokėti už vietą“;</p> <p>„Sudaryti sąlygas realizuoti darbus“;</p> <p>„Leisti daryti savo parodas“.</p>
Saviraiškos galimybių plėtojimas	<p>„Daugiau įvairių programų“;</p> <p>„Daugiau gatvės saviraiškos būdų“;</p> <p>„Jaunimui reikia suteikti daugiau kūrybinės laisvės“;</p> <p>„Jaunimui tikrai mažai duoda pasireikšti“;</p> <p>„Įrengti daugiau poilsio vietų“;</p> <p>„Reikia sudaryti geresnes sąlygas reikštis“;</p> <p>„Valdžiai reikėtų daugiau užsiimti su jaunimu ir sugalvoti, ką jie norėtų veikti – pasiūlyti veiklas“;</p> <p>„Daugiau prasmingo, teisingo laisvalaikio“;</p> <p>„Rengti visokių mokyklų susitikimus mieste, žaidimus, konkursus, pristatymus“;</p>

Kategorija	Teiginiai
Saviraiškos galimybių plėtojimas	<p>„Kūrybiškiausias jaunimo grupės konkursas (vienas mokinys retai kada išdrįsta)“;</p> <p>„Švenčių šventimus susibūrus į grupes“;</p> <p>„Linksmas, turiningas būdas leisti laisvalaikį piešiant, lipdant, kuriant vizualinį meną“;</p> <p>„Nėra mieste patrauklaus kūrybiško asmens. O jo reikia“;</p> <p>„Siusti į užsienį, pasikeičiant grupėmis“.</p> <p>„Rengčiau susibūrimus gamtoje“;</p> <p>„Dirbti kūrybingai gatvėse, skveruose ir įtraukti kitus“;</p> <p>„Įvairūs renginiai įdomioje aplinkoje“;</p> <p>„Organizuočiau jaunimo ir kultūros veikėjų, populiarių tarp jaunimo susitikimus“;</p> <p>„Skelbčiau konkursą geriausių idėjų miesto atnaujinimo tema“;</p> <p>„Daugiau kursų, parodų, skatinančių kūrybiškumą“;</p> <p>„Jaunimo centre rengti „Jaunimo valandėlę“, rengti parodas, skatinančias atsiskleisti. Sukurčiau palankias sąlygas jaunimui kurti netradicinėse aplinkose“;</p> <p>„Organizuoti sportines laisvalaikio programas“.</p>
Ilgalaikės kūrybinės neformalios jaunimo veiklos organizavimas	<p>„Daugiau būrelių“;</p> <p>„Kurti būrelius“;</p> <p>„Rengti meninius būrelius“;</p> <p>„Surengčiau daugiau būrelių norintiems atskleisti savo kūrybiškumą“;</p> <p>„Surengti daugiau būrelių, kurie pritrauktų jaunus žmones smagiai praleisti laiką“;</p> <p>„Idomaus, nemokamo užsiėmimo“;</p> <p>„Skatinti kurti ką nors nauja (naujas šokių grupes, dainų grupes)“;</p> <p>„Sugalvoti būrelių, kur jaunimas galėtų pasireikšti“;</p> <p>„Isteigti specialią įstaigą laisvalaikiui, popamokinei veiklai“;</p> <p>„Nemokami būreliai“;</p> <p>„Padaryčiau užsiėmimus pagal jaunimo mėgstamus dalykus“;</p> <p>„Sukurčiau bendro užsiėmimo grupes“;</p> <p>„Skirčiau patalpas, kur galėtų rinktis ir dalintis idėjomis jaunuoliai – bendraminčiai (pvz.: repetuoti, kalbėti, žaisti)“;</p> <p>„Įkurti kokias nors patalpas, kad jose galėtų jaunimas užsiimti kūrybine veikla“.</p>
Parama ieškant alternatyvių jaunimo veiklos finansavimo šaltinių	<p>„Rengti daugiau projektų“;</p> <p>„Aktyvesnio jaunimo kūrybinių iniciatyvų palaikymo Šiaulių savivaldybėje“;</p> <p>„Padėti jaunimui rašyti projektus“.</p>
Skatinimas dalyvauti	<p>„Premijuočiau geriausius visokiais bilietais, laisvu renginių lankymu“;</p> <p>„Nuolaidos jaunimui į kiną, teatrą ir t. t.“;</p> <p>„Daugiau durų turėtų atverti mokyklos, sporto mokyklos, kad nemokamai galima būtų sportuoti, meninės paslaugos – daug kas nesugeba mokėti už dailės ir kitas pamokas“;</p> <p>„Pasiekimų įforminimas, demonstravimas, visapusiškas saviraiškos skatinimas“;</p> <p>„Apdovanojimai jaunimui, kuris yra iniciatyvus, kūrybiškas“;</p> <p>„Skatinti prizais, piniginiiais apdovanojimais“;</p> <p>„Premijos už kūrybiškumą“;</p> <p>„Paruošus gerus darbus duoti prizą“;</p> <p>„Skatinčiau dalyvauti renginiuose“;</p> <p>„Padėčiau jaunimui įgyvendinti jų sumanymus“;</p> <p>„Palaikyčiau bet kokią jaunimo kūrybą“;</p> <p>„Atlyginti jaunimo kūrybą paskatinant“.</p>
Finansinė parama.	<p>„Geresnis jaunimo projektų, renginių rėmimas“;</p> <p>„Skirti lėšų renginiams, tinklalapiams ir kt.“.</p>
NVO ir jaunimo organizacijų veiklos aktyvinimas	<p>„Įkurti laisvalaikio, kūrybiško jaunimo klubą“;</p> <p>„Geresnis jaunimo formalijų ir neformalių organizacijų veikimas“;</p> <p>„Organizacijų kūrimas“;</p> <p>„Kad būtų daugiau organizacijų, į kurias jaunimas galėtų eiti“;</p> <p>„Sudaryti geresnes sąlygas steigti organizacijoms, o senoms – veikti“.</p>

Kategorija	Teiginiai
Sveika gyvensena	<p>„Alkoholio nepardavinėjimas“;</p> <p>„Jaunimas turi pats atrasti save ir nieko čia nepadarysi“;</p> <p>„Jaunimui skirtos pramogos (boulingas ir kt.) vyktų ten, kur nėra alkoholio, kitų medžiagų“.</p>

„Jaunimo mugė“ galėtų būti nuolatinė traukos vieta centre. Jei vyresnioji menininkų karta Šiauliuose nesukūrė tokio kampelio, gal jaunimui pavyktų... Tai būtų patrauklu ir turistams, kaip kad patrauklu gatvės muzikantai. Akcentuojamos ilgalaikės programos, renginiai, pasitelkiant specialistus, juos skatinant galvoti ne tik apie vaikus, bet ir apie jaunimą. Siūloma suteikti kokias nors patalpas ar jau turimų patalpų erdves, kampelius, išnaudoti miesto erdves po atviru dangumi. Šiuo metu visa parama kūrybiškumo sferoje dažniausiai užsibaigia sulig vaikyste, mokykla. Jaunimui pagrįstai kyla klausimas – kodėl nepratęsti, kodėl nepakviesti suaugusiųjų, būrelius lankančių vaikų mamų taip pat užsiimti panašia ar kita veikla? Atsakymuose vyrauja ne finansinis, bet edukacinis aspektas: konsultavimo, kompetentingesnių žmonių pagalbos, pamokymo, įtraukimo į rengiamus projektus poreikis. Tai sugriauna nuolat eskaluojamą stereotipinę tapusią poziciją – viskam trūksta pinigų... Jaunimas daug dėmesio skiria kaip neorganizuotam, taip ir organizuotam jaunimui aktyvinti, pasitelkiant viešumą, aktyviųjų, iniciatyviųjų įvertinimą. Siūloma viešinti egzistuojančias organizacijas, pastarąsias skatinti atsiverti naujiems nariams, skelbti informaciją apie veiklą. Nors pasiūlymai buvo teikiami dėl jaunimo kūrybiškumo skatinimo, buvo atkreiptas dėmesys ir į sveiką gyvenseną – atsisakyti alkoholio pardavinėjimo viešų renginių metu.

Žemiau esančioje 15 lentelėje pateikti jaunimo siūlymai dėl jaunimo socialinės įtraukties sudaro 7 kategorijas arba problemų sprendimo strategijas. Didžiausias dėmesys skiriamas informavimui, komunikacijai, poreikiui būti viešai pripažintam ir įvertintam, nes tai yra pagrindinė skatinimo, motyvavimo aktyviai veikti priemonė.

15 lentelė

Socialinės įtraukties skatinimas

Kategorija	Teiginiai
Komunikavimas	<p>„Daryčiau daugiau susirinkimų su jaunimu, kalbėčiau su jais daugiau, ko jie nori“;</p> <p>„Pasiūlyčiau, kad galėtų ateiti ir siūlyti renginius miesto valdžiai pats jaunimas“;</p> <p>„Pasidomėčiau kas jiems įdomu, kokia veikla norėtų užsiimti“;</p> <p>„Galimybių interneto erdvėje diskutuoti sudarymas“;</p> <p>„Pakviesčiau visus, kas turi gerų idėjų (kiekvienai skirtingai sričiai, renginiui) jomis pasidalinti ir mokėčiau honorarą“;</p> <p>„Reikia, kad galėtų pateikti savo pasiūlymus elektroninėje erdvėje dėl jaunimui svarbių klausimų (panašiai, kaip mamų pokalbių svetainės yra)“;</p> <p>„Kviesčiau atvirom diskusijom jaunimą“;</p> <p>„Įkurčiau „Idėjų banką“;</p> <p>„Sudaryti apklausas apie jaunimo aktualijas“;</p> <p>„Daugiau bendrauti“;</p> <p>„Teikčiau išsamesnę informaciją apie veiklos sferas“;</p> <p>„Bendradarbiauti su NVO“;</p> <p>„Senujų organizacijų bendradarbiavimas su naujomis, patirties dalinimasis“;</p> <p>„Rengti įvairius miesto atstovų, valdžios susitikimus su jaunimu, leisti jiems juos išklaudyti ir patiems išsakyti savo nuomonę“.</p>
Informavimas	<p>„Pagerinti informacijos gavimą“;</p> <p>„Leisčiau specialų jaunimo laikraštį šiauliečiams“;</p> <p>„Reklama internete, televizijoje, spaudoje“;</p> <p>„Skatinti informaciją internetu“;</p> <p>„Paruošimas, pristatymas renginių“;</p> <p>„Lankstinukų, plakatų ir pan. pagalba suteikčiau informacijos apie aktyvios veiklos galimybes“;</p> <p>„Kuo daugiau informuoti jaunimą apie galimybes“;</p>

Kategorija	Teiginiai
Informavimas	<p>„Didinčiau organizacijų patrauklumą“;</p> <p>„Patrauklesnė ir pritraukianti jaunimą reklama“;</p> <p>„Sukurti tokią nerealų interneto puslapį, kad įdomu būtų ir daug ką rastum ten“;</p> <p>„Visokios organizacijos apie save kad skelbtųsi viešai“;</p> <p>„Kad aiškiai pasirinktų, reikia geros informacijos“;</p> <p>„Pirmiausia tai interneto tinklalapis“;</p> <p>„Skelbti apie viską viešai“;</p> <p>„Duoti kuo daugiau informacijos“;</p> <p>„Aktyvumo, gerų darbų viešinimas, dėmesys tam“;</p> <p>„Koncentruotos informacijos viešinimas ne tik regioninės žiniasklaidos pagalba“;</p> <p>„Sukurti jaunimui tinklalapį, kuriame būtų visa naudinga informacija jiems aktualiais klausimais“;</p> <p>„Jau mokyklose NVO galėtų save pradėti reklamuoti“;</p> <p>„Informacinio tinklalapio Šiaulių jaunimui sukūrimas ir ten visos informacijos skelbimas“.</p>
Renginiai jaunimui, jaunimo įtraukimas į renginių organizavimą	<p>„Rengčiau kuo daugiau susibūrimų jaunimui“;</p> <p>„Kuo daugiau renginių jaunimui“;</p> <p>„Steigčiau įvairias organizacijas jaunimo veiklai palaikyti“;</p> <p>„Kurti jaunimui daugiau veiklos“;</p> <p>„Sudaryti sąlygas daugiau pasireikšti jaunimui“;</p> <p>„Organizuoti daugiau įvairių akcijų“;</p> <p>„Surengti daugiau renginių jaunimui“;</p> <p>„Sugalvoti vis naujos veiklos“;</p> <p>„Pateikti, kuo įvairesnių pasiūlymų“;</p> <p>„Paskelbti apie juos viešai, daugiau informacijos“;</p> <p>„Padaryti žygį“;</p> <p>„Organizuočiau jaunimą dominančius renginius“;</p> <p>„Skirčiau laiko pakalbėjimui būryje, išklaudyti jų norus įtraukus į veiklą“;</p> <p>„Rengčiau įdomias išvykas, kad jaunimas pamatytų pasaulio bėdas ir problemas“;</p> <p>„Įtraukčiau juos į kokią organizaciją, kad jie turėtų kuo užsiimti, jei nedirbtų“;</p> <p>„Daugiau sporto“;</p> <p>„Išvyka į užsienį pamatyt, kaip mokosi kitų šalių jaunimas ir kaip jie dalyvauja“;</p> <p>„Aktyvi veikla turėtų vykti keliaujant, vaikščiojant po įvairias įmones, o ne uždaroje patalpoje“;</p> <p>„Padidinčiau renginių skaičių“;</p> <p>„Sudaryčiau gerų renginių gerą planą ir jį viešai paskelbčiau (kiekvieną ketvirtį)“;</p> <p>„Į patrauklią veiklą be skatinimo jaunimas išitrauktų“;</p> <p>„Reikėtų įvairesnių renginių“;</p> <p>„Rengti įvairius renginius“;</p> <p>„Daugiau renginių patrauklių jaunimui“;</p> <p>„Nėra veiklų, tinkančių visiems“;</p> <p>„Parodyčiau, kad jaunimas svarbus ir daug gali, tik reikia jo paklausti ir vertinti nuomonę“.</p>
Aktyviausio jaunimo skatinimas, viešas įvertinimas	<p>„Aktyviausius apdovanočiau“;</p> <p>„Skatinčiau smulkiomis dovanėlėmis“;</p> <p>„Stengčiausi sudominti“;</p> <p>„Padaryčiau, kad į tokią veiklą būtų vėliau atsižvelgta, kaip pliusas priimant į darbą“;</p> <p>„Už aktyvią veiklą skirčiau premijas“;</p> <p>„Apdovanojimais, pagerbimais skatinčiau“;</p> <p>„Viešas įvertinimas ir pripažinimas“;</p> <p>„Skatinimas būti aktyviais, dalyvavimą vertinant ateityje darbu“;</p> <p>„Išryškinti aktyvius žmones, jei tokių žmonių nebūtų, nieko nebūtų“;</p> <p>„Daugiau apie tai kalbėčiau visiems“;</p> <p>„Skelbimus klijuočiau, apie tai daug rašyčiau“;</p> <p>„Steigti viešą padėką“;</p>

Kategorija	Teiginiai
Aktyviausio jaunimo skatinimas, viešas įvertinimas	<p>„Įvairūs prizai“;</p> <p>„Skatinamieji žodžiai, viešas pripažinimas“;</p> <p>„Sugalvočiau, kaip tą aktyvumą panaudoti toliau (pvz.: darbdaviai jį įvertintų ir tokį žmogų labiau priimtų į darbą)“;</p> <p>„Sugalvočiau, kaip jaunų žmonių pasiūlymai būtų įvertinti ir svarbūs“;</p> <p>„Tiesiog skatinčiau visokioms naujovėm ir manau ką sudomintų, tas ir išitrauktų į tą veiklą, kuri traukia“;</p> <p>„Juos apdovanočiau“;</p> <p>„Būtų tokiems surastas darbas“;</p> <p>„Paaukštinti pareigose, jei dirba“;</p> <p>„Kažkokiais apdovanojimais už aktyvią veiklą“;</p> <p>„Piniginės premijos už nuopelnus“;</p> <p>„Skatinti taip, kad tai padėtų jaunimui susirasti darbą“;</p> <p>„Skatinti jaunimą dalyvauti įvairioje veikloje“;</p> <p>„Aktyvumas, gerų darbų viešinimas, dėmesys tam“;</p> <p>„Atsiradus galimybių, nors ir simboliški apdovanojimai už aktyvumą“;</p> <p>„Apdovanojimais, prizais ar lengvatomis mokslui skatinti“;</p> <p>„Sukurčiau skatinimo sistemą per viešinimą“;</p> <p>„Už dalyvavimą projektuose, renginiuose – premijos“;</p> <p>„Skatinti tobulėjimą“;</p> <p>„Už gerus atliktus darbus ir aktyvią veiklą skirčiau apdovanojimus“;</p> <p>„Organizuočiau renginius, koncertus kur būtų paskiriami jaunimui simboliški apdovanojimai už aktyvumą“.</p>
Saviraiškos galimybių plėtotė	<p>„Kurčiau daugiau jaunimui aktualių būrelių“;</p> <p>„Popamokinių užsiėmimų“;</p> <p>„Rengčiau kuo daugiau ir įvairesnių būrelių, kad jaunimas išitrauktų į aktyvią veiklą“;</p> <p>„Kurčiau įvairius būrelius, užsiėmimus“.</p>
Jaunimo švietimas, mokymas, profesionalų parama	<p>„Mokyčiau projektus rašyti, apjungčiau į grupes“;</p> <p>„Daugiau apmokymų“;</p> <p>„Pravedamos paskaitos apie galimybes dalyvauti, jo pritaikymą“;</p> <p>„Supažindinti su esamomis aktyvistų grupėmis ir jų veikla“;</p> <p>„Neformaliu būdu įgytų kompetencijų užskaitymas ir pateikimas darbdaviams kaip svarbios patirties“.</p>
Nuolaidos, finansinis jaunimo veiklų palaikymas	<p>„Platesnis pasireiškimas aktyvios veiklos už mažą kainą“;</p> <p>„Veiklų finansavimas“;</p> <p>„Skatinti fondų steigimą“;</p> <p>„Sudaryti geresnes finansines sąlygas dalyvauti“;</p> <p>„Leisti visiems dalyvauti ir be pinigų“;</p> <p>„Veiklų finansavimo skatinimas“;</p> <p>„Daugiau finansuojamų programų, projektų (jaunimo renginiai ir kt. iniciatyvos)“;</p> <p>„Kuo daugiau nemokamos veiklos (pvz. subsidijuojant veiklas per rėmėjų skaičių)“.</p>
Savivaldybės institucijų veiklos aktyvinimas, bendradarbiavimas	<p>„Pakutenčiau ten (miesto valdžios atstovus, visokias koordinatorės)“;</p> <p>„Eiti per mokyklas, universitetus ir skatinti“;</p> <p>„Surasčiau pagalbininkų, kurie padėtų man su ta veikla“;</p> <p>„Stengčiausi, kad savivaldybėje dirbantys žmonės daugiau skirtų laiko ir lėšų naujoms jaunimo idėjoms“;</p> <p>„Suaktyvinti už miesto jaunimą atsakingus žmones, kad viešai atsiskaitytų už nuveiktus darbus“;</p> <p>„Ieškočiau rėmėjų“;</p> <p>„Institucijų tarpusavio bendravimas“;</p> <p>„Pasiskirstymas valdžios atsakomybėmis“;</p> <p>„Nėra lyderių“;</p> <p>„Abejinga valdžia jaunimo reikalams“;</p> <p>„Jei jaunimas nori saviraiškai dalyvauti, tai jo nestabdyti“.</p>

Apibendrinant jaunimo išsakytą nuomonę apie galimus įvairių jaunimo problemų sprendimo būdus, galima pastebėti, kad nemaža pasiūlymų dalis reikalauja politinio sprendimo ir nepatenka į savivaldos lygiu sprendžiamų problemų ratą, tačiau didžioji dalis pasiūlymų verti dėmesio ir gali būti sprendžiami be didelių investicijų, keičiant tik požiūrį į jaunimą ir jaunimo problemų sprendimo principus.

2.4.3. Ekspertinės apklausos rezultatai

Aktyviausių organizacijų atstovų apklausa leido atskleisti organizacijų požiūrį į problemas, susijusias su pagalbos teikimu NJ ir bendradarbiavimui su kitomis organizacijomis bei savivaldos lygmeniu dirbančiomis institucijomis. Išanalizavus organizacijų vadovų ar jų deleguotų kompetentingų narių nuomones, išskirtos veiksmų grupės, ribojančios pagalbos teikimo NJ ir bendradarbiavimo šiame procese galimybes. Jos atspindėtos 16–19 lentelėse. Tuo pačiu tyrėjai lentelėse pateikia ir savo nuomonę dėl galimų išryškėjusių problemų sprendimo būdų. Veiksniai, susiję su informacijos ir komunikacijos problemomis, pateikti 16 lentelėje.

16 lentelė

Veiksniai, susiję su informacija ir komunikacija, bei galimas sprendimas

Problema	Galimas sprendimas
Informacijos stygius	Sukurti interneto portalą, kuriame organizacijos galėtų skelbti informaciją apie vykdomas veiklas, skelbimus apie renginius, registruoti interesus, siuntinėti automatizuotai naujienlaiškius (ne tik jaunimui, bet ir kitos organizacijos). Užtikrinti tikslinių grupių pasiekiamumą.
Konkurenciniai santykiai tarp organizacijų, ypač švietimo	Skatinti bendradarbiavimą finansiškai. Pvz., projektuose teikti pirmumą toms paraiškoms, kuriose didesnis įvairių institucijų ir organizacijų skaičius. Aktyvesni privalės rasti pasyvesnių dėl organizacijų skaičiaus ir jas įtraukti, suaktyvinti.
Grįžtamojo ryšio stoka (kalbant apie renginius jaunimui)	Skelbti internete vaizdinę informaciją apie praėjusius renginius, pridėti dalyvavusių pasisakymus, patalpinti gerų išpūdžių aprašymus internete. Jaunimo bei organizacijų poreikių studija, stebėsena.
Glaudesnio organizacijų ir savivaldybės bendradarbiavimo stoka	Vertinant savivaldybės institucijų, vykdančių JP darbo rezultatus, atskiru punktu vertinti bendradarbiavimą su NVO.
Aktyvios organizacijų veiklos koordinavimo-komunikavimo asociacijos trūkumas	Kurti miesto organizacijų ir institucijų, vykdančių JP, tinklą, organizuoti periodinius susitikimus, organizuoti bendras veiklas, derinti atskiras veiklas, kviešti partneriais rengiant projektus.

Nemaža dalis problemų yra susijusios su resursų stoka. Veiksniai, susiję su resursų stoka, išvardinti žemiau pateiktoje 17 lentelėje.

17 lentelė

Veiksniai, susiję su resursais

Problema	Galimas sprendimas
Finansų trūkumas	Propaguoti finansavimą rengiant projektus, bendraujant su fondais. Pateikti apie fondus informaciją interneto portale. Skelbti gerosios patirties pavyzdžius – sėkmingi projektai, gautos paramos dydis, interviu su projektų vykdytojais ir t. t.
Neaktyvus dalyvavimas projektuose	Tos pačios priemonės.
Trūkumas žmonių, gebančių rengti projektus	Informuoti organizacijas apie organizuojamus mieste seminarus projektų rengimo tema, skatinti prenumeruoti fondų naujienlaiškius. Skatinti dalintis gera patirtimi projektuose.
Savivaldybės institucijų finansinių išpareigojimų nevykdymas	Čia, matyt, buvo susiję su ekonomine krize... tačiau būtų galima atkreipti dėmesį į tai, kad tokios situacijos neigiamai veikia motyvaciją, aktyvumą.

Problema	Galimas sprendimas
Mažai savanorių	Organizuoti seminarus apie savanoriškos veiklos organizavimą. Galima kviesti turinčius geros patirties mieste arba Lietuvoje.

Kai kurie veiksniai, trukdantys teikti pagalbą NJ ir bendradarbiauti šiame procese susiję su išankstinėmis nuostatomis. Jos pateiktos žemiau esančioje 18 lentelėje.

18 lentelė

Veiksniai, susiję su nuostatomis

Problema	Galimas sprendimas
Neigiama visuomenės nuomonė grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų atžvilgiu	Demonstruoti visuomenei gerosios patirties pavyzdžius, keisti nuostatas, parodant, kad galimi teigiami scenarijai. Galima pasinaudoti žiniasklaida.
Nenoras įtraukti į organizacijų veiklą naujus narius, uždarumas	Galima bandyti reguliuoti per organizacijos vertinimą, pavyzdžiui, vertinant projektus, vienas prioritetų galėtų būti organizacijos narių skaičius.

Kai kurie veiksniai nepateko į minėtas veiksmų grupes, tad pateikiami žemiau atskira lentele (19 lentelė).

19 lentelė

Kiti veiksniai

Problema	Galimas sprendimas
Biurokratinės kliūtys (?)	Atlikti tyrimą, kokios biurokratinės kliūtys, analizuoti jų šalinimo galimybes.
Socialinės rizikos grupių jaunimo įtraukimas į organizacijų veiklą reikalauja daugiau laiko	Vertinant organizacijų veiklą šiuo aspektu, įvertinti šią aplinkybę.
Jaunimo aktyvumo stoka	Aktyvinti animatorių ² pagalbą, taikyti sniego gniūžtės metodą, organizuojant renginius, veiklas.
Jaunimo nedalyvavimas organizacijų veikloje	Geriau informuoti apie tokias galimybes, atsiverti naujiems nariams, skleisti išsamią informaciją apie organizaciją, jos veiklą.
Užsiėmimų su jaunimu tęstinumo stoka, trumpalaikės akcijos	Ieškoti gerosios patirties pavyzdžių kituose miestuose, užsienyje.

² Galima pastebėti, kad organizacijų atstovų nuomonė didele dalimi siejasi su jaunimo mintimis, išsakytomis anketinės apklausos metu.

2.4.4. Informacijos jaunimui internete analizės rezultatai

Informacija jaunimui Šiaulių miesto savivaldybės interneto svetainėje pateikiama skyrelyje „NVO ir jaunimui“ (<http://www.siauliai.lt>, žr. 2010-02-24). Informacija pateikiama keliuose atskiruose skyriuose: Jaunimo organizacijos ir NVO, JRT, Konsultacinė taryba, NVO projektų rėmimas ir pan.

Pradinis puslapis pradedamas naujienomis apie artėjančius renginius, kvietimai dalyvauti talkose ir pan., pristatomas Lietuvos pirmininkavimas Baltijos jūros valstybių tarybai. Pateikiama glausta informacija apie tarptautinius jaunimui svarbius projektus: pristatoma informacija apie vykdomą projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą JP“, informuojama apie rezoliucijos dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujinimo sistemą kitam dešimtmečiui, LiJOT sudarytos įvairių fondų suvestinės, Finansų, Švietimo ir mokslo ministerijos bei Lietuvos mokslo tarybos pasirašytą susitarimą su Šveicarijos plėtros ir bendradarbiavimo agentūra. Ši informacija yra nuo-

² Animatorius čia suprantamas kaip jaunimo sociokultūrinės veiklos aktyvintojas.

latos atnaujinama. Kiek ji yra reikšminga NJ, sunku spręsti. Tačiau iš tyrimo metu gautų duomenų galima daryti prielaidą, kad ypač NJ turi informacijos poreikį ir jaučia jos stygių.

Toliau tame pačiame puslapyje informacija pratęsiama pristatant Šiaulių miesto savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo formas ir Šiaulių miesto savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo programą (20 lentelė).

20 lentelė

Informacija Šiaulių savivaldybės interneto svetainėje

Skyrus	Pateikiama informacija ³
Šiaulių miesto NVO	Šiaulių miesto savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo formos. Šiaulių miesto savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo programa.
Konsultacinė tarnyba	Konsultacinės tarybos veiklos nuostatai Konsultacinės tarybos sudėtis. Šiaulių miesto savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo programa.
Nevyriausybinių organizacijų projektų rėmimas	Finansinės paramos teikimo NVO nuostatai. Šiaulių miesto nevyriausybinių organizacijų 2007–2011 m. vykdomų projektų finansavimo prioritetų sąrašas. Paraiška dėl tikslinės finansinės paramos gavimo projektui vykdyti. <ul style="list-style-type: none"> • Vertinimo kriterijai. • Finansavimo sutartis. • Sąmatos forma. • Priemonės biudžetinių lėšų naudojimo sąrašas. • Finansinės ataskaitos forma. • Priemonės biudžetinių lėšų panaudojimo ataskaita.
Jaunimo organizacijos	Šiaulių miesto JRT. Šiaulių miesto JRT nuostatai .

³ Galima pastebėti, kad kai kurių skyrių pateikiamos informacijos turinys neatitinka skelbiamos tematikos. Sprendžiant iš aptinkamos informacijos, NJ šiandien sunku sužinoti apie Šiauliuose veikiančias nevyriausybines organizacijas, jaunimui skirtus renginius, galimybes dalyvauti savanoriškoje veikloje ir pan.

Kadangi Šiauliuose veikia dvi skėtinės jaunimo organizacijų asociacijos, jų puslapiuose <http://www.snvok.puslapiai.lt>. galima rasti informacijos apie jaunimo organizacijas – nares. Tačiau čia pateikiama tik kontaktinė informacija (NVO organizacijos prezidento pavardė, NVO registracijos adresas, telefono numeris, el. pašto adresas). „Apskritojo stalo“ interneto puslapio aptikti nepavyko, todėl ir sužinoti apie šios asociacijos nares yra komplikuotos galimybės. Apie Šiauliuose veikiančias organizacijas šiauliečiai gali sužinoti puslapyje <http://www.eurodesk.lt/jaunimo-organizacijos/region/44>.

Čia pateikta panašaus pobūdžio informacija apie 96 organizacijas pagal žemiau pateiktą sąrašą:

- jaunimo klubai,
- jaunimo užimtumo organizacijos,
- kitos organizacijos,
- kultūrinės organizacijos,
- laisvalaikio organizacijos,
- moksleiviškos organizacijos,
- organizacijų sąjunga,
- pilietinės organizacijos,
- politinės organizacijos,
- socialinės organizacijos,
- sporto organizacijos ,
- studentiškos organizacijos,
- verslo klubai.

³ Laisvai elektroninėje erdvėje prieinami dokumentai aktyvuoti.

Iš jų tik 15 lakoniškai apibūdina savo veiklos kryptį. Nuorodas į interneto svetaines pateikia tik 6 organizacijos, o 14 nenurodo net elektroninio pašto adresu. Kitas klausimas, kiek iš pateiktų sąrašų yra veikiančios aktyviai, kiek – tik egzistuojančios sąrašuose.

Apibendrinant galima teigti, kad norint jaunimui dalyvauti NVO veikloje tenka įveikti nemažus išbandymus, ieškant informacijos apie jų veiklos kryptis. Galima teigti, kad jaunimui beveik visiškai nėra galimybių susipažinti su organizacijos veiklos pobūdžiu, jos aktyvumu, dalyvavimu ir pan., kurio pagrindu būtų galima susidaryti nuomonę apie organizacijos veiklą. Juolab, kad atliktas situacijos tyrimas parodė, jog didelė dalis jaunimo nedalyvauja NVO veikloje, bet norėtų dalyvauti.

Ši tyrimo dalis patvirtina jaunimo anketinės apklausos rezultatus, kurie demonstruoja informacijos jaunimui stoką Šiauliuose. Šis veiksnys riboja jaunų žmonių galimybes, norinčių aktyviai dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime.

2.5. Apibendrinimas

Apibendrinant tyrimą galima teigti, kad didžioji dalis pagalbos priemonių NJ, gerinant jaunimo gyvenimo sąlygas Šiauliuose, nėra susijusios su materialiniais ištekliais, pinigine išraiška. Pagrindinis dalykas, ko trūksta jaunimui, tai elementaraus vyresniosios kartos, valdžios institucijų dėmesio, domėjimosi jaunimu ir ne tik problemomis, bet ir idėjomis, ir galimybėmis prisidėti prie gyvenimo Šiauliuose sąlygų gerinimo, trūksta bendravimo ir tarimosi sprendžiant jaunimui aktualius klausimus. Galima teigti, kad Šiaulių miesto jaunimas yra potencialiai aktyvesnis, nei šiuo metu šis aktyvumas pasireiškia. Didelė dalis NJ pageidautų įsijungti į organizacijų veiklą, tačiau aktyviai. Didelė dalis jaunimo pageidautų pasidarbuoti miesto labai nemokamai, tačiau jie nemato tokių galimybių. Informacijos stygius jaučiamas analizuojant visus jaunimo gyvenimo ir veiklos klausimus. Per mažai dėmesio jaunimo informavimui skiria kaip NVO, taip ir valdžios institucijos.

Jaunimo nuomone mieste jaunimo klausimai sprendžiami be jaunimo, tačiau tyrimas rodo ir tai, kad jaunimas ne tik aktyvus ir atviras, bet ir kūrybingas, turi gerų idėjų, turi ką pasiūlyti organizacijoms ir valdžios institucijoms.

Atsižvelgiant į situacijos analizės metu išryškėjusias pagalbos teikimo NJ ir bendradarbiavimo šiame procese problemas bei neišnaudotas galimybes, parengtos KPPNJ, kurių aprašymas pateikiamas 2 ataskaitos dalyje.

3. KOMPLEKSINĖS PRIEMONĖS, SKIRTOS NEORGANIZUOTAM JAUNIMUI

3.1. Pratarinė

KPPNJ pakete (žr. 21 lentelę) pateikiami pasiūlymai, kurie leistų plėtoti glaudesnę bendradarbiavimą tarp valstybinių, vietos savivaldos institucijų, verslo asocijuotų struktūrų ir nevyriausybinių organizacijų, sutelkti minėtus partnerius konkrečioms veiksmams ir veikloms, įgyvendinant valstybės JP, siekiant gerinti gyvenimo sąlygas mieste organizuotam ir NJ. KPPNJ paketas sudarytas veiklas sąlyginai sugrupuojant į tris blokus, kurie gali funkcionuoti kaip savarankiški, vienas nuo kito nepriklausomi veiksniai ir kaip vieninga pagalbos priemonių NJ sistema, apimanti *informavimo – įtraukimo į veiklą – palaikymo dalis*.

Kompleksinių pagalbos priemonių paketas yra sumodeliuotas, laikantis betarpiško sąlyčio su veiklos pasauliu bei aktyvaus dalyvavimo nuostatų. Pakete pateikiamos veiklos įvardintos konkrečiais pavadinimais, tačiau jie yra sąlyginiai ir daugiau atlieka iliustracinį vaidmenį, todėl gali būti keičiami. Be to, pateiktos veiklos gali būti keičiamos analogiškomis, artimomis ir prieinamomis konkrečiam regionui.

KPPNJ paketo struktūra

Tikslų blokas	Apibūdinimas
I. NJ socialinės atskirties mažinimas didinant informacijos apie formalių jaunimo organizacijų veiklą prieinamumą	Kaip vieną svarbesnių priežasčių, ribojančių jų galimybes dalyvauti neformalių organizacijų veikloje, tiriamieji nurodo informacijos trūkumą apie tokių organizacijų buveines (23,4 %), jų veiklos laukus (48,7 %) ir pan.). Tai leidžia daryti prielaidą, kad NJ dėl informacijos prieinamumo ribotumo tampa savita socialinės atskirties grupe, neturinčia galimybių aktyviai įsitraukti į formalių jaunimo organizacijų, centrų ir kt. veiklą ir padėti sau bei kitiems spręsti jiems aktualias problemas, būti aktyviais visuomenės piliečiais. Todėl remiantis Socialinės sanglaudos strategija (2004), Visuomenės informavimo įstatymu (1996. Nr. I-1418), JP reglamentuojančius dokumentais kyla būtinybė didinti informacijos prieinamumą NJ. Kaip vieną galimų ir labiausiai pageidaujamų informacijos kanalų, jaunimas mato internetą, televiziją, spaudą. Todėl savivaldybėje aktualiu tampa vieningo informacinio-komunikacinio tinklo sukūrimas. Šis tinklas galėtų apimti ne tik formalias jaunimo organizacijas, savivaldybės Jaunimo reikalų tarnybą, tačiau ir JRK iš kitų jaunimui svarbių organizacijų, tokių kaip kultūros, sporto, švietimo, socialinių paslaugų, darbo ir kt. centrų, institucijų, NVO ir pan. Tokiu būdu būtų sudarytos sąlygos bendradarbiavimui tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių, veikla taptų daugiau kooperuota ir koordinuota, nes būtų galima išvengti dubliavimo planuojant ir vykdant veiklas.
II. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas, siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ	Betarpiškas bendravimas ir bendradarbiavimas su NJ gali padėti jaunimui aktyviai dalyvauti sprendžiant neformalaus ugdymo, švietimo, darbo ir užimtumo, laisvalaikio, poilsio, kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos bei kitas aktualias jaunimui problemas. Kaip rodo tyrimai, savivaldybių Jaunimo reikalų tarnybos yra formalios ir nepalaikančios aktyvaus kontakto su NJ (net 71,4 % apklaustųjų (Jaunimo situacijos sociologinis tyrimas, 2007) teigia, kad nėra girdėję apie galimybes kreiptis į savivaldybės Jaunimo reikalų tarybą). Tyrimas parodė, kad svarbu aktyvinti jau esamų organizacijų veiklą, nes didelė dalis jų tėra formalūs dariniai. Sukūrus vieningą savanorišką veiklą, paremtą tarpsektorinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo tinklą, būtų aktyvinama jau esamų jaunimo organizacijų veikla, turėtų pagerėti bendradarbiavimas tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių, nes vyktų „susikalbėjimas“ konkrečiose veiklose, būtų skatinamas politikų ir suinteresuotų grupių bendradarbiavimas. Situacijos tyrimas parodė, kad būtina veikti kartu, o ne atskirai, kadangi tai padėtų išspręsti kylančią finansavimo, žmogiškųjų išteklių problemas. Todėl aktualu JRK, JRT inicijuoti partnerystes tarp skirtingų sektorių atstovaujančių organizacijų (tarp įmonių ir NVO, tarp NVO ir miesto mokyklų, tarp aukštųjų mokyklų ir NVO, miesto tarybos atskirų skyrių). Skirtingų sektorių tarpinstitucinis bendradarbiavimas apima platų veiklos spektrą ir gali padėti plėtoti priemones. Apgalvotai atsisakyta teikti priemones savivaldybių seniūnaičių ir jiems talkinančių animatorių savanoriškų komandų tinklo sukūrimo pagrindu, kadangi projekte nėra numatyta lėšų animatorių rengimui.
III. Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas	Šis priemonių paketas grindžiamas valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų bei kitų socialinių partnerių bendradarbiavimo ir partnerystės plėtra, realizuojama bendradarbiavimo ir partnerystės proceso kokybės stebėsenos, reakcijos į pokyčius pagrindu. Tyrimai rodo, kad vyksta „nesusikalbėjimas“ tarp žinybų, valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų, socialinių partnerių, kuris pasireiškia teikiamų priemonių jaunimui dubliavimu ar visišku skirtingų sektorių neveiklumu. Savivaldybių lygiu funkcionuojanti pagalbos jaunimui sistema didesnę dėmesį skiria organizuotam jaunimui, nei neorganizuotam, nemotyvuotam ar mažiau galimybių turinčiam. Todėl siekiant aktyvinti NJ reikalingas darinys, funkcionuojantis kaip vieninga sistema. Idėjų banko, stebėsenos ir priemonių rengimo sistemos sukūrimas funkcionuotų kaip bendradarbiavimo ir partnerystės įvairiais lygiais nuolatinio palaikymo sistema.

Tikslų blokas	Apibūdinimas
III. Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas	<p>Bendradarbiavimas ir partnerystė galėtų būti vykdoma tokiais lygmenimis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarpžinybinis bendradarbiavimas savivaldybės institucijų lygmenyje (tarp atskirų skyrių); • bendradarbiavimas ir partnerystė tarp valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų; • bendradarbiavimas ir partnerystė tarp nevyriausybinių organizacijų ir kitų socialinių partnerių (socialinės pagalbos centrų, darbo biržų, perkvalifikavimo, mokymo institucijų, policijos ir pan.). <p>Asmeninis dalyvavimo visuomenės gyvenime ir jo palaikymo funkcionavimas pasireiškų sisteminė pagalbos priemonių NJ sąranga, įtraukiant NJ į veiklą, apimančią įvairias jaunimo gyvenimo sritis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • partnerystės ryšių plėtojimą; • idėjų kaupimą ir naujų generavimą; • veiklų ir priemonių strateginį planavimą ir realizavimą Šiaulių savivaldoje; • nuolatinės stebėsenos sistemos įdiegimą, vertinant bendradarbiavimo procesus ir rezultatus; • bendradarbiavimo ir partnerystės veiklų tobulinimas. <p>Tai leistų išspręsti „susikalbėjimo“ problemas tarp valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų, socialinių partnerių (socialinės paramos centrų, darbo biržų, perkvalifikavimo institucijų, policijos ir kt.), kurios būtų sprendžiamos įvairių bendradarbiavimo sutarčių prisilaikant pareigas ir atsakomybes sudarymu. Taip pat nuolat būtų vertinama bendradarbiavimo kokybė (atliekama stebėseną), siūlomų priemonių efektyvumas įgyvendinant JP strategiją. Tai leistų optimizuoti esamų organizacijų veiklą, inicijuotų naujų pagalbos priemonių rengimą atsižvelgiant į socialinius, demografinius, kultūrinius, politinius ir kt. pokyčius ir su tuo susijusius JP prioritetus.</p>

3.2. NJ socialinės atskirties mažinimas tobulinant savivaldybės institucijų, organizacijų ir NJ informacijos bei komunikacijos sistemą

NJ socialinės atskirties mažinimui informacijos ir komunikacijos sistemos tobulinimo keliu parengtos dvi priemonės (22 lentelė). Pagrindinė jų – informacinio-komunikacinio portalo miesto jaunimui sukūrimas ir palaikymas. Tiksliau, portalas skirtas ne tik jaunimui, bet ir NVO ir miesto savivaldos lygmeniu dirbančioms institucijoms ryšiams su NJ palaikyti.

22 lentelė

NJ socialinės atskirties mažinimo priemonės tobulinant savivaldybės institucijų, organizacijų ir NJ informacijos bei komunikacijos sistemą

	Priemonių aprašymas
Pavadinimas	Informacinio-komunikacinio portalo sukūrimas
Paskirtis	Sukurti informacinį portalą virtualioje erdvėje, skirtą Šiaulių miesto NJ informavimui bei komunikacijai su miesto savivaldos institucijomis, NVO bei organizuotu jaunimu.
Pagrindimas	<p>Virtualioje erdvėje jaunimui pateikiama pakankamai daug informacijos. Kaip teigia JRK, („JP plėtros savivaldybėse tyrime“ (I dalis), 2008), jaunimas nenori susirasti tos informacijos. Interpretuojant pasakyta, galima daryti prielaidą, kad informacija pateikta išbarstyta, nepatogiai. Tą poziciją patvirtino ir situacijos Šiaulių mieste tyrimas (2010). Jaunimas teigia, kad reikia vieningos, koncentruotai pateikiamos informacijos.</p> <p>Tyrimų, susijusių su JP įgyvendinimu Lietuvoje ir Šiauliuose, rezultatai rodo, kad viena pagrindinių silpnųjų siekiant optimalaus bendradarbiavimo tarp skirtingų įstaigų, organizacijų bei pavienių specialistų problema – nepakankamas informacijos prieinamumas bei NJ ar jau veikiančių organizacijos veiklos aktyvinimui skirtos informacijos stoka. Todėl apsunkinamas veiklos koordinavimas tarp skirtingų organizacijų, savivaldybės institucijų, pavienių aktyvių žmonių.</p>

Pavadinimas	Informacinio-komunikacinio portalo sukūrimas
Pagrindimas	<p>Efektyvi ir gerai organizuota informacijos sklaida ir galimybės komunikuoti virtualioje erdvėje padėtų šią situaciją taisyti. Tai atvertų platesnes galimybes reikštis privačioms iniciatyvoms, sudarytų sąlygas aktyviau skleisti žinią apie savo veiklą NVO ir kitas institucijas, vystyti koordinuotai teikiamų paslaugų galimybes, didinti jų pasiekiamumą NJ kaip specifinei šių paslaugų vartotojų grupei.</p> <p>Kodėl virtualioje erdvėje?</p> <p>Jau atliktų ir paviešintų tyrimų analizė rodo, kad ieškodamas informacijos jaunimas prioritetą teikia internetui. Lyginant su kitais informacijos perdavimo būdais, informacijos pateikimas ir bendravimas aktualiais jaunimui klausimais internetu priimtinas didesnei daliai ankstesniuose tyrimuose dalyvavusiam jaunimui. Ši tendencija koreliuoja su jaunimo amžiumi – kuo vyresnio amžiaus jaunimas, tuo labiau vertinama informacijos paieška ir komunikacija internetu. Jaunimui skirtas informacinis portalas papildys šiuo metu egzistuojančius portalus, pateikiančius jaunimui bei kitoms su jaunimo veikla susijusioms tikslinėms grupėms skirtą informaciją. Informacijos, kuri būtų aktuali NJ virtualioje erdvėje yra, tačiau galima pastebėti tokius trūkumus, kuriuos taisyti siūlomo informacinio-komunikacinio portalo teikiamos galimybės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nėra specializuotos svetainės, kurioje būtų sistemingai telkiama visa aktuali informacija Šiaulių jaunimui ir jaunimo veikla besirūpinančioms NVO, savivaldybės institucijoms, mieste esančioms valstybinėms institucijoms, privatiems asmenims; • jaunimui skirta centralizuotai pateikta informacija prie Šiaulių savivaldybės portalo apie NVO yra skurdi ir neinformatyvi, dažniausiai pateikiami tik kontaktai, o informacija apie vykstančius renginius pateikiama išbarstyta; • mažai, išbarstyta pateikiama šviečiaamojo pobūdžio informacija jaunimui, labai ribotos galimybės gauti kryptingų specialistų, skirtingų sričių profesionalų rekomendacijų jaunimui ir pan.; • nesuteikiama galimybė NVO, privačioms ar savivaldybės institucijoms, už jaunimą atsakingiems skirtingų sričių savivaldybės atstovams, privatiems asmenims elektroninėje terpėje komunikuoti ir koordinuoti tarpusavio veiksmus (tartis, diskutuoti, konsultuoti, derinti veiksmų planus ir pan.); • nėra galimybės gauti centralizuotai pateiktos informacijos apie jaunimui skirtus renginius, susipažinti su jų anonsais, pasidalinti refleksijomis; • jaunimui nėra suteikta galimybė sistemingai gilinti žinias ir plėtoti savo kompetencijas komunikuojant virtualioje erdvėje. <p>Vienas svarbesnių informacinio portalo privalumų – galimybė surinkti ir kataloge pateikti informaciją apie visas NVO organizacijas, jų organizuojamas akcijas, renginius ir pan., savivaldybėje svarstomas jaunimo aktualijas, planuojamus jungtinius renginius, jų anonsus ir pan. Tai padidintų NVO, kitoms organizacijoms ir institucijoms galimybes vykdyti savo veiklos viešinimą, pristatant savo išskirtinumus, aktualią informaciją apie vidinius ir kooperuotus renginius, projektus ir pan., kas padėtų pritraukti naujus narius, aktyvinti NJ.</p> <p>Todėl aktualu ieškoti informacijos sklaidos ir komunikavimo galimybių, įvertinant jaunimo poreikių, teikiamų paslaugų įvairovę, skirtą Šiaulių miesto jaunimui. Galima teigti, kad, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas jaunimo informavimui, jaunimo ir miesto savivaldos institucijų bei nevyriausybių organizacijų komunikacijai bei pastarųjų bendradarbiavimui informuojant NJ Šiauliuose, interneto portalas galėtų būti veiksmingas ir priimtinas kaip savita aktyvumą skatinantį priemonė.</p> <p>Interneto portalas galėtų funkcionuoti kaip savarankiškas vienetas, turintis identifikuojantį tiesioginį interneto adresą arba kaip Šiaulių miesto savivaldybės interneto portalo dalinis vienetas. Siekiant užtikrinti siūlomo informavimo-komunikavimo portalo sėkmingą funkcionavimą tikslingas jo palaikymą užtikrinančio asmens įdarbinimas arba šių funkcijų delegavimas jau veikiančiai jaunimo reikalų koordinavimo tarnybai.</p>
Turinys	<p>1. PORTALO KOMPONENTAI</p> <p>Jaunimui skirtą interneto portalą turėtų sudaryti trys pagrindiniai moduliai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turinio valdymo, • informavimo ir švietimo, • komunikacijos. <p>Toliau pateikiama glausta kiekvieno modulio ir jį sudarančių sistemų apžvalga.</p>

Pavadinimas	Informacinio-komunikacinio portalo sukūrimas
Turinys	<p>1.1. TURINIO VALDYMO MODULIS</p> <p>Tai pagrindinė portalo turinio valdymo sistema. Ji apjungtų prieigą prie visų portalo modulių, paslaugų ir tarnybų. Ši sistema pateiktų pagrindinį portalo prieigos puslapį, kurį naudotojai pasiektų internetu. Visas publikuojamas turinys būtų skaidomas pagal apibrėžtas kategorijas/temas. Pagal prisijungimo naudotojo tipą/pasirinkimą, jam turėtų būti pateikiama atrinkta susijusi informacija. Informacija publikuojama//keičiama per informacijos valdymo sistemą, pritaikytą IT išsilavinimo neturintiems administratoriams.</p> <p>1.2. INFORMAVIMO MODULIS</p> <p>1.2.1. Informacijos pateikimo sistema</p> <p>Šis portalo modulis skirtas NJ informavimui ir švietimui. Modulio struktūra ir informacijos turinys bus skaidomas į grupes pagal šias atskiras JP veiksmų sritis (pavadinimai gali būti modifikuoti ir pritaikyti vartotojui):</p> <ul style="list-style-type: none"> • švietimas, • užimtumas, • kūrybiškumas, • verslumas, • sveikata ir sportas, • dalyvavimas, • socialinė įtrauktis, • savanoriška veikla, • jaunimas ir pasaulis. <p>Taip pat tikslinga pateikti naudingų nuorodų sąvadus: nuorodas į NVO, jaunimui reikalingų institucijų, tarptautinių jaunimo organizacijų puslapius.</p> <p>1.2.2. Informacijos valdymo sistema</p> <p>Ši sistema leis savivaldos lygmeniu veikiančių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų paskirtiems administratoriams skelbti informaciją, skirtą NJ. Sistema turėtų būti nesudėtinga, nereikalaujanti specialaus išsilavinimo, pasiekama internetu.</p> <p>1.2.3. Analizės sistema</p> <p>Analizės sistema leistų sistemingai kaupti ir analizuoti informaciją apie vartotojus, dažniausiai lankomus puslapius ir pan. Remiantis analizės rezultatais bus galima koreguoti portale pateikiamą informaciją arba organizuoti gilesnę problemų analizę.</p> <p>Taip pat galimas ir vartotojų nuomonės aktualiais klausimais <i>tyrimas</i>, suteikiant galimybę išsakyti savo poziciją balsuojant vienu ar kitu jaunimui aktualiu klausimu. Tai leistų dirbantiems su jaunimu geriau orientuotis situacijoje, išryškinti pagrindines poreikių, taikomų priemonių efektyvumo ir kt. tendencijas, teikti galimų korekcijų variantus ir t. t.</p> <p>1.3. KOMUNIKACIJOS MODULIS</p> <p>1.3.1. Konsultavimo tarnyba</p> <p>Interneto portalo vartotojai (NJ) turės galimybę pateikti jiems rūpimus klausimus ir pasiūlymus. Klausimai ir pasiūlymai turėtų būti siejami su kuria nors JP įgyvendinimo veiksmų sritimi, kad sistema galėtų nukreipti automatiškai juos konkrečios srities administratoriui. Pastarasis paskirsytų klausimus ir pasiūlymus atitinkamų institucijų jaunimo reikalų kuratoriams arba NVO. Tuo atveju, kai vartotojui būtų sunku priskirti klausimą konkrečiai sričiai, laiškas turėtų patekti pagrindiniam interneto portalo administratoriui, kuris nukreiptų klausimą/pasiūlymą savo nuožiūra. Siunčiant klausimą ar rekomendaciją, turėtų būti ne privaloma, bet pasiūloma įrašyti el. pašto adresą. Atsakymai į dažniausiai pasitaikančius klausimus turėtų būti publikuojami.</p> <p>1.3.2. Diskusijų forumo tarnyba</p> <p>Ši sistema leis vartotojams diskutuoti aktualiais NJ klausimais, su organizuotu jaunimu ir savivaldybės lygmeniu veikiančiomis institucijomis. Pastarosios turės galimybę sekti diskusijų eigą ir, esant poreikiui, įsikišti.</p> <p>1.3.3. Naujienų prenumeratos tarnyba</p> <p>Ši tarnyba leistų portalo vartotojams užsisakyti ir periodiškai gauti elektroniniu paštu naujienas apie portalo turinio papildymus. Naujienlaiškis turėtų būti generuojamas ir išsiunčiamas automatizuotai.</p>

Pavadinimas	Informacinio-komunikacinio portalo sukūrimas
	<p>1.3.4. Portalo vartotojų registravimo tarnyba Ši tarnyba sudarys sąlygas kaupti informaciją apie portalo vartotojus ir teikti pagal jų interesus pritaikytą portale publikuojamą informaciją. Naudotojų registravimas bei informacijos apie juos fiksavimas neprieštaraus asmens duomenų apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams ir bus neprivalomas visiems vartotojams.</p> <p>2. TIKSLINĖS INTERNETO PORTALO NAUDOTOJŲ GRUPĖS Interneto portalo tikslinės grupės gali būti skirstomos į dvi pagrindines grupes. Pirmoji – švietimo politiką Šiaulių mieste įgyvendinančios savivaldybės lygmeniu veikiančios institucijos bei NVO. Antroji – organizuotas ir neorganizuotas Šiaulių miesto jaunimas.</p> <p>3. INTERNETO PORTALO DIZAINAS Interneto portalas skirtas jaunimui, todėl didelis dėmesys turėtų būti skirtas jo apipavidalinimui. Jis neturėtų būti per daug oficialus, bet integruoti jaunimui patrauklius dizaino elementus, tačiau išlaikyti tuo pačiu tam tikrą solidumą, atsižvelgiant į savivaldybės institucijų dalyvavimą portalo veikloje. Informacinio-komunikacinio portalo idėja vertinama kaip projektas, reikalaujantis atskirų diskusijų ir korekcijų.</p>
Priemonė	Naujienlaikraštis „Jaunimo žinia“
Paskirtis	Sudominti jaunas žmones ir įtraukti bendrai veiklai juos informuojant.
Pagrindimas	I. Gečienės ir kt. 2009 m. atliktas tyrimas parodė, kad viena efektyvesnių jaunimo informavimo formų yra laikraštis. Ataskaitoje pateikta situacijos analizė (2010) parodė, kad informacija turėtų būti pateikiama įdomiai, patraukliai ir jaunimui suprantamai.
Turinys	Naujienlaikraščio turinį gali formuoti pats jaunimas, o jo leidybą paremti įvairios institucijos ir organizacijos. Jame gali būti pateikiama jaunimui aktuali informacija, darbo skelbimai tiesiai iš darbdavių, pramogų kaleidoskopas. Konkrečiai šios priemonės turiniui parengti reikia sukaupti jaunų žmonių pasiūlymus, o jį rengti laikantis principo „Jaunimas jaunimui“. Jį rengti, leidybą ir platinimą realizuoti galėtų organizuoto ir NJ komandos, įtraukiant netgi rizikos grupės jaunimą. Kaip sveikintina praktika galėtų būti ir išnaudotos bendradarbiavimo galimybės su profesionaliais kaip konsultantais, t. y. vietinės spaudos įstaigomis, vietoje žinomais korespondentais ir pan. Organizuojant šią priemonę pagalbos reikėtų iš JRK, JRT narių. Naujienlaikraštis turėtų būti nedidelės apimties. Platinamas kavinėse, klubuose, jaunimo pamėgtose vietose nemokamai.

3.3. Tarpinstitucinio ir tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklų kūrimas siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą ir įtraukti NJ

Antrame KPPNJ priemonių paketo bloke pateikiamos priemonės, kuriomis siekiama paskatinti savivaldybės lygmeniu dirbančių institucijų ir nevyriausybinų organizacijų bendradarbiavimą, nevyriausybinų organizacijų veiklos aktyvinimą, įtraukiant NJ (23 lentelė). Iš viso antrame bloke pateikiamos 9 priemonės.

23 lentelė

Tarpinstitucinio ir tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklų kūrimo priemonės, siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą ir įtraukti NJ

	Priemonės aprašymas
Pavadinimas	Jaunimo organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ veiklos aktyvinimas
Paskirtis	Suburti Šiaulių miesto NVO veikti kooperuotai.
Pagrindimas	Jaunimo apskritasis stalas yra skirtingas NVO apjungiantis darinys. Kaip parodė J. Abariūtės (2009) ir šio dokumento autorių atliktas situacijos tyrimas (2010), „Apskritojo stalo“ Šiauliuose veikla nevykdoma taip, kaip numatyta asociacijos įstatuose, visiškai yra paralyžuota finansinių įsiskolinimų, administravimo problemų (tarybos neveiklumas ir vadovų kaita), kas sukelia narių nepasitenkinimą ir poreikį veikti atskirai. Tokiu būdu šio organizacijos apjungiančio darinio buvimas yra bereikšmis, apsunkina jaunimo veiklos vystymą Šiaulių mieste.

Pavadinimas	Jaunimo organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ veiklos aktyvinimas
Turinys	Siūloma jaunimo apskritojo stalo tarybą, JRK, JRT neatidėliotinai spręsti jaunimo apskritojo stalo veiklos sustabdymo klausimą įstatymų numatyta tvarka. Didesnė dalis apskritojo stalo narių NVO yra pareiškusių norą atsisakyti narystės ir sudaryti naują organizaciją vienijanti darinių, alternatyvų esamam apskritajam stalui. Kaip alternatyvą galima siūlyti JRK ir JRT tarpininkauti Šiaulių MT sprendžiant „Jaunimo apskritojo stalo“ finansinius išpareigojimus, inicijuoti profesionalų administravimo palaikymą. Svarbu pereiti iš svarstymo lygmens (iki šiol buvusio) į sprendimų priėmimo ir realizavimo lygį.
Pavadinimas	NVO mikrosvetainių virtualioje erdvėje kūrimas
Paskirtis	Esamų nevyriausybiinių jaunimo organizacijų veiklos aktyvinimas apie save pateikiant kuo daugiau informacijos virtualioje erdvėje, skleidžiant gerą patirtį medijų pagalba.
Pagrindimas	Esamos informacijos apie Šiaulių mieste veikiančias nevyriausybines organizacijas virtualioje erdvėje analizė parodė, kad pateikta informacija yra labai skurdi ir nesuteikia jokios informacijos apie pastarųjų veiklą. Tuo tarpu situacijos tyrimas parodė, kad didelė dalis NJ norėtų dalyvauti kokios nors organizacijos veikloje. Tačiau pateiktos išsamios informacijos apie jos veiklą, organizuojamus renginius patirties nėra. Dažniausiai pateikiamas NVO pavadinimas, atsakingo asmens vardas ir pavardė, kontaktai.
Turinys	Problema galima spręsti per dvišalių bendradarbiavimo sutarčių su Šiaulių universiteto Audiovizualinio meno katedros ir NVO organizacijų sudarymą. Šios sutarties pagrindu galėtų būti mokslo, studijų ir praktikos vienovės principas ir jo praktinis realizavimas. Dvišalė sutartis padėtų išspręsti informacijos apie NVO veiklą sklaidos problemas: audiovizualinio meno specialybės studentai galėtų sukurti NVO interneto puslapius su jų veiklą atspindinčiu dizainu (turiniu rūpinasi patys NVO nariai). Šis studento darbas gali būti vertintinas kaip individuali profesinė praktika ir įskaitomas kaip vienas studijų rezultatų. Nauda NVO – sukurti interneto puslapiai. Nauda Šiaulių universitetui – studijų programos populiarinimas; studijų kokybės gerinimas (praktikos metu pasiektų rezultatų realus pritaikomumas). Kad studentai būtų suinteresuoti dalyvauti, sutarties sąlygas būtina susieti su studijų procesu (pvz.: veiklą galima būtų užskaityti kaip tam tikro tipo praktiką, kuri numatyta jų studijų plane). Be to, tokią veiklą svarbu įteisinti, kad studentas galėtų kaupti profesinės veiklos patirtį, reikalingą konkurencingoje darbo rinkoje. Siekiant plėtoti bendradarbiavimo procesą, galimas studentų ir neakademinių jaunimo bendri darbai.
Pavadinimas	„Jaunųjų žurnalistų studijos“ steigimas ir bendradarbiavimo sutarčių pasirašymas su NVO, JRT dėl jų veiklos viešinimo
Paskirtis	Gerosios patirties sklaida. Komunikacinio portalo idėjos įgyvendinimui būtinų žmogiškųjų išteklių ir finansinių resursų problemos dalinis sprendimas. Jaunimo veiklos aktyvinimas.
Pagrindimas	Siekiant aktyvinti jaunimo gyvenimą mieste ir kuo daugiau pritraukti jaunų žmonių, labai svarbu viešinti geruosius tokios patirties pavyzdžius. Viešinimas galėtų vykti įvairių medijų būdu. Tačiau yra problema, kad šią informaciją turėtų kažkas parengti viešinimui. Kaip parodė situacijos analizė, esant deficitiniam biudžetui, nei savivaldybė, nei JRD tokių lėšų skirti negali.
Turinys	Siekiant pateikti kuo daugiau ir išsamesnės informacijos apie įvairias jaunimo veiklos sritis, JP įgyvendinimo Šiauliuose situaciją, svarbu, kad būtų žmonės, kurie apie tai rašytų ir informaciją teiktų spaudai, el. erdvėje, rengtų reportažus, padėtų nušviesti naujus veiklos barus ir t. t. Savivaldybė neturi lėšų, kurios būtų tikslingai skiriamos žurnalistinei veiklai. Kadangi Šiaulių universiteto Humanitariniame fakultete yra rengiami lietuvių kalbos filologai, turintys žurnalistikos specializaciją, tai tikslinga pasinaudoti galimybėmis ir studentų turima patirtimi. Šią problemą galima spręsti sukuriant „Jaunųjų žurnalistų studiją“ trišalės (ŠU, JRT, NVO ir kt. organizacijos) bendradarbiavimo sutarties pagrindu. Šalia „Jaunųjų žurnalistų studijos“ galėtų vėliau prisijungti ir miesto gimnazijų vyresnių skyrių gimnazistai (galima steigti „Jaunųjų žurnalistų mokyklą“). Tokiu būdu siekiama visapusiškos naudos visoms pusėms: vieni įgytų patirties (studentai, moksleiviai), kiti iš dalies išspręstų informacijos sklaidos problemą (JRT), o treči turėtų galimybių populiarinti savo organizacijos veiklą, stiprinti organizacijos ar įstaigos įvaizdį visuomenėje, būtų skleidžiama socialinė reklama ir pan. Kad studentai būtų suinteresuoti dalyvauti, sutarties sąlygas būtina susieti su studijų procesu (pvz.: veiklą galima būtų užskaityti kaip tam tikro tipo praktiką, kuri numatyta jų studijų plane).

Pavadinimas	„Jaunųjų žurnalistų studijos“ steigimas ir bendradarbiavimo sutarčių pasirašymas su NVO, JRT dėl jų veiklos viešinimo
Turinys	Be to, tokią veiklą svarbu įteisinti, kad studentas galėtų kaupti profesinės veiklos patirtį, reikalingą konkurencingoje darbo rinkoje. Studentų įsitraukimas į tokio pobūdžio veiklą leistų populiarinti miesto bendruomenės tarpe universitetą, o bendradarbiavimas su mokiniais – studijų programas.
Pavadinimas	Kūrybinių iniciatyvų palaikymas „Kūrybos vektorius“
Paskirtis	Skatinti akademinio jaunimo įsitraukimą į miesto gyvenimą, juos motyvuoti dalyvavimui organizuojant, realizuojant įvairius renginius, miesto jaunimo (ir ne tik) veikloje. Spręsti žmogiškųjų ir materialųjų resursų problemą realizuojant renginius.
Pagrindimas	Rengiant įvairius jaunimui skirtus (ir ne tik) miesto renginius, neretai iškyla renginių organizavimo, realizavimo problemų, susijusių su gerų idėjų stygiumi, žmogiškuoju potencialu, vadovaujant vienai ar kitai veiklai.
Turinys	Siekiant organizuoti renginius, savo idėja ir turiniu daugiau artimus jaunimui, galima pasitelkti akademinio jaunimo patirtį. Tuo tikslu galima būtų sudaryti dvišalę bendradarbiavimo sutartį su Šiaulių universiteto Menų fakulteto Teatro katedra. Estrados meną, dailę ir dizainą studijuojantys studentai galėtų padėti rengti, kuruoti miesto jaunimo renginius, inicijuoti ir dalyvauti įvairių renginių scenarijų konkursus, dalyvauti siūlomų scenarijų atrankos komitetuose ir pan. Be to, turintys meninių renginių organizavimo žinių studentai galėtų būti iniciatoriai įvairių jaunimo kūrybinių grupių susidarymui. Kad studentai būtų suinteresuoti dalyvauti, sutarties sąlygas būtina susieti su studijų procesu (pvz.: veiklą galima būtų užskaityti kaip tam tikro tipo praktiką, kuri numatyta jų studijų plane). Be to, tokią veiklą svarbu įteisinti, kad studentas galėtų kaupti profesinės veiklos patirtį, reikalingą konkurencingoje darbo rinkoje.
Pavadinimas	Ankstyvasis jaunimo įsitraukimas į NVO, aktyvaus bendruomeninio gyvenimo veiklą „Investicija į ateitį“
Paskirtis	NVO, kitų institucijų veiklos pristatymas ir populiarinimas, įtraukiant jaunimą į jų veiklą mokymosi bendrojo lavinimo mokykloje metu. Jis funkcionuoja daugiau kaip metodas ar jaunimo aktyvinimo forma.
Pagrindimas	Į NVO neretai patenka atsitiktinis, norintis formaliai priklausyti, bet nemotyvuotas aktyviai veikti jaunimas. Tokią prielaidą galima daryti todėl, kad NVO priklausančių narių lyg ir yra, tačiau didelė jų dalis nėra veikli, funkcionuoja daugiau formaliai. Kad kuo daugiau pritraukus motyvuoto jaunimo, jau susipažinusio su konkrečios NVO veikla, yra tikslinga pradėti bendrą veiklą su potencialiais nariais anksčiau. Situacijos tyrimas parodė, kad jaunimas mano, jog tikslinga dar lankančius mokyklą vaikus įtraukti į veiklą.
Turinys	Siekiant paskatinti jaunimo aktyvų dalyvavimą miesto bendruomenės gyvenime, svarbu, kad jis matytų tokio aktyvumo pavyzdžių, pats turėtų galimybę prie tokios veiklos prisiliesti. Pavienės jaunų žmonių iniciatyvos už mokyklos ribų kartais lieka nepastebėtos. Todėl svarbu, kad NVO, kitos institucijos, organizuodamos renginius į juos įtrauktų mokyklinio amžiaus (nuo 14 m.) jaunimą. Jos galėtų sudaryti dvišalio bendradarbiavimo sutartis kaip ir ilgalaikes, taip ir trumpalaikes, susijusias su vienu renginiu. Kaip alternatyva, prie NVO galėtų būti kuriamos „bendruomeniškumo studijos“, kurioms vadovautų patyrę NVO nariai. Ši veikla būtų paremta principu „Jaunimas jaunimui“. Tai leistų populiarinti aktyvaus dalyvavimo idėją, praplėstų NVO galimybes pritraukti daugiau narių, kurie nebūtų atsitiktiniai. NVO gali organizuoti viktoriną „Ką žinai apie NVO Šiauliuose?“, vykdyti jaunimo įtraukimo programą „Mes kartu galim daugiau“. NVO kartu su visuomenės sveikatos centru gali vykdyti akcijas „Neužkibk ant kabliuko“ (žalingų įpročių prevencija) ir t. t.
Pavadinimas	Jungtinė laisvalaikio ir pramogų programa jaunimui „Non stop“
Paskirtis	Vienoje vietoje Šiaulių miesto jaunimui pristatyti numatomų renginių planą, sudaryti sąlygas bent minimaliai įsitraukti į sprendimų priėmimo procesą, stiprinti privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo ryšius.

Pavadinimas	Jungtinė laisvalaikio ir pramogų programa jaunimui „Non stop“
Pagrindimas	Ištyrus situaciją matyti, kad bendradarbiavimas yra vangus, daugiau deklaratyvus pobūdžio. Taip pat labai ribotos bendradarbiavimo galimybės tarp privataus ir valstybinio sektoriaus. Sistemini veiklos planavimas įtraukiant visas jaunimo renginius organizuojančias puses, viešas planų svarstymas, pasidalinimas atsakomybėmis leistų spręsti susiklosčiusias problemas.
Turinys	<p>Mieste vykstantys renginiai dažniausiai organizuojami sujungiant tik nedideles entuziastų pajėgas. Todėl dažnai susiduriama ne tik su materialinių, bet ir žmogiškųjų resursų problema. Siekiant kuo daugiau įtraukti bendraorganizatorių ir kuo optimaliau išspręsti kylančias organizavimo ir realizavimo problemas, svarbi pajėgų kooperacija. Tai galėtų padėti išspręsti periodišką bendro renginių plano derinimas posėdžiuose, dalyvaujant tiesioginiams organizatoriams, galintiems prisidėti ir tarpininkams, ekspertams, JRK ir JRT (atstovavimas ir tarpininkavimas).</p> <p>Svarbu, kad prie tokio plano rengimo prisidėtų ir individualios, privačios jaunimo pramogų įstaigos, klubai. Jiems tai būtų savito tipo galimybė pritraukti lankytojus, sužinoti jaunimo nuomonę apie jų organizuojamus pramoginius renginius, tuo pagrindu tobulinti jų kokybę, gauti patarimų, pagalbos ir pasidalinti savo patirtimi su kitais. Be to, taip būtų plėtojamas bendradarbiavimas tarp privataus ir viešojo sektoriaus. Plane prie kiekvieno numatyto renginio turėtų būti pateikti atsakymai į klausimus:</p> <p>Kas ką daro? Su kuo daro? Kada daro? Kur daro? Kokiomis priemonėmis daro?</p> <p>Parengtą plano projektą su nedidelėmis renginių anotacijomis svarbu padaryti lengvai prieinamą bet kurios grupės jaunimui. Svarbu jaunimui išsakyti savo nuomonę apie numatomus renginius, sudaryti galimybes pateikti ir savo nuomonę. Svarbu nurodyti galimų pasiūlymų galutinę datą. Gauti pasiūlymai analizuojami ir apibendrinami, derinamas galutinis plano variantas, kuris viešai skelbiamas. Ekonomiškiausias ir efektyviausias priemones – patalpinti virtualioje erdvėje.</p>
Pavadinimas	Gatvės kultūros dienos (festivalis) „Būti ar nebūti“
Paskirtis	Suburti bendrai veiklai organizuotą ir NJ.
Pagrindimas	<p>Tyrimas parodė, kad jaunimas norėtų savo kūrybines idėjas įgyvendinti netradiciškai, ieškodamas naujų erdvių (siūloma tai daryti gamtoje, ant stogų ir pan.). Kaip vieną svarbiausių kūrybiškumą ugdančių priemonių jis siūlo organizuoti daugiau ir įvairesnių renginių, kuriuos sugalvotų jis pats (ataskaitoje pateikiamos situacijos kokybinis tyrimas, 2010). Be to jaunimas norėtų, kad renginiams idėjas jie galėtų pateikti, o nenuspręstų už juos kiti.</p> <p>Taip pat jaunimui aktualu turėti erdvę, kurioje galėtų pristatyti savo kūrybos produktus, juos parduoti. Šią problemą padėtų realizuoti mugės.</p>
Turinys	<p>Gatvės kultūros dienos į aktyvią veiklą galėtų įtraukti neformalias jaunimo grupes, atskirus kūrybingus jaunuolius, kurie muzikuoja, šoka, tapo, vaidina ir pan. Gatvės menas turi savitą specifiką, reikalauja netradicinės kūrybinių iniciatyvų pasireiškimo erdvės. Šiauliuose esanti Vilniaus gatvė šiuo požiūriu yra dėkinga erdvė (joje nėra automobilių eismo, estetiška, mėgiama miestiečių). Šį renginį kuruoti galėtų NVO (surinkti jaunimo pasiūlymus, juos apibendrinti, surasti realizavimo būdus ir kt.). Tai tuo pačiu būtų ir šių organizacijų veiklos populiarinimo būdas. Idėjas renginiams (performansai, grafiti, gatvės šokiai, muzika, „Eko-bumas“ – ekologinės mados šou ir t. t.) turėtų siūlyti pats jaunimas. Prieš organizuojant renginį, būtina sudaryti sąlygas jį viešai apsvarstyti su pačiu jaunimu.</p> <p>Kadangi vargu ar savivaldybė turės tokiems renginiams lėšų, svarbi tampa paramos paieška. Ją vykdyti galėtų padėti organizuotas jaunimas, įtraukdamas ir NJ, pasinaudodamas sudarytomis dvišalėmis sutartimis, galbūt pasinaudodamas kuravimo galimybėmis.</p> <p>Svarbu, organizuojant renginį, vengti konkrečių apribojimų įvairiais nuostatais ir pan., o vadovautis savanoriškumo, saugios aplinkos, kūrybinės erdvės, bendravimo, susitelkimo ir kitais, jaunimo veiklą skatinančiais principais. Gatvės kultūros dienų metu galėtų vykti kūrybinių darbų mugės. Renginys gali būti tęstinis.</p>

Pavadinimas	Savanoriškos veiklos skatinimo sistema „Savanorių salos“
Paskirtis	Sukurti palankią savanorystės idėjų sklaidai aplinką.
Pagrindimas	Situacijos tyrimas parodė, kad jaunimas aktyviai dalyvautų savanoriškoje veikloje. Organizuotam jaunimui išreikšti savo pozityvią poziciją aktyviam dalyvavimui yra lengviau. Tačiau NJ išreiškė nuomonę, kad norėtų dalyvauti, tačiau nežino, kur kreiptis. Kitiems trūksta paskatinimo, palaikymo. Dalis NVO veikia savanoriškos veiklos pagrindais, tačiau tai vyksta daugiau epizodiškai ir lokaliai, o NJ įsitraukti į tokio pobūdžio veiklą ir veikti kartu su organizuotu jaunimu vienoje komandoje galimybės yra gana ribotos. Esant vieningai tinklinei sistemai, atsirastų daugiau galimybių savanoriška veikla užsiimti dalyvaujant įvairiuose didesnio masto miesto renginiuose (sporto, kultūros, socialinėse akcijose ir pan.), glaudžiau bendradarbiauti su kitomis institucijomis, tokiomis kaip sporto, kultūros, švietimo, laisvalaikio organizacijos, policija ir t. t., o svarbiausia – greta organizuoto jaunimo įtraukti ir neorganizuotą. Atsakingas už šią veiklą galėtų būti jaunimo „Apskritasis stalas“, tačiau būtinas ir JRT tarpininkavimas.
Turinys	Siekiant suaktyvinti jaunimo savanorišką veiklą, svarbu tokią veiklą vykdančias organizacijas suburti į vieningą tinklą, kurį sąlyginai pavadiname „Savanorių salos“. Jas gali sudaryti asmenys iš skirtingų NVO, NJ, pareiškusių norą dalyvauti ir t. t. Nedidelės „salos“ esant poreikiui (pvz.: vykstant mieste tarptautinio masto renginiui) gali sujungti savo pajėgas ir prisidėti prie jo realizavimo. Tuo pačiu tai padėtų nuo lokaliai veiklos ar pavienių iniciatyvų pereiti prie didesnės apimties darbų. Svarbu apie savanorystės galimybes skleisti informaciją, sudaryti galimybę skleisti gerą patirtį ir pan., pvz., savanorių organizacijos, gerų darbų istorijos, žymūs savanoriai, skelbimų lenta, geros naujienos.
Pavadinimas	Virtuali jaunimo kūrybinių darbų fotogalerija
Paskirtis	Sukurti konkrečiai į jaunimo kūrybinių galių plėtotę orientuotą erdvę virtualioje aplinkoje, sudaryti palankias sąlygas kūrybinių darbų sklaidai.
Pagrindimas	Tyrimai parodė, kad jaunimui svarbu turėti erdvę, kurioje galėtų pristatyti savo kūrybos produktus, jais dalintis su kitais. Ypač tai aktualu dabar, kai nėra galimybių savo darbus eksponuoti galerijos, salėse ir t. t. Siekiant skatinti jaunimo kūrybiškumą, svarbus tampa pripažinimas, galimybė būti viešumoje, dalintis kūrybiniais pasiekimais su kitais.
Turinys	Virtuali jaunimo kūrybinių darbų galerija gali būti kuriama virtualioje NVO, konkrečios institucijos el. puslapio erdvėje. Tai sudarytų sąlygas jauniems žmonėms pristatyti savo kūrybines idėjas atspindint socialines, dvasines problemas fotografijų ar kitų nufotografuotų savo kūrybinių darbų forma. Būtų pozityvu, kad į šią veiklą įsitrauktų konkrečios įstaigos ir sudarytų galimybes savo įstaigose dirbantiems jauniems žmonėms dalintis su kitais savo kūrybiniais sumanymais. Tam būtina skleisti informaciją apie tokias galimybes konkrečiose įstaigose, organizacijose.

3.4. Asmeninis dalyvavimas visuomenės gyvenime ir jo palaikymas

Trečiasis priemonių paketo blokas skirtas NJ dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimui ir palaikymui. Parengtos 7 priemonės (24 lentelė).

24 lentelė

Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime ir jo palaikymo priemonės

	Priemonės aprašymas
Pavadinimas	Atstovavimo ir tarpininkavimo funkcijų išryškėjimas JRT, JRK veiklose
Paskirtis	Plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą.
Pagrindimas	Analizuojant JRT narių, NVO, valstybinių institucijų atstovų kokybinio (ekspertinio) tyrimo rezultatus, išryškėjo, kad labai vangiai vyksta jaunimo atstovavimo ir tarpininkavimo procesai JRK→JRT→MT4. Tyrimo duomenys rodo, kad didelė dalis jaunimo mano, kad nuo jo niekas nepriklauso. Jaunimo idėjos lieka idėjų lygyje, taip ir nepasiekę JRK, JRT ar MT. Išanalizavus JRT posėdžių protokolus matyti, kad stinga JRK iniciatyvumo keliant jaunimui aktualias problemas, nors yra svarbių ir neatidėliotinai sprendžiamų klausimų.
Turinys	Siekiant suaktyvinti atstovavimo ir tarpininkavimo procesus JRK→JRT→MT principu, būtina: <ul style="list-style-type: none"> • Tarpininkavimą ir atstovavimą, kaip koordinavimo elementus, įtraukti į JRK pareigybių aprašą, JRT nuostatus. Dabar jie yra daugiau numanomi.

Pavadinimas	Atstovavimo ir tarpininkavimo funkcijų išryškėjimas JRT, JRK veiklose
Turinys	<ul style="list-style-type: none"> Nuolatos rinkti informaciją apie jaunimo organizacijų, institucijų ar jų padalinių, atstovaujančių jaunimui, problemas, individualius jaunų žmonių pasiūlymus. Tam galėtų pasitarnauti reguliarius susirinkimai, „blic“ tyrimai el. erdvėje, susitikimų metu. JRT nariai, gavę informacijos iš JRK, jaunimo organizacijų atstovų, ją turi apsvarstyti ir priėmę sprendimus, toliau juos teikia MT. Kad darbas vyktų sklandžiau, rekomenduotinas pasiskirstymas atsakomybėmis pagal skirtingas JP sritis JRT narių, jas kuruoti. <p>Pasigendama JRK savivaldybėje ryškesnės veiklos atstovaujant jaunimui, padedant jaunimui rengti bei įgyvendinti projektus (Šiauliuose JRK iniciatyva 2009 m. neparengtas nei vienas projektas), kaupiant informaciją apie jaunimo gyvenimo Šiauliuose problemas, poreikius ir ją sisteminant, teikiant pasiūlymus JRT dėl lengvatų jauniems žmonėms, inicijuojant daugiašales sutartis ir t. t.</p>
Pavadinimas	Jaunimo įtraukimas į jam svarbių klausimų sprendimą
Paskirtis	Įtraukti kuo daugiau jaunimo į sprendimų priėmimą, kas leistų jiems pasijausti reikšmingais, tuo pačiu tai skatintų priimti atsakomybę.
Pagrindimas	Tyrimai rodo, kad jaunimas visiškai neįtraukiamas į sprendimų priėmimą, todėl dažniausiai jaunimui aktualūs klausimai sprendžiami be paties jaunimo. Tai blokuoja poreikį būti aktyviam, manant, kad „neverta dalyvauti, nes nuo mūsų niekas nepriklauso“ (Situacijos tyrimas, 2010).
Turinys	<p>Savivaldybės atskiri skyriai, planuodami ir įgyvendindami su jaunimu susijusius svarbius klausimus, juos galėtų spręsti kartu su jaunimu.</p> <p>Tai galėtų būti realizuojama keliais būdais, pavyzdžiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> organizuojant „Valandą su MT nariu“; sudarant galimybes virtualioje erdvėje jaunimo nuomonės išsakymui sprendžiant jiems aktualias problemas. Pavyzdžiui, planuojant jaunimui skirtas miesto erdves, galėtų būti projektai talpinami virtualioje erdvėje, o jauni žmonės galėtų balsuoti už ar prieš tokį sprendimą; jaunimui teikiant savo pasiūlymus, kurie patektų į atskiruose tarybos komitetuose sukurtus jaunų žmonių „Gerų idėjų bankus“. Pastaraisiais sprendžiant problemas galėtų pasinaudoti įvairių sričių specialistai. Be to, idėjos galėtų būti pristatomos virtualiose „Idėjų mugėse“. Tačiau būtina išlaikyti idėjos autorystę ir ją pagarsinti; ieškoti galimybių sudaryti sąlygas jauniems žmonėms teikti pasiūlymus skirtingais JP įgyvendinimo klausimais mobiliąja žinute nemokamai.
Pavadinimas	Jaunimo patirties įforminimas „sociokultūrinės raiškos pasaue“
Paskirtis	Sociokultūrinio dalyvavimo aktyvumo užfiksavimas ir pirminis įteisinimas, kas reikalui esant, funkcionuos kaip pagalbinė priemonė pristatant neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Tai turėtų padėti skatinti jaunimo motyvaciją aktyviau dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime.
Pagrindimas	Neformaliu būdu įgytos kompetencijos nėra oficialiai pripažįstamos ir tvirtinamos. Tai mažina jaunimo motyvaciją dalyvauti savanoriškoje, NVO ir kt. sociokultūrinėse veiklose. Kitų šalių praktika rodo, kad stojant mokytis, ieškant darbo, žmogaus visuomeninis aktyvumas yra vienas kriterijų, padedančių darbdaviui ar mokymosi įstaigos administracijai priimti pozityvų sprendimą intereso atžvilgiu. Jaunimo situacijos tyrimas parodė, kad jaunimas norėtų, jog stojant mokytis, ieškant darbo būtų atsižvelgiama į jo sociokultūrinį aktyvumą (ataskaitoje pristatomas situacijos tyrimas, 2010).
Turinys	<p>Aktyvus dalyvavimas miesto bendruomenės gyvenime jaunam žmogui suteikia labai reikšmingų kompetencijų. Tačiau iki šiol Lietuvoje nėra sukurtos ne tik šių kompetencijų pripažinimo sistemos, bet ir fiksavimo modelių. Siekiant neformaliu būdu įgytų kompetencijų pripažinimo, pastaruoju metu iniciatyvą parodė valstybė, aukštosios Lietuvos mokyklos (pateikti kvietimai rengti projektus, siekiant įteisinti akademinio jaunimo neformaliu būdu ugdytas kompetencijas). Tačiau vargu, ar šios priemonės palies visas jaunimo grupes, o ypač nepilnamečius moksleivius. Todėl tikslinga taikyti nesudėtingą, visiems prieinamą aktyvaus dalyvavimo sociokultūriniame miesto bendruomenės gyvenime fiksavimo dokumentą, kurį sąlyginai galima būtų pavadinti „Sociokultūrinės raiškos pasas“.</p> <p>Svarbu ir tai, kad savo sociokultūrinio aktyvumo, dalyvavimo visuomeninėje veikloje nuoseklus fiksavimas esant reikalui jaunam žmogui padės parengti išsamesnį gyvenimo aprašymą (CV) ir taps jo aktyvumą liudijančiu dokumentu. Todėl tokiam pase turėtų būti fiksuojamas trumpas veiklos aprašymas, asmeninis indėlis, vieta, trukmė ir pan., kurie turėtų būti patvirtinti atsakingų asmenų parašais ir institucijos, organizacijos antspaudu.</p>

Pavadinimas	Jaunimo patirties įforminimas „sociokultūrinės raiškos pasuose“
Turinys	Svarbu, kad apie tokias galimybes būtų plačiai informuojamas jaunimas ir viešai diskutuojama su darbdaviais bei kitais jaunimo aktyvinimu besirūpinančiais asmenimis ir pan. Sociokultūrinės raiškos pasų idėja gali būti realizuojama konkrečios savivaldybės lygiu per įvairaus lygio švietimo institucijas.
Pavadinimas	Savanoriška veikla pagal darbo sutartis
Paskirtis	Skatinti ir motyvuoti jaunimą dalyvauti savanoriškoje veikloje.
Pagrindimas	Siekiant skatinti jaunų žmonių dalyvavimą savanoriškoje veikloje, svarbu stiprinti jų motyvaciją. Jų apsisprendimas dalyvauti savanoriškoje veikloje didele dalimi lemia vidinės paskatos. Tačiau jas galima sustiprinti ir išorinėmis skatinimo priemonėmis. Kaip alternatyva „Sociokultūrinės raiškos pasams“ galėtų būti darbas pagal savanorišką darbų atlikimo sutartį, kurios pagrindu įgyta patirtis būtų traktuojama kaip darbas, už kurį nemokamas finansinis atlygis. Tokia savanoriškos veiklos traktuotė šiandien jaunam žmogui labai aktuali profesinės veiklos patirčiai kaupti. Tačiau besimokydamas jaunimas neturi galimybių jos įgyti, o dalyvavimas bet kokioje savanoriškoje veikloje nėra įteisintas kaip darbas. Darbas pagal savanoriškų darbų atlikimo sutartis leistų traktuoti sutartą veiklą kaip darbą, kas sudarytų galimybes jaunam žmogui kaupti darbo patirtį, kuri šiandien labai aktuali konkuruojant darbo rinkoje ir kurios taip reikalauja darbdaviai.
Turinys	Jaunimo savanoriškos veiklos įforminimas pagal teisėtas darbo sutartis leistų spręsti keletą jaunims žmonėms aktualių problemų: <ul style="list-style-type: none"> - leistų jaunimui įgyti asmeninių, profesinių ar artimų profesinei veiklai kompetencijų; - motyvuoti jaunimą dalyvauti savanoriškoje veikloje; - kaupti įsidarbinimui reikšmingą darbo patirtį; - įgyti įteisintos profesinės ar artimos profesinei veiklai praktikos. JRT turėtų inicijuoti tokių sutarčių įtvirtinimą, o JRK – užtikrinti informacijos apie tai sklaidą regioninėje TV, radijuje, el. erdvėje, tiesiogiai NVO, kitoms įstaigoms, institucijoms, kurios yra orientuotos dirbti su jaunimu. Savanoriškos darbo sutartys gali būti taikomos įvairiam amžiui, o ypač vyresniems nei 18 m. jaunuoliams.
Pavadinimas	Bendradarbiavimo koordinavimo kokybės stebėsenos ir savikontrolės sistemos sukūrimas
Paskirtis	Kokybės stebėsenos valdymo metodika JR Koordinatorėi ir JRT siūloma kaip vienas galimų įrankių – kaip pagalbos priemonė, leidžianti atpažinti ir spręsti savo problemas vietos savivaldos lygiu.
Pagrindimas	„Savivaldybėse JP prioritetai pasirenkami iš inercijos, beveik vienodi visose savivaldybėse. Pasirenkant prioritetus ir formuojant JP retai atsižvelgiama į jaunimo ir su jaunimu susijusių organizacijų situacijos stebėseną ir poreikių tyrimus. Rekomenduojama savivaldybėse keisti šią JP formavimo taktiką, t. y. vykdyti savivaldybėse jaunimo poreikių ir situacijos tyrimus ir naudotis jų rezultatais pasirenkant JP prioritetus bei priemones.“ (JP plėtros savivaldybės tyrimas, I dalis, 2008). Tai patvirtino ir Šiaulių savivaldybėje atlikto tyrimo rezultatai. Jaunimas nurodė, kad svarbu, jog „rengiant jaunimo renginius, būtų atsižvelgiama į jų nuomonę“ (2010). Ši priemonė siūloma remiantis nuostata, kad veikla sėkmingai gali būti vystoma tik tada, jei vykdoma nuolatinė jos kokybės stebėseną. Reikia geriau pažinti ir tobulinti tarpsektorinį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą įgyvendinant JP Šiaulių mieste koordinavimo kokybę. Siūloma taikyti įsivertinimo matricą, parengtą pagal bendrąją organizacijos veiklos kokybės vertinimo metodiką. BVM. Organizacijos tobulinimas taikant įsivertinimą, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos viešojo administravimo institutas, Vilnius, 2007, http://www.livadis.lt/livadis/user_dir/File/2007/BVM/BVM_2006_VIDUS_n.pdf . Pastaroji buvo pritaikyta tiriant JP plėtros savivaldybėse kokybės vertinimą 2008 metais. Tikslinga ši modelį supaprastinti ir pritaikyti vertinant aktualias koordinavimo sritis.
Turinys	Skirtingų įstaigų, organizacijų ir specialistų bendradarbiavimo kokybė yra valdomas reiškinys, didele dalimi priklausantis nuo koordinacinės veiklos ir pavaldus bendriesiems viešojo sektoriaus veiklos kokybės dėsningumams. Todėl siūlomas koordinacinės veiklos kokybės įsivertinimo modelis yra artimas daugumai visuotinės kokybės valdymo modelių. Jis apima visą kokybinį ciklą „Planuok, daryk, tikrink, veik“, t. y. planavimo, realizavimo, tikrinimo ir veikimo procesus. Čia pateiktas supaprastintas organizacijos atskiro veiklos baro kokybės įsivertinimo modelis, parengtas remiantis BVM (remiantis BVM/Organizacijos tobulinimas taikant įsivertinimą (2008), kuris yra artimas viešojo sektoriaus organizacijoms ir atsižvelgiantis į esminius jų skirtumus.

Pavadinimas	Bendradarbiavimo koordinavimo kokybės stebėsenos ir savikontrolės sistemos sukūrimas
Turinys	<p>Šiam tikslui pasiekti siūloma atrinkti svarbiausius bendradarbiavimo koordinavimo procesui viešajame sektoriuje reikšmingus kriterijus su jiems būdingais parametrais. Jie gali būti koreguojami ir pritaikomi atsižvelgiant į konkrečias problemas, kylančias aktualijas.</p> <p>Pavyzdžiui, analizuojamas parametras „Informacinės-komunikacinės sistemos funkcionavimo užtikrinimas“. Šį parametrą svarbu pagrįsti tam tikrais indikatoriais, rodikliais, kurie ir bus vertinami. Šiam parametrai jie galėtų būti tokie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sukurtas informacinis-komunikacinis portalas; • informacija portale nuolat atnaujinama; • taikomos diskusijų skatinimo priemonės (keliami probleminiai klausimai, siūloma išsakyti savo nuomonę); • veikia jaunimo konsultacinė sistema. <p>Bendradarbiavimo kokybės įšivertinimui galimi parametrai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bendradarbiavimo užtikrinimas tarp savivaldybės skirtingų sektorių sprendžiant NJ problemas; • socialinių partnerių įtraukimas sprendžiant NJ problemas; • tarpsektorinio bendradarbiavimo ryšių efektyvus panaudojimas sprendžiant NJ problemas; • jaunimo (organizuoto ir neorganizuoto) įtraukimas į jiems svarbių problemų sprendimą; • tarpsektorinio bendradarbiavimo ryšių efektyvumo vertinimas sprendžiant NJ problemas; • tarpsektorinio bendradarbiavimo tobulinimas atsižvelgiant į bendradarbiavimo veiklos rezultatus ir jų vertinimą; • informacinės-komunikacinės sistemos struktūros kokybė ir funkcionavimo užtikrinimas. <p>Vertinti galima:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pagal kiekvienoje politikos srityje atliktus darbus, vertinant juos NJ atžvilgiu; • pagal jaunimo poreikių šioje srityje patenkinimą. <p>Tikslinga, kad vertinimą pateiktų visos bendradarbiavimo procese dirbančių organizacijų, už JP įgyvendinimą atsakingų skyrių ekspertai. Gale daromos apibendrinamosios išvados numatant problemas ir jų sprendimų galimybes (priedas Nr. 1 ir Nr. 2). Tikslinga išskirti tokias sritis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuojamas parametras, • stipriosios pusės, • problemos, • galimi jų sprendimai, • sprendimo laikas, • atsakomybės prieskyra. <p>Siekiant profesionaliau sumodeliuoti konkrečios probleminės srities įšivertinimą reikia, kad tyrimo metodiką parengtų magistro studijas studijuojantys Šiaulių universiteto studentai. Todėl siūlome sudaryti bendradarbiavimo sutartį.</p>
Pavadinimas	Virtuali gerų idėjų svetainė „Turiu idėją“
Paskirtis	Skatinti jaunimą aktyviai dalyvauti miesto jaunimo gyvenime, sprendžiant JP įgyvendinimo problemas.
Pavadinimas	Virtuali gerų idėjų svetainė „Turiu idėją“
Pagrindimas	Tyrimas parodė, kad jaunimas nori dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime, turi gerų pasiūlymų, idėjų. Tačiau tos idėjos nepasiekia „miesto valdžios“, taip ir lieka ne tik kad neįgyvendintos, bet net neįgarsintos. Todėl tikslinga įkurti gerų idėjų banką konkrečioms problemoms spręsti.
Turinys	<p>Kiekvienas darbas prasideda nuo gimusių idėjų. Būtinai gerų idėjų generavimas, viešinimas, kad jaunimas ir jaunimo reikalais besirūpinantys susidomėtų, prisijungtų.</p> <p>Gerų idėjų svetainė suvokiama kaip idėjų bankas ir tai gali būti vienas šaltinių atskiriems MT padaliniais, organizacijoms, valstybinėms institucijoms, ieškančioms iškilusių problemų sprendinių, geras pagalbininkas įgyvendinant JP mieste. Svarbu, kad idėjos būtų keliamos įvairiais lygiais – nuo įstaigos, organizacijos iki individualių iniciatyvų. Idėjų banko sukūrimui ir funkcionavimui užtikrinti svarbus sisteminis požiūris.</p> <p>Idėjų generavimas</p> <p>Idėjų generavimui JRK, JRT svarbu gerai žinoti jaunimo problemines sritis, sekti teikiamus pasiūlymus projektams ir pan. To reikia todėl, kad idėjos būtų teikiamos tikslingai, orientuotos į konkrečią JP sritį, jos įgyvendinimo aktualijas. Siekiant generuoti idėjas tikslinga skelbti konkursus, kelti aktualias problemas, seminarus „Mūsų ateitis Šiauliuose“ ir t. t.</p>

Pavadinimas	Virtuali gerų idėjų svetainė „Turio idėją“
Turinys	<p>Idėjų fiksavimas Idėjų fiksavimas gali vykti virtualioje ir realioje erdvėje įvairių diskusijų, forumų metu. Tikslinga pateiktas idėjas fiksuoti. Tą galėtų daryti savanoriškos veiklos pagrindais įdarbintas jaunas žmogus. Sukauptos idėjos turėtų būti administruojamos: kataloguojamos, skirstomos į sritis, posričius, klasifikuojamos pagal laiką (trumpalaikės, ilgalaikės), tikslingumą, įgyvendinamumą ir t. t. Rekomenduotina aiškiai suformuluoti idėjų vertinimo kriterijus.</p> <p>Idėjų palaikymas Labiausiai patraukę dėmesį pasiūlymai neturėtų likti be dėmesio, procesas neturėtų nutrūkti. Idėjų įgyvendinimą būtina paremti, sukurti autorių skatinimo sistemą.</p>
Pavadinimas	Vienkartiniai (gali būti ir tęstiniai, tradiciniai) renginiai, kurie gali papildyti aukščiau pristatytas priemones
Paskirtis	Skatinti jaunimą įsitraukti ir aktyviai dalyvauti miesto jaunimo gyvenime organizuojant ir realizuojant konkrečius renginius.
Pagrindimas	Tyrimas parodė, kad jaunimas didesnę įtrauktį mato per įvairius renginius. Todėl prie siūlomo priemonių paketo pridedamos idėjos įvairiems renginiams, kuriomis gali pasinaudoti NVO, JRK ir kiti, kuriems rūpi jaunimas.
Turinys	<p>FORUMAI „Sveikatos veja“ (apjungiant sporto, sveikatos, švietimo institucijas), „Kultūra, ekologija, ugdymas“, „Atsakomybės zona“ – prieš smurtą jaunimo tarpe.</p> <p>RENGINIAI, SEMINARAI Aktyviausių jaunimo organizacijų lyderių nominavimas. „Socialinė praktika – inovatyvus jaunimo ugdymo faktorius“ – seminaras.</p> <p>KLUBAI Gali būti organizuojami klubai virtualioje erdvėje suburiant jaunus žmones dalintis patirtimi, problemų sprendimų būdais juos vienijančiose srityse. Pvz.: „Jaunų šeimų klubas“.</p> <p>AKCIJOS Siekiant suburti bendrai veiklai organizuotą ir NJ, galima organizuoti įvairias akcijas. Keletas pavyzdžių: „Pasaulis ant delno“ (labdaros, gerumo akcija), „Jaunimas už saugų eismą kelyje namo“, gatvės akcija „Šypsena nekainuoja“, pagalbos senelių namams akcija „Kartu giminystė“.</p>
Turinys	<p>KONKURSAI „Ką žinau apie NVO, veikiančias Šiauliuose“, „Mano kūrybinė iniciatyva“, „Pats, pats...“ – konkursas geriausio savanorio ženklui laimėti, „Neužkibk“ – narkomanijos ir kitų priklausomybių prevencijai skirtas rašinių konkursas. Socialinės reklamos konkursas, kurį galima organizuoti pasitelkiant galimybes filmuoti mobiliaisiais telefonais.</p> <p>KITI RENGINIAI, PRIEMONĖS NVO naujokų vasaros stovykla „Visi savi“, kai į ją kviečiami ir ne NVO nariai, gerų idėjų diena, pasitikėjimo linija „Pirmas ištiesk ranką“, Šiaulių jaunimo dienos, dekados.</p>

4. KOMPLEKSINIŲ PRIEMONIŲ KAŠTŲ ATSIPERKAMUMAS

Kompleksinių pagalbos priemonių kaštų atsiperkamumo analizės tikslas yra įvertinti kaštus bei naudą, kai lyginamos dvi alternatyvos: įgyvendinant Kompleksines priemones lyginant su situacija, kai priemonės nebūtų įgyvendintos. Analizė parodo kaštų bei naudos pasiskirstymą tarp tikslinių grupių bei kokią socialinį poveikį KPPNJ gali turėti, pasiskirstymą vertinant visuomenės gerovės atžvilgiu. Taigi minimu atveju poveikio rezultatas – socialinė vertė, kur vertinami pagrindiniai elementai – KPPNJ „išeiga“ (angl. outputs) ir gauti rezultatai, veiklos išdava. Pastebėtina tai, kad šiuo metu nėra parengta bendros socialinio poveikio

vertinimo metodikos. Tokiu atveju kaip šis, kada siekiama pamatuoti asmens socialinio aktyvumo vertę, galima daryti išvadas apie asmenų įvertinimą iš rinkos duomenų bei jų elgsenos įvairiuose kontekstuose stebėjimo, analizės.

Kita vertus, tema, kai ekonomiškai siekiama pinigais įvertinti žmogaus aktyvumą bei skirtingų institucijų bendradarbiavimą siekiant skatinti minėtą aktyvumą, sukelia prieštarų minčių ir daugelio tokių kaštų atsiperkamumo vertinimas lieka diskusijų objektu. Juolab, kad žmogaus aktyvumas pasireiškia visuose jo ekonominio, politinio socialinio gyvenimo sferose ir yra paveikus įvairiems kontekstams, kurių poveikio dažnai netgi nėra galima numatyti. Kaštai apima ribinius galimybių kaštus – išlaidas, darbo sąnaudas, aplinkos ir socialinius poveikius. Kai kuriuos socialinius pokyčius sunku išmatuoti kiekybiškai ir išreikšti skaitine forma pritaikant ekonometrinius modelius. Todėl faktiškai neįmanoma objektyviai numatyti išlaidų ribų ir kaštų, kurie galėtų būti išleisti tam, kad sumažintų jaunimo socialinės degradacijos tikimybę, kuri galėtų atsirasti dėl tam tikrų institucijų negebėjimo bendradarbiauti sprendžiant NJ problemas, neįtraukiant jaunimo į aktyvią veiklą ir pan.

Kaštų atsiperkamumo apskaičiavimas aptariamam atveju itin sudėtingas dar ir dėl to, kad KPPNJ tiesiogiai nesiekama ekonominės naudos. Tačiau nežiūrint to, galima numatyti ir teigiamą ekonominį efektą, t. y. lėšų, panaudotų priemonėms įgyvendinti atsiperkamumą per pagerėjusį Šiaulių miesto įvaizdį jaunimo tarpe, teigiamą poveikį aktyvaus jaunimo nuostatomis gyventi ir dirbti Šiauliuose, lyderių apsisprendimui kurti darbo vietas Šiauliuose, susilaikant nuo emigracijos į sostinę ir užsienį. Be to, priemonėmis siekiama pagerinti darbdavių požiūrį į patirties neturintį jaunimą, skatinant jį investuoti ir jaunystę vertinti kaip pozityvų naujų galimybių reiškinį. Tai taip pat gali turėti naudos ir miesto ekonomikai. Teigiamas ekonominis efektas siejamas su bedarbio pašalpu, šiandien mokamų jaunimui, mažėjimu. Tačiau darbo rinkos ir įdarbinimo sritį veikiantys makroekonomikos veiksniai artimiausiu metu gali neleisti pilnai pasireikšti Kompleksinių priemonių poveikiui miesto ekonomikai.

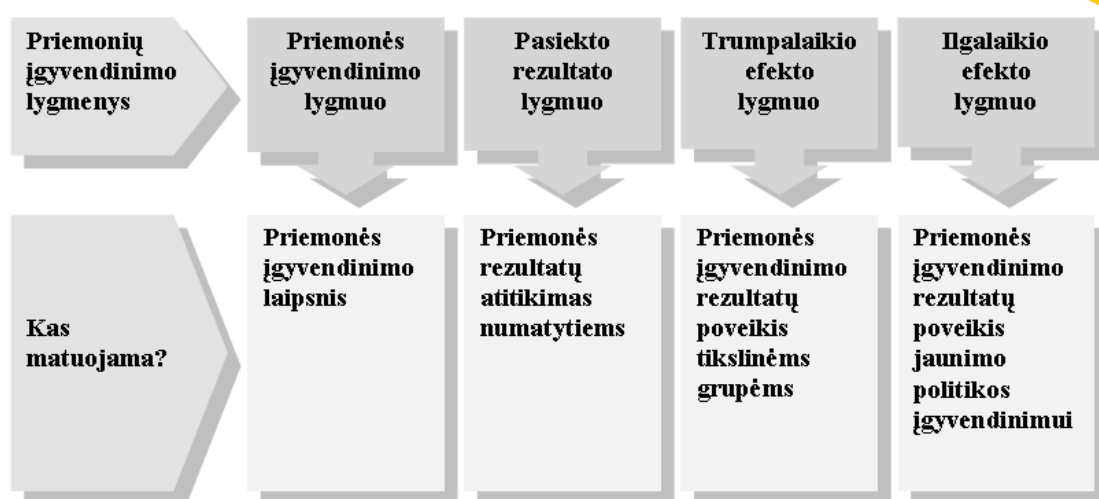
Kitas teigiamas ekonominis efektas kaip ilgalaikis įgyvendinamų priemonių rezultatas gali būti siejamas su miesto savivaldybės įstaigų, įmonių bei organizacijų patiriamų nuostolių dėl NJ destruktivaus elgesio, kenkiančio savo sveikatai, socialinei ir gamtinei aplinkai, mažėjimu. Akivaizdu, kad šiandien dalis destruktivių veiksmų savo asmenybės atžvilgiu, nemažai visuomeninio turto mieste yra sugadinama jaunimui nuobodžiaujant, neturint galimybių ir erdvės išreikšti save pozityviai. Didelė dalis priemonių pakete skiriama būtent NJ saviraiškos galimybių plėtotei. Kaip viena visuomeninio aktyvinimo formų yra palankios nuostatos į savo miestą ugdytas. Kažin ar įmanoma apibrėžti ir sukongretinti numatomą naudą tikslinėms grupėms, tiek ir visuomenei. Juolab, kad tai ilgalaikio, o ne momentinio poveikio rezultatas.

Vis tik siekiant pagrįsti investicijų „socialinę gražą“, galima pasitelkti pavyzdžiu dviejų scenarijų principą, taikytą atliekant VB „Išeitis tau“ taikytos jaunų moterų (16–25 m.) patekimo ar grįžimo į darbo rinką paramos programos kaštų atsiperkamumo analizę (šaltinis <http://www.equal.lt/uploads/docs>).

VB „Išeitis tau“ projekto kaštų ir atsiperkamumo skaičiavimai pridedami 3 priede.

5. KOMPLEKSINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO EFEKTYVUMO VERTINIMAS

Vertinimo objektas – sukurto ir Šiaulių mieste išbandomo KPPNJ (toliau Kompleksinių priemonių) įgyvendinimo efektyvumas. Vertinti Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumą sudėtinga, kadangi tai socialiniai procesai, kurie priklauso nuo daugelio veiksnių ir kontekstų. Svarbu pastebėti, jog lengviau pamatuojami kiekybiniai kriterijai retai kalba apie kokybę, o kokybiniai kriterijai dėl savo daugiavariantiškumo ir daugiasluoksniškumo yra sunkiai išmatuojami. Nežiūrint į tai, vertinant Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumą tikslinga taikyti kiekybinio ir kokybinio vertinimo metodus. Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimo metodika parengta remiantis paslaugų kokybės samprata, modeliais ir jų kokybės kriterijais (Bagdonienė, Hopenienė, 2005), metodikos kūrėjų turima tokių procesų vertinimo patirtimi bei Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos efektyvumo vertinimo metodika (Barcevičius ir kt., 2008), tiksliau – pastarojoje naudojamais efektyvumo vertinimo lygmenimis (pasiektų tikslų, rezultatų, efekto ir ilgalaikio poveikio), juos adaptuojant Kompleksinių priemonių vertinimo modeliui (1 pav.).

1 pav. Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo lygmenys

Priemonių įgyvendinimo lygis vertinamas remiantis *priemonės/produkto kriterijais*. Pastarieji turėtų rodyti, kiek ir koku laiku planuotos priemonės buvo įgyvendintos. Jei laiku realizuoti planuoti renginiai ir/ar sukurti visi planuoti produktai, tuomet galima teigti, kad efektyvumas priemonių įgyvendinimo lygmenyje yra labai aukštas. Reikia pastebėti, kad jei vertinimo metu Kompleksinių priemonių išbandymas (įgyvendinimas) dar nėra baigtas, todėl savaime suprantama, kad kai kurios priemonės bus neįgyvendintos (galbūt dėl ribotų žmogiškųjų išteklių, laiko, lėšų trūkumo ir pan.). Tokiu atveju vertinamos atsakingų asmenų ar institucijų pastangos priemonės įgyvendinti dalinai, išnaudojant turimus resursus, parengiant priemonių įgyvendinimo planus, numatant konkrečius terminus.

Trumpojo laikotarpio tikslų įgyvendinimo lygis vertinamas remiantis *rezultato kriterijais*. Pastarieji turėtų parodyti, koku mastu įgyvendintos priemonės pasiekė tikslines grupes, pvz., ar NJ pasinaudojo sukurtais priemonėmis ir kaip įvertino jų naudingumą; ar siekiant įgyvendinti priemonę buvo remtasi tarpinstitucinio bendradarbiavimo principais, kokie potvarkiai ar kitokio pobūdžio sprendimai priimti, koks jų turinys, kas dalyvauja priimant sprendimus, koks NVO ir kitų institucijų bendradarbiavimo lygmuo ir pan. Vertinimas gali būti kiekybinis ir kokybinis. Jei realizuojant Kompleksines priemones buvo sutelktos įvairių organizacijų, institucijų pastangos, buvo bendradarbiauta, priemonės pasiekė NJ, o pastarasis jų kokybę įvertino teigiamai, tuomet efektyvumas rezultato lygmenyje buvo aukštas.

Ilgąjo laikotarpio tikslo įgyvendinimo lygis matuojamas *efekto kriterijais*. Pastarieji sietini su ilgalaikiu Kompleksinių priemonių įgyvendinimo poveikiu tikslinėms grupėms – NJ, įstaigoms ir organizacijoms. Tai galėtų būti NJ, įsitraukusio į organizacijų veiklą, skaičius, ilgalaikio tarpinstitucinio bendradarbiavimo sutarčių skaičius ir pan. Taip pat vertinama, ar taikomos priemonės darė poveikį tikslinių grupių nuomonei, požiūriams ar elgesiui.

Ilgalaikių tikslų pasiekimo lygmeniui, pavyzdžiui, atskirų JP sričių (socialinės įtraukties, sveikatos saugojimo, pilietinio aktyvumo), pamatuoti bei įvertinti taip pat rekomenduojama naudoti JP savivaldybėse kokybės vertinimo metodika, parengta A. Stasiukyno (2009).

Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo kriterijų ir rodiklių atranka grįsta tikslais, kurių įgyvendinimui skirtos Kompleksinės priemonės, t. y. paskatinti įvairių Šiaulių miesto savivaldos lygiu veikiančių įstaigų, organizacijų bei atsakingų asmenų bendradarbiavimą, sprendžiant NJ klausimus bei paties NJ įtrauktis aktyviai veikla, skatinant jį tapti labiau organizuotu. Taip pat atsizvelgta į Kompleksinių priemonių paketo tikslų blokus (21 lentelė):

- I. NJ socialinės atskirties mažinimas didinant informacijos apie formalių jaunimo organizacijų veiklą prieinamumą.
- II. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ.
- III. Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas.

Vertinant Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumą (priemonės/produkto, rezultato ir efekto) lygmenimis, I ir III Kompleksinių priemonių blokai sujungti į vieną kaip vienas blokas. II blokas, susijęs su įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimu, vertintas atskirai (25 lentelė).

25 lentelė

Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimo bendrieji kriterijai ir rodikliai

Kompleksinių priemonių tikslai	Vertinimo lygmuo	Vertinimo kriterijai	Rodikliai
I. Neorgani-zuoto jaunimo socialinės atskirties mažinimas didinant informacijos apie formalių jaunimo organizacijų veiklą prieinamumą. III. Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas	Priemonės	Priemonių įgyvendinimo laipsnis	Igyvendintų priemonių skaičius.
			Igyvendinamų priemonių skaičius.
			Nepradėtų įgyvendinti priemonių skaičius.
	Rezultato	Tikslinės grupės pasiekimo laipsnis	NJ, kurį pasiekia jam skirta informacija, skaičius.
			NJ, įtraukto į viešas diskusijas, skaičius.
			NJ, įtraukto į organizacijų veiklą, skaičius.
			NJ, įtraukto į renginius, skaičius.
	Efekto	Priemonių įgyvendinimo kokybė	Uždavinių, kurių siekta įgyvendinant priemonę, įgyvendinimo laipsnis.
			Teigiami NJ vertinimai.
	Kompleksinių priemonių tikslai	Vertinimo lygmuo	Vertinimo kriterijai
II. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas, siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ	Priemonės	Bendradarbiavimo laipsnis	Priemonę vykdančių institucijų skaičius.
			Įstaigų ir organizacijų, bendradarbiaujančių įgyvendinant priemonę, santykis.
			Įtrauktų anksčiau nebendradarbiavusių įstaigų bei organizacijų skaičius.
			Naujų ilgalaikių bendradarbiavimo sutarčių tarp įstaigų ir organizacijų skaičius.
	Rezultato	Tikslinės grupės pasiekimo laipsnis	Informacijos, pateiktos įstaigoms ir organizacijoms, vienetai.
			Tiesioginių susitikimų su įstaigomis, organizacijomis skaičius.
			Įstaigų bei organizacijų klausimų, pasiūlymų skaičius.
	Efekto	Bendradarbiavimo kokybė	Ne formalus, aktyvus bendradarbiaujančių įstaigų ir organizacijų dalyvavimas vykdant priemonę.
			Įstaigų bei organizacijų veiklos suaktyvinimas kaip bendradarbiavimo pasekmė.
			Teigiamas bendradarbiavimo poveikis įstaigų bei organizacijų nuostatoms bendradarbiavimo atžvilgiu.

Vertinant Kompleksinių priemonių I ir III bloko įgyvendinimo efektyvumą, remtasi trimis trijų vertinimo lygių kriterijais:

1. priemonių įgyvendinimo laipsniu (priemonės/produkto lygmuo);
2. tikslinės grupės pasiekimo laipsniu (rezultato lygmuo);
3. priemonių įgyvendinimo kokybe (efekto lygmuo).

Remiantis pirmuoju ir antruoju kriterijais, siekta išsiaiškinti, kiek priemonių jau įgyvendinta, kiek įgyvendinama šiuo metu (pradėta įgyvendinti, arba priemonė tęstinė), kurios priemonės, numatytos kompleksinių priemonių pakete, dar nepradėtos įgyvendinti (kiekybiniai rodikliai). Tuo pačiu išsiaiškinamos priežastys, kodėl viena ar kita priemonė nepradėta įgyvendinti.

Siekiant įvertinti tikslinės grupės pasiekimo laipsnį, aiškinamasi, kokia apimtimi NJ pasiekia jam skirta informacija, koks NJ, įtraukto į viešas diskusijas, priimant sprendimus, skaičius, kiek NJ įtraukta į organizacijų veiklą, kiek NJ dalyvavo jaunimui skirtuose renginiuose.

Siekiant įvertinti priemonių įgyvendinimo kokybę aiškinamasi, koku lygiu pasiekti priemonės tikslai ir uždaviniai, taip pat, kaip jaunimas vertina priemonę.

Pirminiame vertinimo etape vertinama kiekviena Kompleksinių priemonių pakete numatyta priemonė. Vėliau vertinimo rezultatai apibendrinami.

Vertinant Kompleksinių priemonių paketo II bloko „Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas, siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ“ įgyvendinimo efektyvumą, remiamasi trimis trijų lygių kriterijais:

1. bendradarbiavimo laipsniu (priemonės/produkto lygmuo);
2. tikslinės grupės pasiekimo laipsniu (rezultato lygmuo);
3. bendradarbiavimo kokybe (efekto lygmuo).

Kompleksinių priemonių 2-ojo tikslų bloko įgyvendinimo efektyvumą demonstruoja kiekybiškai ir kokybiškai kintantis įstaigų bei organizacijų bendradarbiavimas įgyvendinant priemones. Todėl siekta išsiaiškinti, ar Kompleksinės priemonės skatina įstaigų bei organizacijų bendradarbiavimą, įgyvendinant JP, ar kinta bendradarbiavimo kokybė ir kaip šis procesas skatinamas.

Bendradarbiavimo laipsnį rodo priemonę vykdančių institucijų skaičius, taip pat ir įstaigų bei organizacijų, bendradarbiaujančių įgyvendinant priemonę, santykis. Turėtų būti siekiama į bendradarbiavimą įtraukti ir įstaigas, ir nevyriausybinės organizacijas. Vien tik organizacijų ar vien tik įstaigų bendradarbiavimas laikomas žemesniu bendradarbiavimo laipsniu ir atvirkščiai. Kitas kompleksinių priemonių poveikio bendradarbiavimo plėtrai rodiklis – iki tol nebendradarbiavusių įstaigų bei organizacijų įsitraukimas į bendradarbiavimą veikloje, susijusioje su JP įgyvendinimu mieste. Bendradarbiavimo intencijas demonstruoja ir naujų ilgalaikių bendradarbiavimo sutarčių tarp įstaigų ir organizacijų sudarymas, todėl siekiam fiksuoti tokių sutarčių skaičių. Kaip pastarasis rodiklis, taip ir kiti išvardinti, yra kiekybiniai rodikliai, vien kurių nepakanka įvertinti bendradarbiavimo kokybę. Bendradarbiavimo kokybiniam vertinimui pasirinkti trys rodikliai. Vienas jų – įstaigos ar organizacijos aktyvumas, iniciatyvumas priemonės organizavimo ar vykdymo procese. Tai bendradarbiavimas, motyvuojamas iš vidaus, ne iš išorės. Tai neformalus požiūris į bendradarbiavimą, atsispindintis veikloje. Vienas požymių gali būti bendradarbiavimas nesant formalių sutarčių. Kitas kokybinis rodiklis – įstaigų bei organizacijų veiklos (susijusios su jaunimu) suaktyvėjimas vykdamas Kompleksines priemones pasekmė. Vertinant Kompleksinių priemonių II tikslų bloko įgyvendinimo efektyvumą taip pat siekiama įvertinti ir Kompleksinių priemonių įgyvendinimo koordinatorių pastangas skatinti įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimo augimą JP srityje. Šiuo tikslu siekta išsiaiškinti, kiek yra pasiekta tikslinė grupė – įstaigos ir organizacijos. Nustatoma, kiek ir kokios informacijos yra pateikiama, kiek bendrų susitikimų organizuota įstaigoms bei organizacijoms, taip pat grįžtamasis ryšys, keliant klausimą, ar fiksuojamas grįžtamasis ryšys, koku būdu, kaip palaikomas ryšys su įstaigomis ir organizacijoms.

Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimas grindžiamas Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimo stebėsenos rezultatais.

6. KOMPLEKSINIŲ PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

6.1. Stebėsenos metodika

Stebėsenos metodika skirta pamatuoti bei įvertinti KPPNJ įgyvendinimo efektyvumą. Stebėsenos rezultatų pagrindu gaunama informacija apie Kompleksinių pagalbos priemonių įgyvendinimo apimtį ir kokybę. Jos pagrindu rengiamos rekomendacijos įstaigoms bei organizacijoms dėl priemonių įgyvendinimo proceso tobulinimo, savivaldybės administracijai dėl paramos priemonės įgyvendinančioms įstaigoms bei organizacijoms, jei paaiškėja, kad tokia yra būtina.

Stebėsenos objektas

Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumas:

- 1) NJ socialinės atskirties mažinimas didinant informacijos prieinamumą apie formalių jaunimo organizacijų veiklą.
- 2) Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas, siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ.
- 3) Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas.

STEBĖSENOS METODAI IR STEBIMI RODIKLIAI

Dokumentų analizė

- Įgyvendintų priemonių skaičius (toliau sk.).
- Įgyvendinamų priemonių sk.
- Nepradėtų įgyvendinti priemonių sk.
- NJ, kurį pasiekia jam skirta informacija, sk.
- NJ, įtraukto į viešas diskusijas, sk.
- NJ, įtraukto į organizacijų veiklą, sk.
- NJ, įtraukto į renginius, sk.
- Priemonę vykdančių institucijų sk.
- Įstaigų ir organizacijų, bendradarbiaujančių įgyvendinant priemonę, santykis.
- Įtrauktų anksčiau nebendradarbiavusių institucijų sk.

Apklausa

- Uždavinių, kurių siekta įgyvendinant priemonę, įgyvendinimo laipsnis.
- Teigiami NJ vertinimai.
- Naujų ilgalaikių bendradarbiavimo sutarčių tarp įstaigų ir organizacijų sk.
- Ne formalus, aktyvus bendradarbiaujančių įstaigų ir organizacijų dalyvavimas vykdant priemonę.
- Įstaigų bei organizacijų veiklos suaktyvinimas kaip bendradarbiavimo pasekmė.
- Teigiamas bendradarbiavimo poveikis įstaigų bei organizacijų nuostatomis bendradarbiavimo atžvilgiu.

STEBĖSENOS METODAI IR INSTRUMENTAI

Dokumentų analizė

Dokumentų analizė skirta faktinei informacijai surinkti. Dokumentų analizė gali būti derinama su apklausos metodu. Tokiu atveju dokumentai turėtų patvirtinti apklausos būdu surinktą informaciją. Pastebėjus nesutapimus, taikomas žodinės apklausos metodas.

Analizuojami priemonę įgyvendinančios įstaigos ar organizacijos (pagrindinės) dokumentai, susiję su priemonės vykdymu: planai, scenarijai, protokolai, projektai, ataskaitos.

Apklausa

Įstaigų bei organizacijų atstovai, tiesiogiai atsakingi už priemonės vykdymą, **apklausiami raštu**, pateikiant **klausimyną**, grįstą Kompleksinių pagalbos priemonių įgyvendinimo vertinimo *kriterijais* ir *rodikliais*.

Papildomai gali būti taikoma **apklausa žodžiu (interviu)** arba **diskusija Fokus grupėje** kartu su partneriais iš bendradarbiaujančių įstaigų ar organizacijų. Diskusiją *Fokus* grupėje skatina ir palaiko moderatorius – diskusijos organizatorius, vykdamas stebėseną. Diskusijoje dalyvaujantys asmenys turi sutarti dėl bendrų atsakymų į moderatoriaus klausimus. Šis metodas naudingas siekiant įvertinti priemonių įgyvendinimo kokybę. Taikant žodinės apklausos metodus (interviu ar diskusiją *Fokus* grupėje) galima gauti daug naudingos papildomos faktologinės informacijos, kurios nefiksuoja formalūs dokumentai. Tam, kad išsiaiškinti kaip priemonė vertinama jaunimo, taikoma **anketinė apklausa**, priemonės taikymo metu arba jai pasibaigus. Anketinė apklausa gali būti organizuojama naudojant spausdintas anketas arba el. anketas talpinant internete (pvz., miesto jaunimui skirtame portale, kurio sukūrimas yra viena Kompleksinių pagalbos priemonių). Pastarojo varianto kaštai būtų gerokai mažesni arba artimi nuliniams. Jaunimo apklausą galima atlikti ir **žodžiu** priemonės įgyvendinimo metu (taikant *interviu* metodą) arba pasitelkti **stebėjimo** metodą.

Pastarasis labiau tinka *trumpalaikėms* priemonėms – *renginiams, akcijoms*. Natūralų stebėjimą gali pakeisti *filmuotos medžiagos analizė*, renginiui pasibaigus. Pastarasis variantas mažiau naudingas, nes filmuotoje medžiagoje gali būti neužfiksuoti vertinimo požiūriu naudingi momentai, todėl taikytinas išimtiniais atvejais, nesant galimybės stebėtojiui dalyvauti renginio metu. Kaip natūralaus stebėjimo ar filmuotos medžiagos analizės atveju reikalingas stebėjimo protokolai, kuriame pažymimi pastebėti faktai, atspindintys priemonės įgyvendinimo efektyvumo rodiklius. Stebėjimo metu gauta informacija gali būti naudinga vertinant priemonę įgyvendinančių įstaigų ir organizacijų bendradarbiavimą, aktyvumą. Renginyje dalyvaujančio jaunimo skaičius, nuotaikos, aktyvumas gali byloti apie renginio efektyvumą, teigiamus renginio vertinimus. Bet kuriuo atveju, visais metodais surinkta informacija turėtų būti tarpusavyje palyginama stebėsenos rezultatus apibendrinant.

STEBĖSENOS REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ

Dokumentų analizė

Dokumentų analizės rezultatai didžiąja dalimi pateikiami kiekybine išraiška pagal kiekvieną rodiklį. Trūkstamus duomenis galima gauti apklausos būdu ir atvirkščiai – apklausos būdu gautus duomenis galima patikrinti lyginant su informacija, rasta dokumentuose.

Apklausa

Apklausų duomenų apdorojimui taikoma ir kiekybinė, ir kokybinė analizė. Kiekybinė ir kokybinė analizė derinamos apdorojant klausimynų ir anketų duomenis. Kokybinė analizė taikoma interviu ir diskusijų *Fokus* grupėje rezultatams.

Atlikus kiekybinę ir kokybinę stebėsenos rezultatų analizę daromas apibendrinimas, kurio pagrindu formuluojamos išvados apie KPPNJ įgyvendinimo efektyvumą. Išvadų pagrindu rengiamos rekomendacijos įstaigoms bei organizacijoms dėl priemonių įgyvendinimo tobulinimo. Taip pat rengiamos rekomendacijos miesto savivaldybės administracijai.

6.2. Stebėsenos rezultatai ir jų apibendrinimas

Šiame skyriuje analizuojami KPPNJ išbandymo Šiauliuose stebėsenos rezultatai (26–28 lentelės, 4 priedas) ir jų apibendrinimas (29 lentelė). Pradžioje Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumas vertinamas pagal kiekvieną priemonę, vėliau apibendrinamas pagal tris pagrindinius Kompleksinių priemonių paketo įgyvendinimo tikslus. Galiausiai įvertinamas bendras Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo lygis ir pateikiamos rekomendacijos kaip įgyvendinimo efektyvumą didinti.

26 lentelė

NJ socialinės atskirties mažinimas tobulinant savivaldybės institucijų, organizacijų ir NJ informacijos bei komunikacijos sistemą

Priemonė ir jos paskirtis	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
Naujienlaikraštis „Jaunimo žinia“	Aukštas
Sudominti jaunas žmones ir įtraukti bendrai veiklai juos informuojant.	
Informacinio-komunikacinio portalo sukūrimas	Žemas
Sukurti informacinį portalą virtualioje erdvėje, skirtą Šiaulių miesto NJ informavimui bei komunikacijai su miesto savivaldos institucijomis, NVO bei organizuotu jaunimu.	

Spalviniai sutartiniai ženklai:

aukštas
 vidutinis
 žemas

Nustatyta, kad pirmasis Kompleksinių priemonių paketo įgyvendinimo tikslas – mažinti NJ socialinę atskirtį tobulinant savivaldybės institucijų, organizacijų ir NJ informacijos bei komunikacijos sistemą – pradėtas įgyvendinti ir įgyvendinamas, nežiūrint ribotų finansinių išteklių. Numatytos dvi priemonės, iš kurių viena – informacinio-komunikacinio portalo jaunimui sukūrimas, įgyvendinama dalinai, panaudojant Šiaulių miesto savivaldybės interneto svetainę, kurioje sukurti du papildomi puslapiai „Idėjų bankas“ ir „Geroji patirtis“. Pateikiama daugiau informacijos apie organizacijas ir jų veiklą, daugiau organizacijų krepšiai dėl informacijos skelbimo jaunimui. Antroji priemonė – naujienlaikraštis „Jaunimo žinia“ įgyvendinta pilnai virtualioje erdvėje. Leidinį šiuo metu prenumeruoja jau 531 jaunuolis. Prenumeratorių skaičius nuolat didėja, priemonė – tęstinė.

Toliau analizuojami Kompleksinių priemonių įgyvendinimo efektyvumo stebėsenos rezultatai tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimo srityje (27 lentelė, 4 priedas).

27 lentelė

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ

Priemonė ir jos paskirtis	Igyvendinimo efektyvumo lygmuo
Gatvės kultūros dienos (festivalis) „Būti ar nebūti“	Aukštas
Suburti bendrai veiklai organizuotą ir NJ.	
Priemonė ir jos paskirtis	Igyvendinimo efektyvumo lygmuo
Virtuali jaunimo kūrybinių darbų fotogalerija	Aukštas
Sukurti konkrečiai į jaunimo kūrybinių galių plėtotę orientuotą erdvę virtualioje aplinkoje, sudaryti palankias sąlygas kūrybinių darbų sklaidai.	
Savanoriškos veiklos skatinimo sistema „Savanorių salos“	Vidutinis
Sukurti palankią savanorystės idėjų sklaidai aplinką.	
„Jaunųjų žurnalistų studijos“ steigimas ir bendradarbiavimo sutarčių pasirašymas su NVO, JRT dėl jų veiklos viešinimo	Vidutinis
Gerosios patirties sklaida. Komunikacinio portalo idėjos įgyvendinimui būtinų žmogiškųjų išteklių ir finansinių resursų problemos dalinis sprendimas. Jaunimo veiklos aktyvinimas.	
Kūrybinių iniciatyvų palaikymas „Kūrybos vektorius“	Vidutinis
Skatinti akademinio jaunimo ištraukimą į miesto gyvenimą, juos motyvuoti dalyvavimui organizuojant, realizuojant įvairius renginius, miesto jaunimo (ir ne tik) veikloje. Spręsti žmogiškųjų ir materialiujų resursų problemą realizuojant renginius.	
Jaunimo organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ veiklos aktyvinimas	Žemas
Suburti Šiaulių miesto NVO veikti kooperuotai.	
NVO mikrosvetainių virtualioje erdvėje kūrimas	Žemas
Esamų nevyriausybiinių jaunimo organizacijų veiklos aktyvinimas apie save pateikiant kuo daugiau informacijos virtualioje erdvėje, skleidžiant gerą patirtį medijų pagalba.	
Ankstyvasis jaunimo įsitraukimas į NVO, aktyvus bendruomeninio gyvenimo veiklą „Investicija į ateitį“	Žemas
NVO, kitų institucijų veiklos pristatymas ir populiarinimas, įtraukiant jaunimą į jų veiklą mokymosi bendrojo lavinimo mokykloje metu. Jis funkcionuoja daugiau kaip metodas ar jaunimo aktyvinimo forma.	
Jungtinė laisvalaikio ir pramogų programa jaunimui „Non stop“	Žemas
Vienoje vietoje Šiaulių miesto jaunimui pristatyti numatomų renginių planą, sudaryti sąlygas bent minimaliai įsitraukti į sprendimų priėmimo procesą, stiprinti privatus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo ryšius.	

Kompleksinių priemonių, skirtų institucijų bendradarbiavimo skatinimui, įgyvendinamo efektyvumo vertinimų tarpe vyrauja žemi arba vidutiniai, tačiau dvi priemonės gali būti vertinamos kaip pasiekusios aukštą įgyvendinimo lygį. Tai gatvės kultūros festivalis ir virtualios fotoparodos organizavimas. Pirmu atveju į renginio organizavimą ir vykdymą įtraukta net 21 institucija, iš kurių dauguma NVO. Keturios – iki šiol nebendradarbiavusios. Pirmosios priemonės pagrindu grupė NJ panorą organizuoti. Tai jau efektą demonstruojantis faktas. Kol kas neformalus fotomėgėjų klubas „Picture“ ėmėsi virtualios jaunimo fotoparodos idėjos realizavimo (<http://www.facebook.com/pages/Siauliu-jaunimo-centras/298417868674>). Keturios priemonės nepradėtos įgyvendinti, tačiau jų įgyvendinimas yra suplanuotas, nustatant konkrečius įgyvendinimo terminus, formas, priemones, finansavimo šaltinius.

Toliau pateikiami asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimo ir palaikymo priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimo rezultatai (28 lentelė, 4 priedas). Kaip matyti žemiau pateiktoje lentelėje, vyrauja aukšto ir vidutinio lygmens vertinimai. Viena nepradėtų įgyvendinti priemonių – sociokultūrinės raiškos pasai – savivaldybės nuomone turėtų būti įgyvendinami nacionaliniu lygmeniu, tačiau yra tikimybė, kad Šiauliai imsis iniciatyvos išbandyti šią priemonę eksperimento tvarka savivaldybės lygmeniu. Aukštai įvertintos trys priemonės – atstovavimo ir tarpininkavimo funkcijų JRT ir JRK veiklose sustiprinimas, jaunimo įtraukimas į jam svarbių klausimų sprendimą ir renginių jaunimui bei kartu su jaunimu organizavimas ir vykdymas. Organizuoti susitikimai su jaunimo organizacijomis, įtraukiant naujas, iki šiol nedalyvavusias bendrose veiklose, susijusiose su jaunimu.

28 lentelė

Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas

Priemonė ir jos paskirtis	Igyvendinimo efektyvumo lygmuo
Atstovavimo ir tarpininkavimo funkcijų išryškėjimas JRT, JRK veiklose	Aukštas
Plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą.	
Jaunimo įtraukimas į jam svarbių klausimų sprendimą	Aukštas
Įtraukti kuo daugiau jaunimo į sprendimų priėmimą, kas leistų jiems pasijausti reikšmingais, tuo pačiu tai skatintų prisiimti atsakomybę.	
Vienkartiniai (gali būti ir tęstiniai, tradiciniai) renginiai, kurie gali papildyti aukščiau pristatytas priemones	Aukštas
Skatinti jaunimą ištraukti ir aktyviai dalyvauti miesto jaunimo gyvenime organizuojant ir realizuojant konkrečius renginius.	
Bendradarbiavimo koordinavimo kokybės stebėsenos ir savikontrolės sistemos sukūrimas	Vidutinis
Kokybės stebėsenos valdymo metodika JR Koordinatorėi ir JRT siūloma kaip vienas galimų įrankių – kaip pagalbos priemonė, leidžianti atpažinti ir spręsti savo problemas vietos savivaldos lygiu.	
Virtuali gerų idėjų svetainė „Turiu idėją“	Vidutinis
Skatinti jaunimą aktyviai dalyvauti miesto jaunimo gyvenime, sprendžiant JP įgyvendinimo problemas.	
Sociokultūrinės raiškos pasai	Žemas
Sociokultūrinio dalyvavimo aktyvumo užfiksavimas ir pirminis įteisinimas, kas, reikalui esant, funkcionuos kaip pagalbinė priemonė pristatant neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Tai turėtų padėti skatinti jaunimo motyvaciją aktyviau dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime.	
Savanoriška veikla pagal darbo sutartis	Žemas
Skatinti ir motyvuoti jaunimą dalyvauti savanoriškoje veikloje.	

Gausus jaunimo būrys (per 70 žmonių) dalyvavo diskusijose priimant aktualius jaunimui sprendimus, renginius jaunimui organizavo per 20 institucijų. Vidutiniškai gerai įvertintas dviejų priemonių įgyvendinimo efektyvumas – bendradarbiavimo koordinavimo kokybės stebėsenos ir savikontrolės sistemos su-

kūrimas bei virtuali gerų idėjų svetainė. Pirmuoju atveju susitarta su Šiaulių universitetu dėl priemonės įtraukimo į studentų baigiamųjų darbų rekomenduojamų temų sąrašą ir vadovavimo tokiam darbui. Antruoju atveju pridėtas papildomas puslapis Šiaulių savivaldybės interneto svetainėje. Tai dalinis priemonės įgyvendinimas, atsižvelgiant į turimas lėšas, o pateiktos 5 idėjos per vieną mėnesį rodo, kad tokia priemonė yra reikalinga. Ateityje toks idėjų bankas turėtų būti integruotas į jaunimui skirtą informacinį-komunikacinį portalą.

Toliau pateikiamas KPPNJ įgyvendinimo efektyvumo stebėsenos rezultatų apibendrinimas (27 lentelė) jau pagal bendruosius vertinimo kriterijus ir rodiklius, pateikiant apibendrintus kiekybinius ir kokybinius duomenis. Kaip matyti žemiau pateiktoje lentelėje, priemonių įgyvendinimo laipsnis yra gana aukštas – 67 % – didžioji dalis priemonių jau išbandytos. Kadangi jos nėra baigtinės, užfiksuotas pilnas įgyvendinimas nereiškia, kad priemonė nebėra vykdoma arba nebus vykdoma ateityje pakartotinai ar patobulinta forma. Trečia dalis priemonių iki šiol nepradėta įgyvendinti, tačiau daugeliu atvejų priemonės yra suplanuotos, numatant konkrečius terminus, formas, finansavimo šaltinius. Tikslinės grupės pasiekimo kiekį galima vertinti pakankamai gerai – siekia arti tūkstančio. Tas faktas, jog susidomėjusio priemonėmis jaunimo skaičius nuolat didėja, galima numatyti dar geresnius rezultatus metų pabaigoje.

27 lentelė

KPPNJ Šiauliuose įgyvendinimo efektyvumo stebėsenos rezultatų apibendrinimas (bandomasis laikotarpis)

Kompleksinių priemonių tikslų blokai	Vertinimo kriterijai	Rodikliai	Rezultatai	
I. Neorganizuoto jaunimo socialinės atskirties mažinimas didinant informacijos apie formalių jaunimo organizacijų veiklos prieinamumą	Priemonių įgyvendinimo laipsnis	Įgyvendintų priemonių skaičius.	8 (45 %)	12 (67 %)
		Įgyvendinamų priemonių skaičius.	4 (22 %)	
		Nepradėtų įgyvendinti priemonių skaičius.	6 (33 %)	
	Tikslinės grupės pasiekimo laipsnis	NJ, kurį pasiekia jam skirta informacija, skaičius.	531	
		NJ, įtraukto į viešas diskusijas, priimant sprendimus, skaičius	74	
		NJ, įtraukto į organizacijų veiklą, skaičius.	-	
		NJ, įtraukto į renginius, skaičius.	285	
	Priemonių įgyvendinimo kokybė	Uždavinių, kurių siekta įgyvendinant priemonę, įgyvendinimo laipsnis.	Uždaviniai įgyvendinami, nežiūrint lėšų stygiaus, kūrybingai panaudojant turimus resursus.	
		Teigiami NJ vertinimai.	Teigiamus NJ vertinimus atspindi aktyvus dalyvavimas organizuojant renginius, taip pat pirmosios organizavimosi apraiškos.	
	III. Asmeninio dalyvavimo visuomenės gyvenime skatinimas ir palaikymas			

II. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas, siekiant aktyvinti esamų organizacijų veiklą bei įtraukti NJ	Bendradarbiavimo laipsnis	Priemonės vykdančių institucijų skaičius.	26
		Įstaigų ir organizacijų, bendradarbiaujančių įgyvendinant priemonę, santykis.	5/21
		Įtrauktų anksčiau nebendradarbiavusių įstaigų bei organizacijų skaičius.	24
		Naujų ilgalaikių bendradarbiavimo sutarčių tarp įstaigų ir organizacijų skaičius.	-
	Bendradarbiavimo kokybė	Ne formalus, aktyvus bendradarbiaujančių įstaigų ir organizacijų dalyvavimas vykdanant priemonę.	Didžioji dalis įstaigų ir organizacijų bendradarbiavo savo noru, neveikiamos išorės spaudimo, neturėdamos formalių bendradarbiavimo sutarčių.
		Įstaigų bei organizacijų veiklos suaktyvėjimas kaip bendradarbiavimo pasekmė.	Net 24 organizacijos įsijungė į bendradarbiavimo jaunimo srityje tinklą. Suaktyvėjo taip pat Šiaulių jaunimo centro veikla.
		Teigiamas bendradarbiavimo poveikis įstaigų bei organizacijų nuostatomis bendradarbiavimo atžvilgiu.	Apie įstaigų bei organizacijų nuostatų į bendradarbiavimą pokyčius rodo padidėjęs susidomėjimas bendradarbiavimo galimybėmis, pasireiškiantis grįžtamuju ryšiu, aktyviu dalyvavimu organizuojamuose seminaruose, pasitarimuose.

6.3. Rekomendacijos dėl kompleksinių pagalbos priemonių įgyvendinimo

1. Rasti technines galimybes fiksuoti NJ, pasinaudojusį informacija Šiaulių savivaldybės interneto svetainėje.
2. Rasti technines galimybes informacijos savivaldybės interneto svetainėje vartotojams įvertinti rastą informaciją. Informaciniame-komunikaciniame portale jaunimui, kuris bus kuriamas ateityje, numatyti šią galimybę, taip pat galimybę pateikti klausimus ir pasiūlymus.
3. Rasti technines galimybes fiksuoti NJ, prenumeruojantį naujienlaikraštį.
4. Rasti technines galimybes naujienlaikraščio prenumeratoriams įvertinti leidinį, pateikti leidėjams klausimų ir pasiūlymų.
5. Rasti efektyvų būdą fiksuoti renginiuose dalyvaujantį NJ.
6. Rasti efektyvų būdą fiksuoti renginiuose dalyvaujančio NJ vertinimus.
7. Rasti būdų įtraukti į viešas diskusijas NJ. Ateityje tam galėtų pasitarnauti jaunimui skirtas informacinis-komunikacinis portalas.
8. Priemonėms „Turiu gerą idėją“, naujienlaikraštis „Jaunimo žinia“ gali būti panaudota priemonė informacinis-komunikacinis portalas.
9. Ateityje tęsiant Kompleksinių priemonių įgyvendinimą kaupti informaciją, reikalingą įgyvendinimo efektyvumo stebėsenai, remiantis šiame darbe patekta metodika.

7. REKOMENDACIJOS DĖL KOMPLEKSNĖS PAGALBOS PRIEMONĖS NEORGANIZUOTAM JAUNIMUI KŪRIMO KITOSE SAVIVALDYBĖSE

Siekiant adaptuoti KPPNJ kitose šalies savivaldybėse rekomenduojama:

1. Šioje ataskaitoje pateiktomis KPPNJ neapsiriboti ir vienareikšmiškai jų nekopijuoti, o naudotis kaip veiklos pavyzdžiais, modeliais, juos adaptuojant konkrečiai savivaldybei atsižvelgiant į NJ poreikių specifiką ir jaunimo veiklos organizavimo galimybes.
2. Prieš pradėdant kurti ar įgyvendinti KPPNJ, rekomenduojama atlikti situacijos analizę ir identifikuoti problemas konkrečioje savivaldybėje laikantis poliarizacijos principų pagal jaunimo sociodemografinę padėtį (demografinę situaciją, lytį, užimtumą, tautybes, socialinę padėtį ir pan.), jų poreikius saviraiškai, galimybes veiklai ir pan.
3. Realizuojant KPPNJ rekomenduotina remtis betarpiško sąlyčio su veiklos pasauliu, laikantis aktyvaus dalyvavimo principo, bei vadovautis informavimo, įtraukties į aktyvią veiklą palaikymo, vertinimo ir koregavimo veiklų nuoseklumo strategija.

4. Prieš rengiant ir įgyvendinant KPPNJ, rekomenduotina aiškiai apibrėžti konkrečios priemonės tikslus, paskirti, numatyti tikslines grupes, galimus veiklos partnerius, aiškiai pasiskirstyti atsakomybėmis, numatyti priemones iškilusiems nesklandumams šalinti ir galimas alternatyvas.

5. Siekiant optimalaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo, tikslinga išsianalizuoti ir įvertinti savivaldybėje esančių NVO, mokslo ir kultūros įstaigų, įvairių institucijų galimybes dalyvauti kaip socialiniams partneriams NJ įtraukimo į aktyvią veiklą procese.

6. Įgyvendinant priemones vadovautis tarpinstitucinio bendradarbiavimo santykiais, kuriuos grįsti vienas nuo kito priklausančiais poreikiais ir pagarba, pastangomis paskatinti ir palaikyti, bet ne konkurencijos, įtakos, pavaldumo ir valdžios principais.

7. Numatyti KPP jaunimo tarpe sklaidos priemones (metodus ir instrumentus), ypatingą dėmesį skiriant įvairiapusei komunikacijai laikantis principo „čia pat ir vietoje“ (el. forumai, diskusijų klubai ir kt. priemonės realioje ir virtualioje erdvėje).

8. Siekiant motyvuoti NJ dalyvavimui, siekti, kad pastarasis nuolatos būtų informuojamas ir konsultuojamas apie jo galimą potencialų įsitraukimą ir asmeninį indėlį, akcentuojant jo svarbą.

9. Numatyti KPPNJ įgyvendinimo ir efektyvumo vertinimo priemones (metodus ir instrumentus), ypatingą dėmesį skiriant NJ galimybėms dalyvauti vertinimo procesuose sudarymui (interviu-apklauso renginių metu, el. vertinimo anketos, galimybė įvertinti ne tik kiekybę, bet ir veiklos kokybę pateikiant komentarus, pastabas, pasiūlymus raštu virtualioje erdvėje).

10. KPPNJ efektyvaus įgyvendinimo valdymo sistemą adaptuoti konkrečios savivaldybės specifikai, atsižvelgiant į turimus materialiuosius, finansinius ir žmogiškuosius resursus. Tikslinga nuolat vykdyti veiklos stebėseną, reflektuoti kiekvieną priemonę atskirai bei visą jų kompleksą, numatyti korekcijas.

11. Nuolatos fiksuoti ir įvairiais būdais skleisti gerą patirtį tiek vietinėje bendruomenėje, tiek ir kitose savivaldybėse už jaunimo veiklą atsakingiems asmenims, organizacijoms, visiems, besidomintiems jaunimo veikla.

12. Periodiškai rengti diskusijas su asmenimis, turinčiais panašaus pobūdžio priemonių realizavimo patirties, siekiant: 1) įvertinti turimą patirtį ir turimais tyrimų rezultatais išskirti esminius klausimus, kuriuos reikia operatyviai spręsti; 2) planuoti pagalbos priemonių NJ teikimo perspektyvas; 3) sukurti patyrimo įvertinimu ir ateities tendencijomis grįstą naują KPPNJ teikimo strategiją.

NAUDOTI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

Abariūtė J. (2009). *JP įgyvendinimo vertinimas ir plėtotė Šiaulių mieste*. Magistro darbas/Rankraštis. Šiaulių universiteto biblioteka.

Bagdonienė L., Hopenienė L. (2005). *Paslaugų marketingas ir vadyba*. Kaunas: Technologija.

BVM: Organizacijos tobulinimas taikant šivertinimą, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos viešojo administravimo institutas, Vilnius, 2007. Prieiga per internetą http://www.livadis.lt/livadis/user_dir/File/2007/BVM/BVM_2006_VIDUS_n.pdf.

Bendroji Nacionalinė kompleksinė programa (2008). Prieiga per internetą <http://www3.lrs.lt>.

Žiūrėta 2010-01-23.

Gečienė I. ir kt. (2007). *Socialiai pažeidžiamo jaunimo integracijos į darbo rinką prielaidos Lietuvoje*. ISBN 978-9955-826-01-9. Vilnius: Viešosios politikos ir vadybos institutas.

ES JP strategijos 2010–2018 metams projektas. Prieiga per internetą www.lijot.lt.

Žiūrėta 2010-01-23.

ES jaunimo konferencijoje „Ateities JP. Bendradarbiavimas Europos Sąjungoje“ (Stoholmas) apibendrintos pozicijos. Prieiga per internetą www.europarl.europa.eu. Žiūrėta 2010-03-02.

Jaunimas ir šiuolaikinis pasaulis. Socialinių patirčių įžvalgos. Ekonominės ir socialinės politikos studijos IV (2008). Ekonominės ir socialinės politikos studijos. T. 10, Nr. 4.

JP plėtros savivaldybėse tyrimas (I ir II dalys). Tyrimo ataskaita „Jaunimo informavimo apie JP septyniose savivaldybėse tyrimas“. Vilnius, 2008–2009 m.

JP pagrindų įstatymas (2003 m. gruodžio 4 d. Nr. IX-1871). Prieiga per internetą www.kaunostalas.lt/wp-content/.../JAUNIMO-POLITIKOS-PAGRINDu.pdf. Žiūrėta 2010-01-21.

JP plėtros savivaldybėse kokybės vertinimas. Vertinimo ataskaita. Vilnius, 2008. Prieiga per internetą www.jrd.lt. Žiūrėta 2009-11-25.

Jaunimo situacijos tyrimas (JRD prie SADM užsakymu, 2007). Prieiga per internetą www.jrd.lt. *Žiūrėta 2009-11-25.*

Jaunimo nuostatų tyrimu („Visi skirtingi–visi lygūs“, 2007). Prieiga per internetą www.visiskirtingivisilygus.lt. *Žiūrėta 2009-11-23.*

Jaunimo situacija Lietuvoje. JP gairės ir kryptys jaunimo neformaliai ugdymui (G. Vaidelis). Prieiga per internetą <http://www.jtba.lt/biblioteka/42>. *Žiūrėta 2010-02-12.*

Jaunimo situacijos sociologinis tyrimas (2007). Prieiga per internetą www.visiskirtingivisilygus.lt/.../jaunimo%20situacijos%20tyrimas%202007.ppt. *Žiūrėta 2010-01-22.*

Jaunimo galimybių plėtros strategija (2007). Prieiga per internetą www.ndt.lt/files/File/.../Jaunimo_galimybiu_pletros_strategija.doc. *Žiūrėta 2010-12-10.*

Komisijos komunikatas Tarybai dėl su jaunimu susijusių Europos politikos krypčių. Europos jaunimo reikalų sprendimas – Europos jaunimo pakto įgyvendinimas ir aktyvaus pilietiškumo skatinimas, COM (2005) 206 galutinis. Prieiga per internetą http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/post-launch/com_206_lt.pdf. *Žiūrėta 2010-02-10.*

Lietuvos JP Baltoji knyga.

Prieiga per internetą www.eurodesk.lt/index.php?language=lt&page=10010089. *Žiūrėta 2010-01-23.*

Lietuvos JP Baltoji knyga (2000). Prieiga per internetą www.eurodesk.lt.

Žiūrėta 2010-01-23.

Nacionalinė Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programa (2008). Prieiga per internetą http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/call08/prior_lt.pdf. *Žiūrėta 2010-11-25.*

Pažeidžiamo jaunimo integracijos į darbo rinką arba ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo sistemos prevencijos, reintegracijos į švietimo sistemą inovatyvių sprendimų analizė. Vilnius, 2008. Prieiga per internetą www.jrd.lt.

Žiūrėta 2010-02-23.

Regionų komiteto nuomonė „Visapusiškas jaunimo dalyvavimas visuomenės gyvenime“ (2008/C 172/13). Prieiga per internetą <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:172:0065:01:LT:HTML>.

Žiūrėta 2010-02-23.

Savivaldybės veiklos programa (patvirtinta Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 26 d. sprendimu Nr. T-46. Prieiga per internetą <http://www.siauliai.lt>. *Žiūrėta 2010-02-23.*

Socialinės sanglaudos strategija (2004). **Prieiga per internetą** www.etib.lt. *Žiūrėta 2010-02-23.*

Stasiukynas A. *JP savivaldybėse kokybės vertinimo metodika*. Vilnius, 2009.

Strategija „Jaunimas. Investicijos ir galimybių suteikimas“ (2009). Prieiga per internetą <http://ec.europa.eu>. *Žiūrėta 2009-12-10.*

Šiaulių jaunimo darbo centro veiklos rodikliai. Prieiga per internetą www.ldb.lt/TDB/Siauliai/Apie/Documents/JDC_veikla_2009_2ketv.pdf. *Žiūrėta 2009-12-10.*

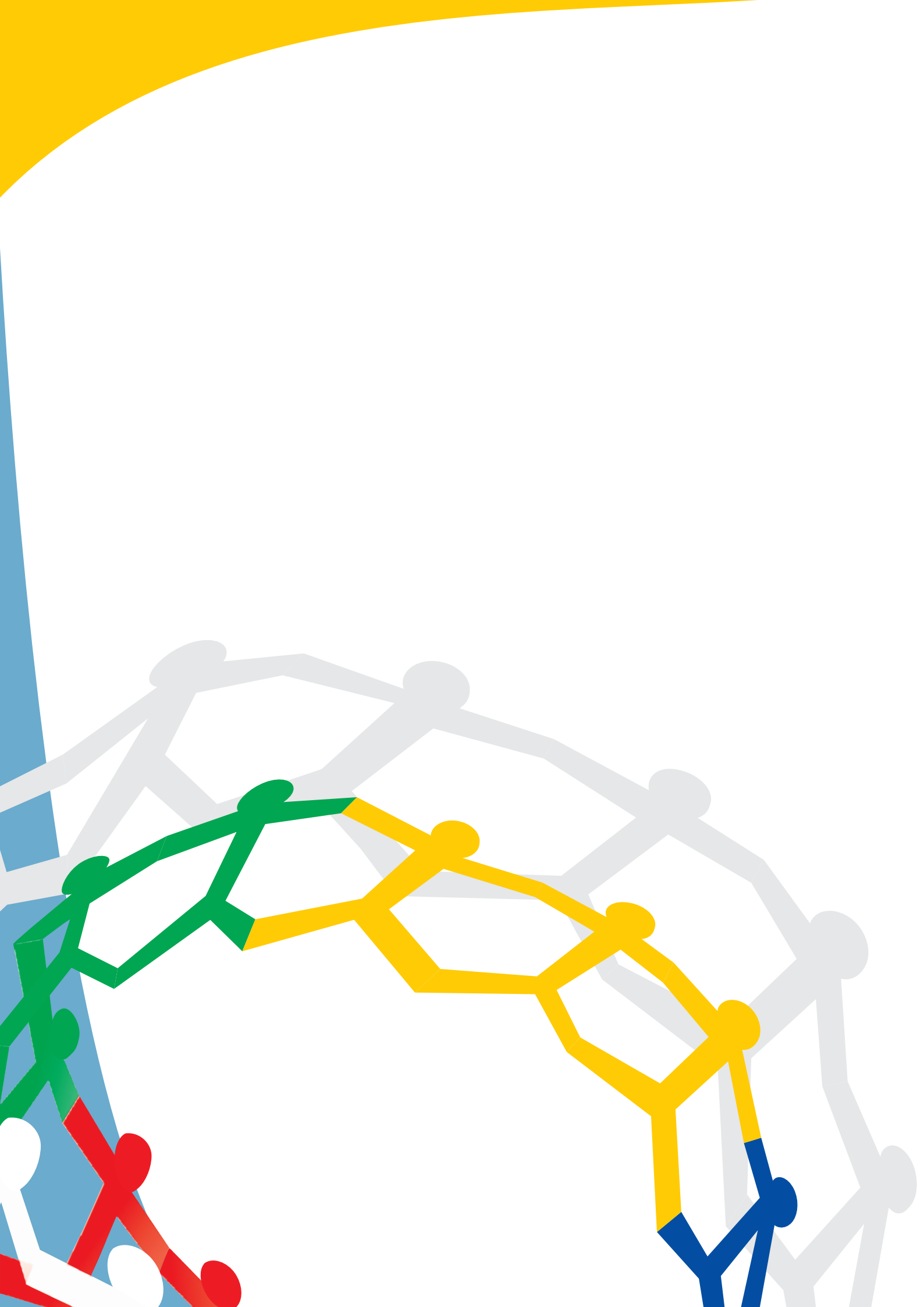
Zaleskienė I. ir kt. (2006). *16–24 metų amžiaus jaunimo visuomeninis dalyvavimas*.

Tyrimo ataskaita. Vilnius.

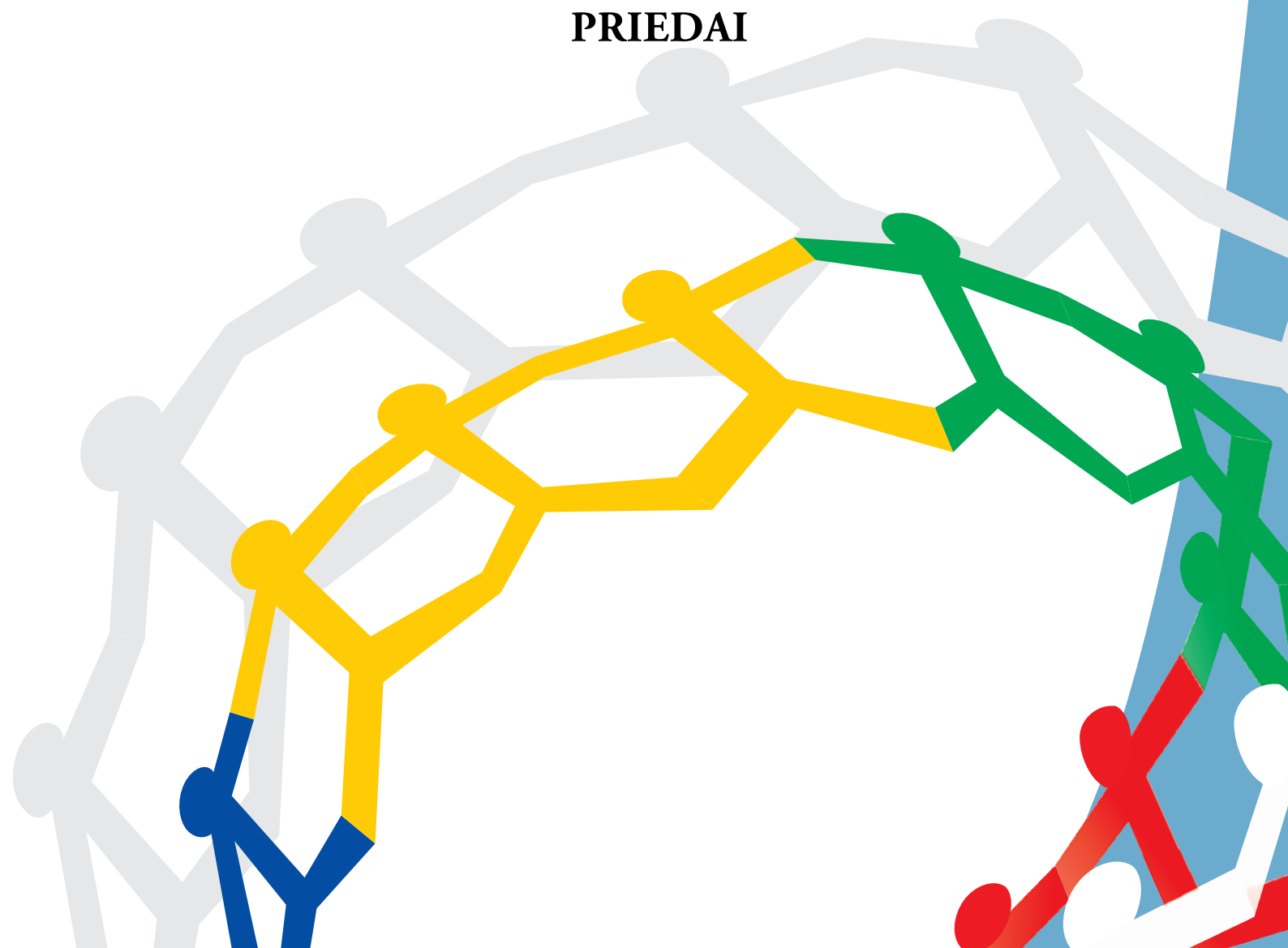
Žalioji knyga (Besimokančio jaunimo judumo skatinimas, 2009). Prieiga per internetą <http://www.smpf.lt/index.php?id=3007>. *Žiūrėta 2010-01-23.*

2007–2016 metų Šiaulių miesto strateginis plėtros planas. Prieiga per internetą <http://www.siauliai.lt/informacija/index.php>. *Žiūrėta 2010-02-12.*

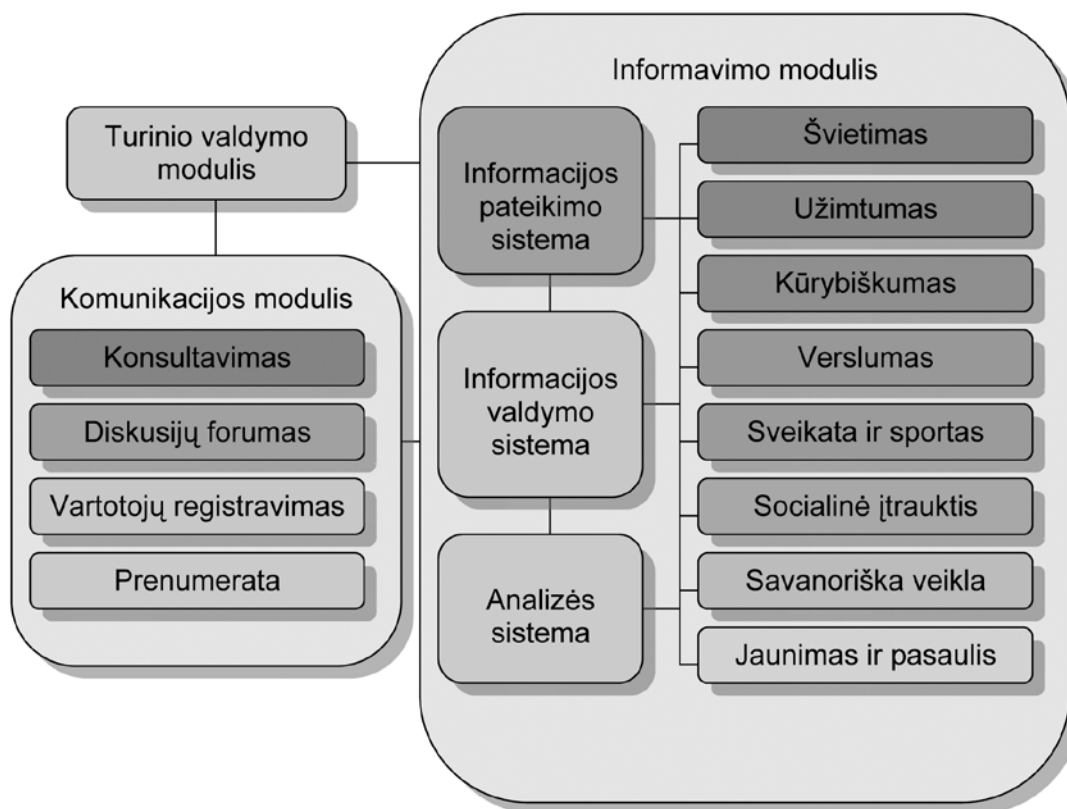

PRIEDAI

INTERNETO PORTALAS MIESTO JAUNIMUI

Modelis

ĮSVERTINIMO MATRICA PAGAL BENDRAJĄ ORGANIZACIJOS VEIKLOS KOKYBĖS VERTINIMO METODIKĄ

Vertinimo lentelė pagal:

BVM: Organizacijos tobulinimas taikant įsivertinimą, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos viešojo administravimo institutas, Vilnius, 2007
http://www.livadis.lt/livadis/user_dir/File/2007/BVM/BVM_2006_VIDUS_n.pdf

Balai	0–10	11–30	31–50	51–70	71–90	91–100
Fazė	Nėra įrodymų ar tik epizodiniai veikimo būdo įrodymai	Keli nežymūs vos kelių sričių įrodymai	Keli geri įrodymai, tiesiogiai susiję su kai kuriais sritimis	Ryškūs įrodymai, tiesiogiai susiję su dauguma sričių	Labai ryškūs visų sričių įrodymai	Puikūs visų sričių įrodymai, lyginant su panašiomis organizacijomis
Planavimas						
Atlikimas						
Tikrinimas						
Atlikimo koregavimas						

P. S. Fazių apibūdinimai parinkti remiantis „JP plėtros savivaldybėse kokybės vertinimui“ naudota metodika, (2008).

Po gautų skirtingų vertintojų rezultatų, be statistinio vidurkių išvedimo, būtina duomenų tarpusavio lyginamoji analizė bei susitarimas dėl bendrų galutinių išvadų.

Išvadų suvestinė rengiama, kai visi savianalizėje dalyvavę grupės nariai sutaria dėl visų vertinamų parametrų: sutaria dėl to, kas vyksta gerai, silpnų pusių, problemų, numato jų sprendimų kelius. Rezultatai gali būti suvesti į žemiau pateiktą matricą.

IŠVADŲ SUVESTINĖS MATRICA

Parametras	Stipriosios pusės	Problemos	Problemy sprendimo keliai, atsakingi asmenys, laikas

VB „IŠEITIS TAU“ PROJEKTO KAŠTŲ ATSIPERKAMUMO ANALIZĖS PAVYZDYS

Vienas galimų variantų VB „Išeitis tau“ atlikta taikytos jaunų moterų (16–25 m.) patekimo ar grįžimo į darbo rinką paramos programos kaštų atsiperkamumo analizė.

Programos kaštų atsiperkamumo skaičiavimai apėmė trejus metus.

Kaštų atsiperkamumo skaičiavimo principai:

- 1 žingsnis. Parengiamas socialinis tikslinės grupės portretas (įtraukiant valstybės patiriamas išlaidas).
- 2 žingsnis. Dviejų scenarijų skaičiavimas:

I variantas (moteris nedalyvaujanti programoje. Prielaida: per skaičiuojamą laikotarpį socialinė politika nepasikeitusi; skaičiuojama trejų metų perspektyva ir rezultatai (*kad galėtume lyginti su EQUAL programos „Išeitis tau“ rezultatais - trys metai skaidomi į 9 mėn. ciklus*).

Skaičiuojant valstybės patiriamas išlaidas šiuo scenarijumi – sudedamos visos valstybės patiriamos išlaidos per mėnesį ir dauginamos iš mėnesių skaičiaus (trejų metų perspektyvoje).

II variantas (moteris dalyvaujanti programoje. Prielaida: projekte dalyvavusi moteris įsidarbina ir atlyginimas nekyla; skaičiuojama trejų metų perspektyva ir rezultatai).

Skaičiuojant valstybės patiriamas išlaidas šiuo scenarijumi:

Pirma, suskaičiuojamos valstybės patiriamos išlaidos per pirmąjį 9 mėn. ciklą (kol mergina dalyvauja programoje), čia yra skaičiuojamos = socialinės išmokos + programos kaštai – programos vykdymo metu sumokėti mokesčiai valstybei.

Antra, skaičiuojamos valstybės patiriamos išlaidos per antrąjį 9 mėn. ciklą (kai mergina įdarbinama per darbo biržą), čia yra skaičiuojamos = valstybės sumokamos išlaidos darbdaviui + likusios (po įsidarbinimo) socialinės išmokos – įskaičiuojami pirmieji surenkami mokesčiai.

Trečia, skaičiuojamos valstybės patiriamos išlaidos per trečią ir ketvirtą ciklą, čia yra skaičiuojamos = valstybės sumokamos likusios (po įsidarbinimo) socialinės išmokos – įskaičiuojami surenkami mokesčiai.

Keturi ciklai sudedami (gaunama trejų metų perspektyva).

3 žingsnis. Dviejų scenarijų palyginimas. Skaičiuojamas valstybės išlaidų skirtumas tarp pirmojo varianto (moteris nedalyvaujanti integracinėje programoje) ir antrojo varianto (moteris dalyvaujanti integracinėje programoje).

4 žingsnis. Programos atsiperkamumo paskaičiavimas. Skaičiuojamas = variantų išlaidų skirtumas (trečiame žingsnyje gauta suma)///iš 9 mėn. programos išlaidų – programos vykdymo metu sumokėtus mokesčius valstybei.

VB atlikta mokymo programos kaštų atsiperkamumo analizė parodė, kad mokymo programos atsiperkamumas yra 3,45 karto arba valstybės patiriamos išlaidos pradeda mažėti 19 mėnesį nuo mokymų pradžios (arba 10 mėnesį po mokymų pabaigos).

VB „Išeitis tau“ projekto kaštų atsiperkamumo skaičiavimai:

- EQUAL projekto „Išeitis tau“ moters/merginos socialinis portretas.
- I variantas (moteris nedalyvaujanti programoje).
- II variantas (moteris, dalyvaujanti programoje).
- Valstybės išlaidų skirtumas tarp pirmojo varianto (moteris nedalyvaujanti integracinėje programoje) ir antrojo varianto (moteris dalyvaujanti integracinėje programoje).
- Sutaupytų išlaidų santykis su programai skirtomis išlaidomis.

EQUAL PROJEKTO „IŠEITIS TAU“ MOTERS/MERGINOS SOCIALINIS PORTRETAS (MERGINOS SOCIALINIS PORTRETAS SUDARYTAS REMIANTIS EQUAL PROJEKTO „IŠEITIS TAU“ PROJEKTO DALYVIO ANKETŲ DUOMENŲ ANALIZĖ.)

Lytis	Moteris
Amžius	21 metai
Tautybė	Lietuvė
Socialinis statusas	<u>Netekėjusi. Augina 2 vaikus (vieną iki trejų metų, kitą iki metų). Gyvena su vaikas, rūpinasi (išlaiko) sugyventiniu arba tėvais/seneliais (dažnai kuris nors vienas asmuo turi invalidumą). Vyresnis vaikas lanko vaikų darželį.</u>
Pragyvenimo šaltinis	<u>Pašalpos. Vid. mėnesio pajamos – 100–200 Lt.</u>
Išsilavinimas	Nebaigtas pagrindinis. Baigtos 6–7 klasės. Šiuo metu niekur nesimoko ir nežino kokius mokslus norėtų baigti.
Darbinė patirtis	<u>Šiuo metu nedirba, nors turi nedidelę (3–6 mėn.) darbo patirtį privačioje įmonėje.</u>
Nedarbo priežastys	Neturi pakankamai išsilavinimo ir darbinės patirties; augina vaikus.
Norėtų išmokti	Dirbti kompiuteriu; užsienio kalbos; patobulinti lietuvių kalbos žinias.
Siekiai darbo srityje	Norėtų: - susirasti gerą darbą; - tobulinti darbinės žinias; - dirbti tam tikrą darbą.
Migracija	Neatmeta galimybės vykti dirbti į užsienį.
Šiuo metu labiausiai reikia:	Darbo; materialinės paramos; artimųjų/draugų supratimo.
Ateitis	Šiuo metu nesijaučia saugi dėl savo ateities.

Kiek valstybei kainuoja moters išlaikymas? (Jeigu turi socialiai remtino asmens statusą)

Išlaidų kategorija	Valstybės išlaidų suma 1 mėn. litais
Gyvenamoji vieta (Kauno kartų namai)	512,52 Lt
Šeimos pašalpa	97,5 Lt x 2 = 195 Lt
Jeigu vienas vaikas gyvena vaikų globos namuose	1 200 Lt
Socialinė pašalpa	378 Lt
Darželis	120 Lt
Iš viso:	2 405,52 Lt (1 205,52 Lt be vaikų namų)

Parengta remiantis Kauno kartų namų darbo patirtimi ir Lietuvos Respublikos įstatymais.

Kiek kainavo merginos mokymas EQUAL projekte „Išeitis tau“?

Išlaidų kategorija	Bendra suma (9 mėn.) Lt	Sumokėti mokesčiai valstybei (Lt)
Lektoriai	241 130,04	103 685,92 (SODROS ir GPM)
Patalpų išlaikymas	32 067,55	5 772,16 (18 % PVM)
Mokymo medžiagos	27 675,89	4 981,66 (18 % PVM)

Maitinimas	39 675,65	7 141,62 (18 % PVM)
Kelionių išlaidos	18 833,1	
10 % administravimas	35 938,22	
Iš viso:	395 320,45	121 581,36
1 merginos išlaidos 9 mėn.	7 906,41	2 431,63
1 merginos išlaidos 1 mėn.	878,49	270,18

EQUAL projekto „Išeitis tau“ išlaidų apskaita

I variantas (moteris nedalyvaujanti programoje. Prielaida: socialinė politika nepasikeitusi; skaičiuojama trejų metų perspektyva ir rezultatai (*kad galėtume lyginti su EQUAL programos „Išeitis tau“ rezultatais – trys metai skaidomi į 9 mėn. ciklus*).

Skaičiuojant išlaidas įskaičiuojama:

1 mėn. valstybės patiriamos išlaidos – **2 405,52 Lt.**

Bendros išlaidos (36 mėn. – trys metai): 21 649,68 Lt (*valstybės patiriamos išlaidos per 9 mėn.*) x 4 (*ciklai*) = **86 598,72 Lt.**

II variantas (moteris dalyvaujanti programoje. Prielaida: projekte dalyvavusi moteris įsidarbina ir atlyginimas nekyla; skaičiuojama trejų metų perspektyva ir rezultatai).

Skaičiuojant išlaidas įskaičiuojama:

1 mėn. projekto išlaidos – **878,49 Lt.** 1 mėn. valstybės patiriamos išlaidos – **2 405,52 Lt** (kol dalyvauja programoje). 1 mėn. valstybės išlaidos darbdaviui (merginai įsidarbinus per Lietuvos Respublikos darbo biržą) – **600 Lt.** 1 mėn. likusios valstybės išlaidos (darželis, šeimos pašalpa, jeigu vienas vaikas globos namuose) – **1 515 Lt** (po projekto). 1 mėn. mokesčiai valstybei – **187 Lt** (jeigu dirbama už 600 Lt).

Pirmas ciklas (9 mėn. išlaidos): 21 649,68 Lt (*valstybės patiriamos išlaidos per 9 mėn.*) + 7 906,41 Lt (*programos išlaidos per 9 mėn.*) – 2 431,63 Lt (*programos vykdymo metu sumokėti mokesčiai valstybei*) = **27 124,46 Lt.**

Antras ciklas (9 mėn. išlaidos): 3 600 Lt (*merginai įsidarbinus per Lietuvos respublikos darbo biržą valstybės patiriamos išlaidos per 6 mėn.*) + 13 635 Lt (*likusios valstybės išlaidos per 9 mėn. (po projekto)*) – 561 Lt (*mokesčiai valstybei per 3 mėn.*) = **16 674 Lt.**

Trečias ciklas (9 mėn. išlaidos): 13 635 Lt (*likusios valstybės išlaidos per 9 mėn. (po projekto)*) – 1 683 Lt (*mokesčiai valstybei per 9 mėn.*) = **11 952 Lt.**

Ketvirtas ciklas (9 mėn. išlaidos): 13 635 Lt (*likusios valstybės išlaidos per 9 mėn. (po projekto)*) – 1 683 Lt (*mokesčiai valstybei per 9 mėn.*) = **11 952 Lt.**

Bendros išlaidos (36 mėn. – trys metai): 27 124,46 Lt + 16 674 Lt + 11 952 Lt + 11 952 Lt = **67 702,46 Lt.**

Valstybės išlaidų skirtumas tarp pirmo varianto (moteris nedalyvaujanti integracinėje programoje) ir antro varianto (moteris dalyvaujanti integracinėje programoje).

Variantų išlaidų skirtumas: 86 598,72 Lt (*I varianto bendros išlaidos*) – 67 702,46 Lt (*II varianto bendras išlaidas*) = **18 896,26 Lt.**

Sutaupytų išlaidų santykis su programai skirtomis išlaidomis

Programos atsiperkamumas: 18 896,26 Lt (variantų išlaidų skirtumas) // (7 906,41 Lt (*programos išlaidos per 9 mėn.*) – 2 431,63 Lt (*programos vykdymo metu sumokėti mokesčiai valstybei*)) = **3,45 karto.**

NEORGANIZUOTO JAUNIMO SOCIALINĖS ATSKIRTIES MAŽINIMAS TOBULINANT SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ, ORGANIZACIJŲ IR NEORGANIZUOTO JAUNIMO INFORMACIJOS BEI KOMUNIKACIJOS SISTEMĄ

Priemonė	Informacinio- komunikacinio portalo sukūrimas	Igyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Igyvendinimo efektyvumo lygmuo
Paskirtis	Sukurti informacinį portalą virtualioje erdvėje, skirtą Šiaulių miesto NJ informavimui bei komunikacijai su miesto savivaldos institucijomis, NVO bei organizuotu jaunimu.	Pradėta, dalinis įgyvendinimas. Portalas nesukurtas ir nepradėtas kurti. Priežastis – lėšų stoka. Tačiau tikslo siekiama pasinaudojant Šiaulių miesto savivaldybės interneto svetainę, pridėdant papildomų puslapių jaunimui.	Nėra techninių galimybių sekti vartotojus, taip pat pastaraisiems registruotis, pažymint priklausomybę organizacijai.	0	Uždaviniai iš dalies realizuojami: pakoreguota interneto svetainės struktūra, pateikiama daugiau informacijos apie organizacijos, jų vykdomus renginius, projektų teikimo galimybes, iš dalies bandoma įgyvendinti ir dvikryptę komunikaciją, tačiau be atskiro portalo, komunikacija žemo lygio, nepatraukli jaunimui (grindžiama valdininko el. paštu).	Interneto svetainėje nėra techninių galimybių vartotojams jos įvertinti.	Žemas
Priemonė	Naujienlaikraštis „Jaunimo žinia“	Igyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Igyvendinimo efektyvumo lygmuo
Paskirtis	Sudominti jaunus žmones ir įtraukti bendrai veiklai juos informuojant.	Igyvendinta. Priemonė tęstinė, tad įgyvendinimas tęsiasi. Produktas platinamas el. erdvėje („Facebook“ aplinkoje).	531 prenumeratorių, jų skaičius nuolat fiksuojamas. Pastebimas nuolatinis augimas. Nenumatyta galimybė fiksuoti NJ atstovus.	-	Prenumeratorių skaičiaus didėjimas rodo priemonės patrauklumą, naudingumą, susidomėjimą.	Teigiamą vertinimą rodo pastovių vartotojų skaičiaus augimas. Nėra tech. galimybių vartotojams vertinti priemonės.	Aukštas
Pavadinimas	Jaunimo organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ veiklos aktyvinimas	Nepradėta. Laukiama jaunimo reikalų komiteto posėdžio rugsėjo mėn.	-	-	0	-	Žemas
Paskirtis	Suburti Šiaulių miesto NVO veikti kooperuotai.						

TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO SKATINIMAS SIEKIANČI AKTYVINTI ESAMŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLĄ BEI ĮTRAUKTI NJ

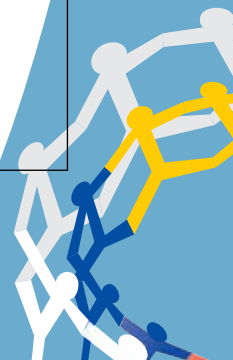
Priemonė	Paskirtis	Įgyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
	NVO mikrosvetainių virtualioje erdvėje kūrimas	Nepradėta	-	-	0	-	Žemas
	Esamų nevyriausybinė jaunimo organizacijų veiklos aktyvinimas apie save pateikiant kuo daugiau informacijos virtualioje erdvėje, skleidžiant gerą patirtį medijų pagalba.						
Priemonė	„Jaunųjų žurnalistų studijos“ steigimas ir bendradarbiavimo sutarčių pasirašymas su NVO, JRT dėl jų veiklos viešinimo	Pradėta	-	-	Pusė darbo padaryta. Inicijuotas susitikimas su ŠU Lietuvių kalbos ir komunikacijos katedros dėstytojais, susitarta dėl bendradarbiavimo, žurnalistų studijos steigimo. Įgyvendinimas bus tęsiamas prasidėjus mokslo metams.	-	Vidutinis
Paskirtis	Gerosios patirties sklaida. Komunikacinio portalo idėjos įgyvendinimui būtinų žmogiškųjų išteklių ir finansinių resursų problemos dalinis sprendimas. Jaunimo veiklos aktyvinimas.						

Priemonė	Įgyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
Priemonė Kūrybinių iniciatyvų palaikymas „Kūrybos vektorius“	Įgyvendinta. Numatoma tęsti	3 universiteto studentai aktyviai įsijungė į renginio organizavimą, tačiau nebuvo fiksuota renginyje dalyvavusio NJ.		Gera pradžia, tačiau ateityje reiktų didinti įtraukto jaunimo skaičių.	Nėra duomenų apie renginyje dalyvavusio NJ vertinimus.	Vidutinis
Paskirtis Skatinti akademinio jaunimo įsitraukimą į miesto gyvenimą, juos motyvuoti dalyvavimui organizuojant, realizuojant renginius. Spręsti žmogiškųjų ir materialųjų resursų problemą realizuojant renginius.						
Priemonė Ankstyvasis jaunimo įsitraukimas į NVO, aktyvaus bendruomeninio gyvenimo veiklą „Investicija į ateitį“	Nepradėta įgyvendinti. Planuojama pradėti lapkričio mėn.	-	-	Numatoma NVO mugė	-	Žemas
Paskirtis NVO, kitų institucijų veiklos pristatymas, įtraukiant jaunimą į jų veiklą mokymosi bendrojo lavinimo mokykloje metu. Jis funkcionuoja daugiau kaip metodas ar jaunimo aktyvinimo forma.						
Priemonė Jungtinė laisvalaikio ir pramogų programa jaunimui „Non stop“	Nepradėta įgyvendinti. Planuojama pradėti rugsėjo mėn.	-	-	-	-	Žemas

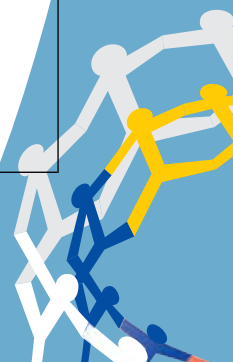
	Įgyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
Paskirtis	Vienoje vietoje Šiaulių jaunimui pristatyti numatomų renginių planą, sudaryti sąlygas ištraukti į sprendimų priėmimo procesą, stiprinti privačius ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo ryšius.					
Priemonė	Gatvės kultūros dienos (festivalis) „Būti ar nebūti“	41		Iš dalies priemonės uždaviniai įgyvendinti. Bandomajam laiotarpiui pakanka. Yra daugiau saviraškos sričių, kuriose galėtų NJ pasireikšti kartu su organizuotu jaunimu.	NJ organi-zavimosi požymiai pasireiškė neformalaus fotoklubo „Pic-turė“ atsiradimu. Tai rodo ir gerus priemonės vertinimus, ir ilgalaikį poveikį.	Labai aukštas
Paskirtis	Suburti bendrai veiklai organizuotą ir NJ.					
Priemonė	Savanoriškos veiklos skatinimo sistema „Savanorių salos“	-	-	Kol kas neįgyvendinti	-	Vidutinis
Paskirtis	Sukurti palankią savanorystės idėjų sklaidai aplinką.					
Priemonė	Virtuali jaunimo kūrybinių darbų fotogalerija	20			Neformalus NJ būrimasis į klubą rodo palankius vertinimus, perspektyvų numatymą.	Labai aukštas

ASMENINIS DALYVAVIMAS VISUOMENĖS GYVENIME IR JO PALAIKYMAS

Paskirtis	Įgyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
	Sukurti konkrečiai į jaunimo kūrybinių galių plėtotę orientuotą erdvę virtualioje aplinkoje, sudaryti palankias sąlygas kūrybinių darbų sklaidai.					
Pavadinimas	Atstovavimo ir tarpininkavimo funkcijų išryškėjimas JRT, JRK veiklose	-		Sėkmingai pradėtas įgyvendinti. Įtraukta naujų, iki šiol bendradarbiavime nedalyvavusių organizacijų „Studentų verslo idėjų klubas“, „Sėkmės mokykla“, šokių klubas „Extreme“, AIESEC, sporto klubas „Reflex“, kultūros ir paveldo klubas „Aukuras“.	Teigiamus vertinimus rodo minėtų org. įsijungimas į bendradarbiavimą, priemonių realizavimą, pvz., gatvės kultūros festivalis, kūrybinių iniciatyvų palaikymo „Kūrybos vektorius“, skelbiant informaciją jaunimui internete.	Aukštas
Paskirtis	Plėroti tarpinstitucinį bendradarbiavimą					
Priemonė	Jaunimo įtraukimas į jam svarbių klausimų sprendimą		74	Priemonė sėkmingai pradėta įgyvendinti ir bus įgyvendinama toliau. Užfiksuotas 74 iš 6 institucijų jaunimo atstovų dalyvavimas. diskusijose, priimant sprendimus.		Aukštas

	Įgyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
Paskirtis	Įtraukti kuo daugiau jaunimo į sprendimų priėmimą, kas leistų jiems pasijauti reikšmingais, skatintų prisiiūmti atsakomybę.					
Priemonė	Jaunimo patirties įforminimas „sociokultūrinės raiškos pasuose“	-	-	-	-	Žemas
Paskirtis	Sociokultūrinio dalyvavimo aktyvumo užfiksavimas ir pirminis įteisinimas, kas reikalui esant funkcionuos kaip pagalbiniė priemonė pristatant neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Tai turėtų padėti skatinti jaunimo motyvaciją aktyviau dalyvauti miesto bendruomenės gyvenime.	-	-	-	-	Žemas
Priemonė	Savanoriška veikla pagal darbo sutartis	-	-	-	-	Žemas
Paskirtis	Skatinti ir motyvuoti jaunimą dalyvauti savanoriškoje veikloje.	-	-	-	-	Žemas

	Įgyvendinimo laipsnis	Pasiekta tikslinė grupė	NJ įtr. į vieš. disk. sk.	Uždavinių įgyvendinimo laipsnis	NJ vertinimai	Įgyvendinimo efektyvumo lygmuo
Priemonė	Bendradarbiavimo koordinavimo kokybės stebėsenos ir savikontrolės sistemos sukūrimas	-	-	Padaryti susitarimai su ŠU dėl uždavinio įtraukimo į rekomenduojamų magistrų baigiamųjų darbų temų sąrašą.	-	Vidutinis
Paskirtis	Kokybės stebėsenos valdymo metodika JR koordinatoriui ir JRT siūlymo kaip vienas galimų įrankių – kaip pagalbos priemonė, leidžianti atpažinti ir spręsti savo problemas vietos savivaldos lygiu.					
Priemonė	Virtuali gerų idėjų svetainė „Turitu idėją“			Sukurtas atskiras puslapis Šiaulių miesto savivaldybės interneto svetainėje, kuriame pateikiamas pasiūlymas ir nurodytas valdininko el. pašto adresas, kuriuo būtų galima siųsti idėjas aprašą. Per mėnesį pateiktos 5 idėjos.	5 idėjos per pirmąjį mėnesį kalba apie tai, kad tokia priemonė yra reikalinga, ji turi savo vartotoją.	Vidutinis
Paskirtis	Skatinti jaunimą aktyviai dalyvauti miesto jaunimo gyvenime, sprendžiant JP įgyvendinimo problemas.					
Priemonė	Vienartiniai (gali būti ir tęstiniai, tradiciniai) renginiai, kurie gali papildyti aukščiau pristatytas priemones	285	-	Tiksiai įgyvendinami	Nėra užfiksuotų raštiškai vertinimų, tačiau savanoriškas dalyvavimas renginiuose rodo teigiamą vertinimą.	Aukštas
Paskirtis	Skatinti jaunimą įsitraukti ir aktyviai dalyvauti miesto jaunimo gyvenime organizuojant ir realizuojant konkrečius renginius.					